VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 12. jūlijā *

Lieta T-132/07

Fuji Electric Co. Ltd, agrākā *Fuji Electric Holdings Co. Ltd*, *Fuji Electric Systems Co. Ltd* tiesību pārņēmēja, Kavasaki [*Kawasaki*] (Japāna), ko pārstāv F. Šapats [*P. Chappatte*] un P. Valters [*P. Walter*], *solicitors*,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja F. Arbo [*F. Arbault*], pēc tam — K. Lūiss [*X. Lewis*], Dž. Burke [*J. Bourke*] un F. Ronkess Aherbēks [*F. Ronkes Agerbeek*] un visbeidzot — N. Kāns [*N. Khan*] un F. Ronkess Aherbēks, pārstāvji, kuriem palīdz Dž. Holmss [*J. Holmes*], *barrister*,

atbildētāja,

par prasību daļēji atcelt Komisijas 2007. gada 24. janvāra Lēmumu C(2006) 6762, galīgā redakcija, par EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/F/38.899 — Gāzes izolācijas slēgiekārtas) un samazināt *Fuji Electric Holdings* un *Fuji Electric Systems* uzlikto naudas sodu.

* Tiesvedības valoda — angļu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja I. Pelikānova [*I. Pelikánová*] (referente), tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un S. Soldevila Fragoso [*S. Soldevila Fragoso*],

sekretāre K. Andova [*K. Andová*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 9. februāra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Tiesvedības priekšvēsture, kā izriet galvenokārt no Komisijas veiktajiem atzinumiem Komisijas 2007. gada 24. janvāra Lēmumā C(2006) 6762, galīgā redakcija, par EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/F/38.899 — Gāzes izolācijas slēgiekārtas) (turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums"), ir šāda.

1. *Attiecīgā prece*

2 Gāzes izolācijas slēgiekārtas (turpmāk tekstā — "GIS") tiek izmantotas, lai kontrolētu enerģijas plūsmu elektriskajos tīklos. Tās ir smagas elektriskas iekārtas, kas tiek izmantotas kā galvenā sastāvdaļa ekspluatācijai gatavās elektriskajās apakšstacijās.

3 Apakšstacijas ir elektriskās palīgcentrāles, kas konvertē elektrisko strāvu. Papildus transformatoram elektrisko apakšstaciju sastāvdaļas ir kontroles sistēma, releji, baterijas, lādētāji un slēgiekārta. Slēgiekārtas funkcija ir aizsargāt transformatoru no pārslodzes un/vai izolēt shēmu un transformatoru, kurā ir defekts.

4 Slēgiekārtas var būt gāzes izolācijas, gaisa izolācijas vai hibrīdizolācijas, ja tajās tiek kombinētas divas iepriekš minētās tehnoloģijas. GIS tiek pārdotas visā pasaulē kā ekspluatācijai gatavo elektrisko apakšstaciju neatņemamas sastāvdaļas vai kā detaļas, kas ir uzstādāmas šādās apakšstacijās. Tās veido aptuveni no 30 līdz 60 % no šo apakšstaciju kopējās cenas.

5 Apstrīdētais lēmums attiecas uz GIS projektiem, kuru spriegums ir lielāks vai vienāds ar 72,5 kV (turpmāk tekstā — "GIS projekti"); tajos ietilpst GIS kā individuālas preces, ieskaitot visus ar tām saistītos pakalpojumus (transportu, uzstādīšanu, izmēģināšanu, izolāciju utt.), un GIS saturošas ekspluatācijai gatavas apakšstacijas, kurās ietvertas GIS un citas apakšstacijas sastāvdaļas, tādas kā transformatori un visi ar tām saistītie pakalpojumi (transports, kabeļi, uzstādīšana, izolācija utt.).

2. *Attiecīgie uzņēmumi*

6 *Fuji Electric Holdings Co. Ltd* (turpmāk tekstā — "*FEH*") ir holdinga sabiedrība, kas ietilpst *Fuji* grupā, kura vada vairākas operacionālas meitas sabiedrības, tostarp *Fuji Electric Systems Co. Ltd* (turpmāk tekstā — "*FES*"). *Fuji* grupa ražo un pārdod plašu preču klāstu, ieskaitot GIS projektus. *Fuji* grupas darbību GIS jomā veica it īpaši *FEH* un *FES*.

7 2002. gada 1. oktobrī *Fuji* grupa savu darbību GIS jomā nodeva *Japan AE Power Systems Corp.* (turpmāk tekstā — "*JAEPS*"), kopsabiedrībai, kurā tai pieder 30 % pamatkapitāla, bet *Hitachi Ltd* un *Meidensha Corp.* pieder pārējās daļas, proti, attiecīgi 50 % un 20 % apmērā.

3. *Administratīvais process*

8 2004. gada 3. martā *ABB Ltd* paziņoja Komisijai par to, ka GIS projektu nozarē pastāv pret konkurenci vērsta prakse, un pauda mutvārdu lūgumu par atbrīvošanu no naudas soda saskaņā ar Komisijas 2002. gada 19. februāra paziņojumu par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu [aizliegto vienošanos] gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "paziņojums par sadarbību").

9 Prakse, par kuru ziņoja *ABB*, ietvēra GIS projektu pārdošanas koordinēšanu pasaules mērogā, ietverot tirgu sadalīšanu, kvotu piešķiršanu un attiecīgo tirgus daļu uzturēšanu, GIS projektu piešķiršanu šajā ziņā izvēlētiem ražotājiem un konkursa procedūru manipulēšanu (manipulācijas ar piedāvājumiem), lai šie līgumi tiktu piešķirti šiem

ražotājiem, cenu noteikšanu ar sarežģītas kārtības palīdzību saistībā ar GIS projektiem, kas nebija piešķirti, licences līgumu laušanu ar sabiedrībām, kas nebija aizliegtās vienošanās dalībnieces, un apmaiņu ar slepenu informāciju par tirgu.

10 *ABB* iesniegtais mutvārdu lūgums par atbrīvošanu no naudas sodiem 2004. gada 7. maijā tika papildināts ar mutvārdu apsvērumiem un dokumentāliem pierādījumiem. 2004. gada 25. aprīlī Komisija piešķīra *ABB* nosacītu atbrīvojumu.

11 Pamatojoties uz *ABB* paziņojumiem, Komisija sāka izmeklēšanu un 2004. gada 11. un 12. maijā veica pārbaudes vairāku sabiedrību, kuras darbojas GIS nozarē, telpās.

12 No 2004. gada 14. maija līdz 25. maijam *Areva* grupa sadarbojās ar Komisiju un tai saskaņā ar paziņojumu par sadarbību iesniedza dažādus dokumentālus pierādījumus, kā arī informāciju.

13 2004. gada 30. jūlijā grupa, kuras mātes sabiedrība bija *VA Technologie AG* (turpmāk tekstā — "*VA Tech* grupa"), sadarbojās ar Komisiju un tai saskaņā ar paziņojumu par sadarbību iesniedza dažādus dokumentālus pierādījumus, kā arī informāciju.

14 Kopš 2004. gada 9. septembra *Hitachi* grupas vai *JAEPS* pārstāvji arī sadarbojās ar Komisiju un tai saskaņā ar paziņojumu par sadarbību iesniedza dokumentālus pierādījumus, kā arī informāciju.

15 2004. gada 4. oktobrī *FEH* un *FES* atbildēja uz informācijas pieprasījumu, ko tām bija adresējusi Komisija saskaņā ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV L 1, 1. lpp.), 18. pantu (turpmāk tekstā — "atbilde uz 2004. gada 4. oktobra informācijas pieprasījumu"). Tajā pašā dienā *ABB* arī atbildēja uz Komisijas informācijas pieprasījumu.

16 2004. gada 4. novembrī *Mitsubishi Electric System Corp.* (turpmāk tekstā — "*Melco*") iesniedza Komisijai lūgumu saskaņā ar paziņojumu par sadarbību saistībā ar tās "atskaiti par piedalīšanos zināmu vienošanos īstenošanā attiecībā uz GIS [projektu] tirgu".

17 2004. gada 5. novembrī *Areva* grupa sniedza atbildi uz Komisijas informācijas pieprasījumu.

18 2006. gada 20. aprīlī Komisija pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kas bez *FEH* un *FES* bija adresēts *ABB*, akciju sabiedrībai *Alstom*, akciju sabiedrībai *Areva*, *Areva T & D AG*, *Areva T & D Holding SA* un *Areva T & D SA* (turpmāk tekstā kopā — "*Areva* grupas sabiedrības"), *Hitachi* un *Hitachi Eiropa Ltd* (turpmāk tekstā kopā — "*Hitachi* grupas sabiedrības"), *JAEPS*, *Melco*, *Nuova Magrini Galileo SpA*, *Schneider Electric SA* (turpmāk tekstā — "*Schneider*"), *Siemens AG*, *Toshiba Corp.*, kā arī piecām *VA Tech* grupas sabiedrībām, ieskaitot *VA Technologie*.

19 2006. gada 30. jūnijā *FEH* un *FES* noteiktajā termiņā iesniedza Komisijai savus apsvērumus, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem. Pielikumā atbildei uz paziņojumu par iebildumiem tās iesniedza vairākas liecības un dokumentus, saistībā ar kuriem ir pieprasīta konfidencialitāte. *ABB*, *Alstom*, *Areva* grupas sabiedrības, *Hitachi* grupas

sabiedrības vai *JAEPS*, *Melco*, *Schneider*, *Siemens AG Österreich*, *Siemens* un *Toshiba* rakstveidā atbildēja uz paziņojumu par iebildumiem noteiktajos termiņos.

20 Ar 2006. gada 12. jūlija vēstuli *FEH* un *FES* sadarbojās ar Komisiju un tai iesniedza saskaņā ar paziņojumu par sadarbību dažādus dokumentālus pierādījumus, kā arī informāciju.

21 2006. gada 14. jūlijā *ABB* nosūtīja Komisijai "atbildes uz paziņojumu par iebildumiem papildinājumu".

22 2006. gada 18. un 19. jūlijā Komisija uzklausīja sabiedrības, kurām bija adresēts paziņojums par iebildumiem.

23 2006. gada 25. augustā Komisija nodeva procesa dalībnieču rīcībā, lai tās sniegtu komentārus, izvilkumus no *FEH* un *FES* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem nekonfidenciālās versijas, *FEH* un *FES* 2006. gada 12. jūlija pieprasījumu saskaņā ar paziņojumu par sadarbību, *ABB* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem papildinājumu un papildu dokumentus.

24 2006. gada 11. septembrī *FEH* un *FES* iesniedza apsvērumus par *ABB* atbildes uz paziņojuma par iebildumiem papildinājumu.

25 2006. gada 29. septembra vēstulē *FEH* un *FES* Komisijai sniedza jaunu liecību, kas nāca no kāda no to bijušajiem darbiniekiem — *M. H.*

26 2006. gada 10. novembra vēstulē *FEH* un *FES* Komisijai paziņoja savus apsvērumus par *Hitachi* grupas sabiedrību vai *JAEPS* sniegtajām piezīmēm, kas tai tika nosūtītas 2006. gada 29. septembra vēstulē, par pārvaldību *JAEPS* iekšienē.

27 2006. gada 14. novembra vēstulē Komisija lūdza *FEH* un *FES* sniegt papildu piezīmes par vairākiem pierādījumiem, ko tās uzskatīja par svarīgiem galīgā lēmuma pieņemšanai. *FEH* un *FES* atbildēja 2006. gada 21. novembra vēstulē.

4. *Apstrīdētais lēmums*

28 2007. gada 24. janvārī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kura kopsavilkums ir publicēts 2008. gada 10. janvāra *Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 5, 7. lpp.). *FEH* un *FES* tas tika paziņots 2007. gada 9. februārī.

29 Bez *FEH* un *FES* lēmums bija adresēts *ABB*, *Alstom* un *Areva* grupas sabiedrībām, *Hitachi* grupas sabiedrībām, *JAEPS*, *Melco*, *Nuova Magrini Galileo*, *Schneider*, *Siemens*, *Siemens AG Österreich*, *Siemens Transmission & Distribution Ltd* (turpmāk tekstā — "*Reyrolle*"), *Siemens Transmission & Distribution SA*, *Toshiba* un *VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG*.

30 Apstrīdētā lēmuma 113.–123. apsvērumā Komisija norādīja, ka dažādie uzņēmumi, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, koordinēja GIS projektu piešķiršanu pasaules

mērogā, izņemot noteiktus tirgus, saskaņā ar norunātajiem noteikumiem, lai it īpaši paturētu spēkā kvotas, kas lielā mērā atspoguļo to vēsturisko tirgu aplēstās daļas. Tā precizēja, ka GIS projektu piešķiršana tika veikta, pamatojoties uz kopējo "Japānas" kvotu un kopējo "Eiropas" kvotu, kas pēc tam bija savā starpā jāsadala attiecīgi starp Japānas ražotājiem un Eiropas ražotājiem. Nolīgumā, kas parakstīts Vīnē 1988. gada 15. aprīlī (turpmāk tekstā — "*GQ* nolīgums"), tika paredzēti noteikumi, kas atļāva piešķirt GIS projektus gan Japānas ražotājiem, gan Eiropas ražotājiem un noteikt to vērtību atbilstoši kvotai. Turklāt apstrīdētā lēmuma 124.–132. apsvērumā Komisija precizēja, ka dažādie uzņēmumi, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, bija vienojušies par nerakstītu nolīgumu (turpmāk tekstā — "vispārējais nolīgums"), saskaņā ar kuru GIS projekti Japānā, no vienas puses, un aizliegtās vienošanās Eiropas dalībnieku valstīs, no otras puses, kopā apzīmētas kā GIS projektu "mītnes valstis", bija paredzēti vienīgi attiecīgi karteļa Japānas dalībniekiem un Eiropas dalībniekiem. Saistībā ar GIS projektiem "mītnes valstīs" nenotika informācijas apmaiņa starp abām grupām un šie projekti netika ieskaitīti attiecīgajās kvotās.

31 *GQ* nolīgumā bija ietverti arī noteikumi par tās informācijas apmaiņu starp abām ražotāju grupām, kura nepieciešama karteļa darbībai un kuru it īpaši nodrošināja šo grupu sekretāri, par attiecīgo konkursu manipulēšanu un par cenu noteikšanu GIS projektiem, kas nevarēja tikt piešķirti. Saskaņā ar *GQ* nolīguma 2. pielikumu šis nolīgums attiecās uz visu pasauli, izņemot ASV, Kanādu, Japānu un 17 Rietumeiropas valstis. Turklāt saskaņā ar nolīgumu GIS projekti Eiropas valstīs, kas nav "mītnes valstis", bija arī rezervēti Eiropas grupai, Japānas ražotājiem apņemoties neiesniegt piedāvājumus par GIS projektiem Eiropā.

32 Komisija uzskata, ka GIS projektu sadalīšana starp Eiropas ražotājiem bija regulēta ar nolīgumu, kas arī tika parakstīts Vīnē 1988. gada 15. aprīlī un kura nosaukums ir "E-Group Operation Agreement for *GQ*-Agreement" [E grupas nolīgums par *GQ* nolīguma īstenošanu] (turpmāk tekstā — "*EQ* nolīgums"). Tā norādīja, ka GIS projektu

piešķiršana Eiropā notika saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem un procedūrām kā tie, kas regulē GIS projektu piešķiršanu citās valstīs. Konkrētāk, GIS projekti Eiropā arī bija jāpaziņo, jāizklāsta, jāpiešķir, par tiem bija jāvienojas vai tiem tika noteikta minimālā cena.

33 Apstrīdētā lēmuma 142. apsvērumā Komisija konstatēja, ka *GQ* nolīgumā un *EQ* nolīgumā, kā arī aizliegtās vienošanās organizēšanas un funkcionēšanas vajadzībām dažādie aizliegtās vienošanās dalībnieki bija identificēti ar kodiem, ko veido cipari Eiropas dalībnieku gadījumā un burti Japānas dalībnieku gadījumā. Sākotnējie kodi no 2002. gada jūlija tika aizvietoti ar numuriem.

34 Apstrīdētā lēmuma 1. panta g) punktā Komisija konstatēja, ka *FEH* bija pārkāpusi EKL 81. pantu un Eiropas Ekonomikas zonas līguma (turpmāk tekstā — "EEZ līgums") 53. pantu, piedaloties nolīgumu un saskaņotu darbību kopumā GIS projektu nozarē EEZ laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam, un apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punktā konstatēja, ka *FES* bija piedalījusies pārkāpumā šajā pašā laika posmā. Turklāt apstrīdētā lēmuma 1. panta k) punktā Komisija konstatēja, ka *JAEPS* bija piedalījusies šajā pašā pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

35 Par apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētajiem pārkāpumiem *FEH* un *FES* minētā lēmuma 2. panta d) punktā tika uzlikts solidāri maksājams naudas sods EUR 2 400 000 apmērā un 2. panta f) punktā solidāri kopā ar *JAEPS* un *Hitachi* maksājams naudas sods EUR 1 350 000 apmērā.

Process un lietas dalībnieku prasījumi

36 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2007. gada 19. aprīlī, *FEH* un *FES* cēla šo prasību. Tajā tās it īpaši norādīja, ka prasības pieteikums, tā pielikumi un kancelejā iesniegtie dokumenti ietver konfidenciālu informāciju, kuru nedrīkst izpaust trešām personām.

37 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (otrā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu un Vispārējās tiesas Reglamenta 64. pantā paredzēto procedūras organizatorisko pasākumu ietvaros uzdeva vairākus jautājumus un lūgumu iesniegt dokumentus lietas dalībniekiem. Lietas dalībnieki uz to atbildēja noteiktajā termiņā.

38 Vēstulē, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēta 2010. gada 26. janvārī, *FEH* un *FES* veica zināmas piezīmes par tiesas sēdes ziņojumu, kas tām bija paziņots 2010. gada 11. janvārī, par brīdi, kad tās bija nodevušas savu darbību GIS jomā *JAEPS*, un to, kad tās bija ieguvušas *JAEPS* daļas.

39 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem tika uzklausītas 2010. gada 9. februāra tiesas sēdē. *FEH* un *FES* it īpaši precizēja, ka tās negatavojās ar savām piezīmēm par tiesu sēdes ziņojumu pakārtoti Vispārējā tiesā izvirzīt pamatu par apstrīdētajā lēmumā izvirzītajām faktiskajām kļūdām tiktāl, ciktāl tajā *FES* kā *JAEPS* mātes sabiedrība ir vainota pārkāpumā saistībā ar pēdējās dalību darbībās GIS jomā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2003. gada 30. septembrim. Tiesas sēdē Vispārējā tiesa veica jaunu procesa organizatorisko pasākumu, aicinot *FEH* un *FES* precizēt prasības pieteikumā formulētā

konfidencialitātes nodrošināšanas lūguma priekšmetu (skat. iepriekš 36. punktu). *FEH* un *FES* piezīmes un iepriekš minētais procesa organizatoriskais pasākums tika ierakstīti tiesas sēdes protokolā. 2010. gada 23. februāra vēstulē *FEH* un *FES* noteiktajā termiņā precizēja lūguma nodrošināt konfidencialitāti priekšmetu.

40 Mutvārdu process tika pabeigts 2010. gada 3. martā.

41 Ar 2010. gada 25. novembra rīkojumu Vispārējā tiesa atsāka mutvārdu procesu un Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros uzdeva lietas dalībniekiem jaunus jautājumus. Tiem it īpaši tika lūgts norādīt, kādas sekas, pēc to domām, šajā lietā izriet no Tiesas 2010. gada 1. jūlija sprieduma lietā C-407/08 P *Knauf Gips*/Komisija (Krājums, I-6375. lpp.) 87.–92. punkta. Lietas dalībnieki atbildēja uz Vispārējās tiesas jautājumiem noteiktajos termiņos.

42 Mutvārdu process tika pabeigts 2011. gada 10. janvārī.

43 2011. gada 22. jūnija vēstulē *FEH* un *FES* pārstāvji informēja Vispārējo tiesu, to pamatojot ar dokumentiem, ka no 2011. gada 1. aprīļa *FES* bija beigusi pastāvēt, jo tā tika iekļauta *FEH*, kura pati bija mainījusi nosaukumu un tagad saucās *Fuji Electric Co. Ltd* (turpmāk tekstā — "prasītāja"). Ar Vispārējās tiesas otrās palātas priekšsēdētāja 2011. gada 29. jūnija lēmumu šī vēstule tika iekļauta lietas materiālos, par ko tika informēta Komisija.

44 Prasītājas, agrākās *FEH*, *FES* tiesību pārņēmējas, prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdētā lēmuma 1. panta g) punktu tiktāl, ciktāl tajā ir norādīts, ka *FEH* inkriminētais pārkāpums ir turpinājies pēc 2000. gada septembra;

— atcelt apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punktu;

— atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktu tiktāl, ciktāl tajā *FES* ir atzīta par solidāri atbildīgu par uzliktā naudas soda samaksu;

— atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta f) punktu tiktāl, ciktāl tajā *FEH* un *FES* ir atzītas par solidāri atbildīgām par uzliktā naudas soda samaksu;

— samazināt *FEH* un *FES* uzlikto naudas sodu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

45 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību kā nepamatotu;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais vērtējums

46 Kaut gan *FEH* un *FES* šo prasību cēla kopīgi, to intereses tās ietvaros nebija vienādas un pārklājas tikai daļēji, kā izriet no prasības pieteikuma punktiem, kuros ir rezumēts šīs lietas priekšmets. Tomēr kopš 2011. gada 1. aprīļa *FEH* un *FES* intereses ir apvienotas prasītājas personā.

47 Šajā lietā prasītāja būtībā lūdz atcelt apstrīdētā lēmuma 1. panta g) punktu tiktāl, ciktāl Komisija uzskata *FEH* par personīgi atbildīgu par pārkāpumu laika periodā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, un apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktu tiktāl, ciktāl Komisija šī iemesla dēļ uzlika *FEH* solidāri ar *FES* samaksāt naudas sodu EUR 2 400 000 apmērā. Šo prasījumu punktu pamatojumā tā izvirza trīs pamatus attiecīgi par acīmredzamām kļūdām vērtējumā, tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu un nevainīguma prezumpcijas pārkāpumiem, noteikumu pierādīšanas pienākumu sadales jomā pārkāpumu un vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

48 Turklāt prasītāja lūdz atcelt apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punktu tiktāl, ciktāl Komisija uzskata *FES* par personīgi atbildīgu par pārkāpumu laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam, un apstrīdētā lēmuma 2. panta d) un f) punktu tiktāl, ciktāl Komisija šī iemesla dēļ ir uzlikusi *FES* solidāri ar *FEH* naudas sodu EUR 2 400 000 apmērā un solidāri ar *FEH*, *JAEPS* un *Hitachi* — naudas sodu EUR 1 350 000 apmērā. Šī prasījumu punkta pamatojumā prasītāja ceturtā pamata ietvaros izvirza acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

49 Prasītāja turklāt lūdz atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta f) punktu tiktāl, ciktāl Komisija ir pamatojusies uz atzinumu, ka *FEH* un *FES* varēja uzskatīt par personiski atbildīgām par *JAEPS* dalību pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam, un Komisija tām šī iemesla dēļ ir uzlikusi solidāri ar *JAEPS* un *Hitachi* naudas sodu EUR 1 350 000 apmērā. Šī prasījumu punkta pamatojumā prasītāja ceturtā un piektā pamata ietvaros min acīmredzamas kļūdas vērtējumā.

50 Visbeidzot, prasītāja lūdz samazināt *FEH* un *FES* apstrīdētā lēmuma 2. panta d) un f) punktā uzliktos naudas sodus. Šī prasījumu punkta pamatošanai prasītāja izvirza argumentus sestā pamata ietvaros.

1. *Par prasījumiem daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu*

51 Prasījumu daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu pamatojumā prasītāja izvirza piecus pamatus.

52 Pirmajos trīs pamatos prasītāja būtībā apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma 1. panta g) punkts un 2. panta d) punkts ir atceļami, jo Komisija ir konstatējusi vai ir pamatojusies uz konstatējumu, ka *FES* ir pārkāpusi EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, datumam, kad *Fuji* grupa savas darbības GIS jomā nodeva *JAEPS*. Pirmais pamats ir par to, ka Komisija esot pieļāvusi acīmredzamas kļūdas vērtējumā un pārkāpusi tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, nevainīguma prezumpciju un *in dubio pro reo* principu, apstrīdētajā

lēmumā secinot, ka *FEH* turpināja būt no *GQ* nolīguma izrietošās aizliegtās vienošanās dalībniece pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas norisinājās 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Otrais pamats ir par to, ka Komisija esot pārkāpusi noteikumus par pierādīšanas pienākuma sadali. Trešais pamats ir par to, ka Komisija esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu.

53 Ceturtajā pamatā prasītāja apgalvo, ka 1. panta h) punkts un 2. panta d) un f) punkts ir atceļami tiktāl, ciktāl Komisija uzskata *FES* par solidāri atbildīgu par uzliktā naudas soda samaksu, jo tie esot pamatoti ar acīmredzami kļūdainu lietas faktu vērtējumu, saskaņā ar kuru *FES* varot uzskatīt par personīgi atbildīgu par pārkāpumu laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam.

54 Piektajā pamatā prasītāja apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma 2. panta f) punkts ir atceļams tiktāl, ciktāl tas ir pamatots ar kļūdainu lietas faktu vērtējumu, saskaņā ar kuru *FEH* un *FES* kā *JAEPS* mātes sabiedrības varot uzskatīt par personīgi un solidāri ar *Hitachi* un *JAEPS* atbildīgām par pārkāpumu laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

Ievada apsvērumi par uzņēmumiem, uz kuriem attiecas apstrīdētā lēmuma 1. panta g) un h) punktā konstatētais pārkāpums, un par FEH *un* FES *tāpēc radušos atbildību*

55 Pirms prasītājas izvirzīto piecu pamatu izskatīšanas ir jāprecizē, kuri uzņēmumi ir tie, par kuru piedalīšanos pārkāpumā apstrīdētā lēmuma 1. panta g) un h) punktā tiek vainotas *FEH* un *FES*.

56 Šajā ziņā jāatgādina, ka konkurences tiesības attiecas uz "uzņēmumiem" un ka šajā ziņā uzņēmuma jēdziens ir jāsaprot kā ekonomiskas vienības apzīmējums, ņemot vērā attiecīgā pārkāpuma priekšmetu (šajā ziņā skat. Tiesas 1984. gada 12. jūlija spriedumu lietā 170/83 *Hydrotherm Gerätebau*, *Recueil*, 2999. lpp., 11. punkts; Vispārējās tiesas 2000. gada 29. jūnija spriedumu lietā T-234/95 *DSG*/Komisija, *Recueil*, II-2603. lpp., 124. punkts, un 2005. gada 15. septembra spriedumu lietā T-325/01 *DaimlerChrysler*/Komisija, Krājums, II-3319. lpp., 85. punkts). Aizliedzot uzņēmumiem it īpaši slēgt nolīgumus un piedalīties saskaņotās darbībās, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir traucēt, ierobežot vai kropļot konkurenci iekšējā tirgū, EKL 81. panta 1. punkts attiecas uz saimnieciskām vienībām, no kurām katru veido personāls un materiālo un nemateriālo elementu vienota organizācija un kas ilgstoši īsteno noteiktu ekonomisku mērķi un var veicināt šajā tiesību normā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1991. gada 17. decembra spriedumu lietā T-6/89 *Enichem Anic*/Komisija, *Recueil*, II-1623. lpp., 235. punkts, un 1992. gada 10. marta spriedumu lietā T-11/89 *Shell*/Komisija, *Recueil*, II-757. lpp., 311. punkts).

57 Lēmumi, kas pieņemti, piemērojot EKL 81. pantu, to piemērošanas un izpildīšanas mērķiem tomēr ir jāadresē vienībām, kas ir juridiskas personas (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, sauktu par "PVC II", *Recueil*, II-931. lpp., 978. punkts, un 2007. gada 12. decembra spriedumu lietā T-112/05 *Akzo Nobel* u.c./Komisija, Krājums, II-5049. lpp., 59. punkts). Tādēļ, ja Komisija pieņem lēmumu, piemērojot EKL 81. panta 1. punktu, tai ir jāidentificē viena vai vairākas fiziskās vai juridiskās personas, kas var tikt uzskatītas par atbildīgām par attiecīgā uzņēmuma rīcību un kas tāpēc var tikt sodītas, un kurām tiks adresēts lēmums (šajā ziņā skat. iepriekš 56. punktā minēto spriedumu lietā *Hydrotherm Gerätebau*, 11. punkts).

58 Saskaņā ar personiskās atbildības principu (Tiesas 1972. gada 14. jūlija spriedums lietā 48/69 *Imperial Chemical Industries*/Komisija, *Recueil*, 619. lpp., 131.–141. punkts;

1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 78. punkts, un 2007. gada 11. decembra spriedums lietā C-280/06 *ETI* u.c., Krājums, I-10893. lpp., 39. punkts; skat. arī ģenerāladvokātes Kokotes [*Kokott*] secinājumus saistībā ar iepriekš minēto spriedumu lietā *ETI* u.c., Krājums, I-10892. lpp., 71. un nākamie punkti), atbilstoši kuram personu var saukt pie atbildības vienīgi par tās rīcību (ģenerāladvokāta Kosmas [*Cosmas*] secinājumi saistībā ar iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, Krājums, I-4130. lpp., 74. punkts), principā personai, kas vadījusi attiecīgo uzņēmumu laikā, kad tas ir izdarījis pārkāpumu, ir par šo pārkāpumu jāatbild, pat ja dienā, kad ir pieņemts lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpums, uzņēmums ir nonācis citas personas atbildībā vai vadībā (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-297/98 P *SCA Holding*/Komisija, *Recueil*, I-10101. lpp., 27. punkts, un lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija, *Recueil*, I-9925. lpp., 37. punkts; šajā ziņā skat. arī Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-279/98 P *Cascades*/Komisija, *Recueil*, I-9693. lpp., 79. punkts).

59 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja vairākas personas var personiski saukt pie atbildības par viena un tā paša uzņēmuma konkurences tiesību nozīmē piedalīšanos pārkāpumā, tās ir jāuzskata par solidāri atbildīgām par minēto pārkāpumu (šajā ziņā skat. Tiesas 1974. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās 6/73 un 7/73 *Istituto Chemioterapico Italiano* un *Commercial Solvents*/Komisija, *Recueil*, 223. lpp., 41. punkts, un 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-294/98 P *Metsä-Serla* u.c./Komisija, *Recueil*, I-10065. lpp., 33. un 34. punkts; Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedumu lietā T-9/99 *HFB* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1487. lpp., 54., 524. un 525. punkts; 2005. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, Krājumā nav publicēts, 62. punkts, un iepriekš 57. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 57.–62. punkts). Turklāt no šiem spriedumiem izriet, ka personiski un solidāri pie atbildības par viena un tā paša uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā var saukt personu, kuras tiešā atbildībā vai vadībā ir atradies uzņēmums pārkāpuma izdarīšanas laikā, un personu, kura tādēļ, ka tā faktiski ir kontrolējusi pirmo personu un noteikusi tās rīcību tirgū, netieši vadīja šo pašu uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas laikā (šajā ziņā skat. arī Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, Krājums, I-7191. lpp., 40., 43. un 44. punkts). No tā izriet, ka iepriekš 58. punktā minētā judikatūra ir jāsaprot tā, ka tā attiecas gan uz tās personas personisko atbildību, kas tieši vadīja uzņēmumu

pārkāpuma izdarīšanas laikā, gan uz tās personas personisko atbildību, kas tajā pašā laikā netieši vadīja minēto uzņēmumu.

60 Iepriekš 56.–59. punktā norādītā judikatūra ir pēc analoģijas piemērojama EEZ līguma 53. pantam un Komisijas lēmumiem, kas pieņemti, piemērojot šo pantu.

61 No apstrīdētā lēmuma un it īpaši tā 5.–87. apsvērumā veiktā "nozares, uz kuru attiecas procedūra", apraksta un 28.–44. apsvērumā un 482. apsvērumā veiktā "uzņēmumu, uz kuriem attiecas procedūra", vai tikai šiem uzņēmumiem piemērotās "atšķirīgās attieksmes" apraksta izriet, ka Komisija ir it īpaši no uzņēmumiem, kas ir piedalījušies apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētajā pārkāpumā, identificējusi vienotu organizāciju, kuru veido personāls un materiāli un nemateriāli elementi un kas veica *Fuji* grupas darbības GIS jomā laika posmā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim (turpmāk tekstā — "pirmais uzņēmums"), no vienas puses, un vienotu organizāciju, kuru veido personāls un materiāli un nemateriāli elementi un kas veica *Fuji* grupas, *Hitachi* un *Meidensha* darbības GIS jomā, kas tika nodotas *JAEPS*, laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam (turpmāk tekstā — "otrais uzņēmums"), no otras puses.

62 Turklāt no apstrīdētā lēmuma 379. apsvēruma izriet, ka *FEH* un *FES* tika uzskatītas par personīgi un solidāri atbildīgām par pirmā uzņēmuma dalību pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim. No apstrīdētā lēmuma 32., 33. un 373. apsvēruma secināms, ka tāpēc *FEH* un *FES* radusies atbildība izriet no tā, ka tās "pārvaldīja" vai vadīja "citu starpā" pirmo uzņēmumu šajā laika posmā un tādējādi bija tieši iesaistītas šī uzņēmuma dalībā pārkāpumā.

63 Turklāt no apstrīdētā lēmuma 380. apsvēruma izriet, ka *FEH* un *FES* tika uzskatītas par personīgi un solidāri kopā ar *Hitachi* un *JAEPS* atbildīgām par otrā uzņēmuma dalību pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Vēl it īpaši no apstrīdētā lēmuma 380., 385. un 402. apsvēruma izriet, ka *FEH* un *FES* tāpēc radusies atbildība izriet tikai no tā, ka tās ar *Hitachi* bija noteikušas *JAEPS* — to kopējās meitas sabiedrības, kuras tiešā atbildībā atradās otrais uzņēmums, — uzvedību tirgū, un ka tās tādējādi bija netieši iesaistītas šī uzņēmuma veiktajā pārkāpumā *JAEPS* mātes sabiedrību statusā.

64 Tieši šo iepriekš minēto atzinumu aspektā ir jāizvērtē pirmie pieci prasītājas izvirzītie pamati. Ērtības un procesuālās ekonomijas dēļ divi pirmie pamati par acīmredzamām kļūdām vērtējumā, kā arī tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu, nevainīguma prezumpcijas un *in dubio pro reo* principa pārkāpumiem un noteikumu par pierādīšanas pienākuma sadali pārkāpumu ir jāizskata kopīgi.

Par pirmo un otro pamatu par acīmredzamām kļūdām vērtējumā, kā arī tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu, nevainīguma prezumpcijas un in dubio pro reo *principa pārkāpumiem un noteikumu par pierādīšanas pienākuma sadali pārkāpumu*

Lietas dalībnieku argumenti

65 Pirmajā un otrajā pamatā prasītāja būtībā pārmet Komisijai, ka tā ir pieļāvusi vairākas acīmredzamas kļūdas vērtējumā un ir pārkāpusi noteikumus par pierādīšanas

pienākuma sadali tiktāl, ciktāl apstrīdētā lēmuma 1. panta g) punktā tā ir uzskatījusi *FEH* par personīgi atbildīgu par pirmā uzņēmuma dalību pārkāpumā laika posmā no Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku", līdz 2002. gada 30. septembrim, datumam, kad *Fuji* grupa nodeva savas darbības GIS jomā *JAEPS*, un tiktāl, ciktāl apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā tā tāpēc ir piespriedusi *FEH* solidāri ar *FES* samaksāt naudas sodu EUR 2 400 000 apmērā. Komisija neesot sniegusi juridiski pietiekamus pierādījumus, kas esot tās pienākums, par to, ka pirmais uzņēmums būtu turpinājis būt "no *GQ* nolīguma izrietošās aizliegtās vienošanās" dalībnieks, kura esot turpinājusies pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Turklāt Komisijas argumentācijā šajā ziņā esot pieļautas vairākas acīmredzamas kļūdas pierādījumu vērtējumā.

66 Komisija apstrīd prasītājas argumentus un lūdz noraidīt pirmo un otro pamatu kā nepamatotus.

Vispārējās tiesas vērtējums

67 Pirms pirmā un otrā pamata analīzes veikšanas pēc būtības ir jānosaka precīzs šajos pamatos ietvertās apstrīdēšanas priekšmets, kā arī apstrīdētā lēmuma apsvērumi, uz kuriem attiecas šī apstrīdēšana, un jāatgādina noteikumi, kas ir piemērojami EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpuma pierādīšanai un uzņēmuma dalības šādā pārkāpumā pierādīšanai.

— Par precīzu pirmajā un otrajā pamatā ietvertās apstrīdēšanas priekšmetu

68 Šajā lietā prasītāja neapstrīd ne pirmā uzņēmuma dalību pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada septembrim, ne *FEH* personīgo atbildību par šo dalību. Turklāt tā neapstrīd to, ka *FEH* kopā ar citām sabiedrībām ir vadījusi pirmo uzņēmumu laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

69 Turklāt, lai gan prasītāja rūpīgi nošķir "no *GQ* nolīguma izrietošu aizliegto vienošanos", kas esot beigusies pēc *Siemens* un *Hitachi* aiziešanas, no "aizliegtās vienošanās, kas izriet no jaunā plāna" un kas esot sākusies 2002. gada vidū, tā tomēr neizvirza konkrētus pamatus vai argumentus par Komisijas apstrīdētā lēmuma 2., 3., 248., 270.–299. apsvērumā veiktajiem vērtējumiem, ka dažādie nolīgumi un saskaņotās darbības, kas notika no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam, bija tikai dažādas vienota un kopīga plāna izpausmes. Tādējādi nevar uzskatīt, ka tā pirmajā un otrajā pamatā būtu atbilstoši apstrīdējusi minētos vērtējumus un tāpēc apstrīdējusi pārkāpuma vienoto un turpināto raksturu.

70 Visbeidzot, prasītāja neapstrīd to, ka otrais uzņēmums piedalījās pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Tā apstrīd tikai to, ka *FEH* varēja rasties jebkāda atbildība, un tādējādi to, ka tai tāpēc varēja tikt uzlikts naudas sods, jo tā nebija noteikusi *JAEPS* rīcību tirgū un tādējādi nebija iesaistīta kā *JAEPS*

mātes sabiedrība otrā uzņēmuma dalībā pārkāpumā (skat. turpinājumā 173. un nākamos punktus).

71 Savukārt prasītāja pārmet Komisijai, ka tā ir kļūdaini novērtējusi tai iesniegtos pierādījumus, kā arī ir pārkāpusi tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, nevainīguma prezumpcijas principu un *in dubio pro reo* principu un ir pārkāpusi noteikumus par pierādīšanas pienākuma sadali, uzskatot, ka apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētais pārkāpums ir turpinājies laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim un ka pirmais uzņēmums esot turpinājis tajā piedalīties, par ko *FEH* varētu būt personīgi atbildīga saistībā ar vadību, kas tai bija pār šo uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas brīdī. Saskaņā ar tās teikto Komisija apstrīdētajā lēmumā nav, juridiski pietiekami un nepieļaujot acīmredzamas kļūdas vērtējumā, sniegusi pierādījumus — pierādījumus, kas tai bija jāsniedz, par to, ka pirmais uzņēmums bija turpinājis *FEH* vadībā piedalīties apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētajā pārkāpumā, kas pats esot turpinājies laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

72 Komisija apgalvo, ka šīs lietas apstākļos *Fuji* grupas sabiedrībām bija jāpierāda, ka pirmais uzņēmums bija beidzis piedalīties pārkāpumā attiecīgajā laika posmā.

73 Ievērojot lietas dalībnieku argumentus, ir jāizvērtē, vai Komisija apstrīdētajā lēmumā ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka pārkāpums ar pirmā uzņēmuma līdzdalību ir turpinājies laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

— Par apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem attiecas pirmajā un otrajā pamatā ietvertā apstrīdēšana

74 Komisijas vērtējumi, pirmkārt, par apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētā pārkāpuma turpināšanos laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim un, otrkārt, par pirmā uzņēmuma līdzdalību šajā pārkāpumā šajā pašā laika posmā ir šādi.

75 Apstrīdētā lēmuma 323. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka šie nolīgumi un/vai saskaņotās darbības GIS projektu ražotāju starpā ir ilgušas no 1988. gada 15. aprīļa līdz vismaz 2004. gada 11. maijam. Minētajā apsvērumā veiktā norāde uz "1998. gadu" "1988. gada" vietā acīmredzot apstrīdētā lēmuma kontekstā ir drukas kļūda, kas ir jālabo.

76 Apstrīdētā lēmuma 324., 326. un 373. apsvērumā tā norādīja, ka *FEH* un *FES* bija piedalījušās pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa, datuma, kad tika pieņemti un stājās spēkā *GQ* un *EQ* nolīgumi, līdz 2004. gada 11. maijam, datumam, kas notika pēdējā aizliegtās vienošanās dalībnieku darba sanāksme, kuru pēkšņi pārtrauca Komisijas pārbaudes. 324. apsvērumā veiktā norāde uz "1998. gadu" "1988. gada" vietā acīmredzot apstrīdētā lēmuma kontekstā ir drukas kļūda, kas ir jālabo.

77 Apstrīdētā lēmuma 177.–216. apsvērumā Komisija ir izklāstījusi "aizliegtās vienošanās attīstības hronoloģisko secību". Šajā ziņā tā apstrīdētā lēmuma 178. un 179. apsvērumā ir konstatējusi:

"(178) *Siemens* beidza piedalīties aizliegtās vienošanās sanāksmēs 1999. gada septembrī, un tai sekoja *Hitachi* un *Schneider/VA Tech* 2000. gadā. *Siemens* nepiedalīšanās bija īpaši destabilizējoša no Eiropas skatu punkta, jo šī sabiedrība

bija bijusi Eiropas grupas sekretāre kopš 1988. gada un bija galvenā tirgus dalībniece gan Eiropā, gan ārpus tās. Tomēr aizliegtās vienošanās darbība turpinājās un [*Alstom*] pārņēma Eiropas grupas sekretāres amatu. Ar dalībnieku skaitu, kas salīdzinājumā ar 1988. gadu bija samazinājies, loģistika tika vienkāršota, jo sarežģītā struktūra vairs nebija pamatota.

(179) 2002. gadā *Siemens*, *Hitachi* un *VA Tech* no jauna kļuva par aizliegtās vienošanās dalībniecēm [..]."

78 Apstrīdētā lēmuma 270.–299. apsvērumā Komisija norādīja iemeslus, kāpēc tā uzskatīja, ka "visas šīs lietas vienošanās ir raksturīgas vienam un turpinātam pārkāpumam". Apstrīdētā lēmuma 279. apsvērumā tā it īpaši norādīja, ka "zināmi aizliegtās vienošanās dalībnieki ir apgalvojuši, ka aizliegtā vienošanās attīstoties kopš 2002. gada bija mainījusies un tāpēc [bija] jāuzskata, ka bija notikuši divi atsevišķi pārkāpumi, nevis vienots un turpināts pārkāpums". Tomēr apstrīdētā lēmuma 279.–299. apsvērumā Komisija norādīja informāciju, kas, pēc tās domām, liecināja, ka dažādie nolīgumi un saskaņotās darbības, kas notika no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam, bija tikai dažādas viena un kopīga plāna izpausmes, un precizēja, ka sadalīt šādu turpinātu rīcību, kurai raksturīgs viens mērķis, vairākos atsevišķos pārkāpumos nebūtu dabīgi.

79 Apstrīdētā lēmuma 284. apsvērumā Komisija norādīja:

"*ABB* sniedza aprakstīto darbību izskaidrojumu, kas ir saskanīgs ar faktiem un lietas materiālu dokumentiem, ieskaitot rakstveida nolīgumus. Šo uzņēmumu liecības,

saskaņā ar kurām esot notikuši divi viens otram sekojuši pārkāpumi, ievērojami atšķiras attiecībā uz pirmā pārkāpuma beigu datumu [skat. turpinājumā 290. apsvērumu]. Šīs pretrunīgās liecības atšķiras arī no pārbaudē izņemtajiem dokumentālajiem pierādījumiem. Dziļāka analīze atklāj, ka šīs pretrunīgās liecības faktiski ir vienkārši apgalvojumi (no kuriem neviens nav izteikts faktu rašanās laikā), kuri nav pamatoti ar nevienu pierādījumu no faktu rašanās laika vai tādu pierādījumu, kas pārliecinoši pierādītu, ka aizliegtā vienošanās par GIS [projektiem] būtu beigusies kādā no norādītajiem datumiem. Tie nav faktu pierādījumi, bet gan lietas dalībnieku ierosināti faktu vērtējumi vai secinājumi no liecībām, kas ietvertas pēc šajā procesā iesaistīto sabiedrību aizstāvības advokātu lūguma sarakstītajos dokumentos. Lietas dalībnieki kā datumus, kuros aizliegtā vienošanās faktiski esot beigusi pastāvēt, tiecas norādīt datumus, kuros pēc to viedokļa tā darbojās neefektīvāk."

80 Apstrīdētā lēmuma 290. apsvērumā turklāt ir norādīts:

"Komisija nevar balstīties uz *Areva* grupas sabiedrību, *Melco*, *Hitachi* grupas sabiedrību [vai] *JAEPS* un *Toshiba* paziņojumiem saistībā ar to attiecīgajiem apgalvojumiem, ka aizliegtā vienošanās esot pirmoreiz beigusies vai nu 1997. gadā (*Areva* grupas sabiedrības [lūgumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību, skat. iepriekš 12. punktu]), vai 1999. gada septembrī (*Melco* [atbildē uz paziņojumu par iebildumiem] un *Toshiba* [atbildē uz paziņojumu par iebildumiem]), vai nu 1999. gadā pēc *Siemens* izstāšanās (*Hitachi* grupas sabiedrības [vai] *JAEPS* [atbildē uz paziņojumu par iebildumiem]), vai arī ap 2000. gada septembri ([*FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem]).

Šajā aspektā to paziņojumi nav ticami, jo tie ir savstarpēji pretrunīgi un, kā jau norādīts, tie ir pretrunā lietas materiālos iekļautajiem pierādījumiem. *Melco*, *Toshiba*, *Fuji*, *ABB*, *Alstom*, *Reyrolle*/*VA Tech* un *Magrini*/*Schneider* (vēlāk — *VAS* un pēc tam *VA Tech*) ir turpinājušas piedalīties daudzpusējās sanāksmēs 2000. un/vai 2001. gadā (skat. iepriekš 191.–198. apsvērumu). Turklāt tie ir neviennozīmīgi un nepārliecinoši."

81 Apstrīdētā lēmuma 191.–198. apsvērumā Komisija ir izklāstījusi pierādījumus, kurus iesniegušas *ABB* vai *Fuji* grupas sabiedrības un kas, pēc Komisijas domām, pierāda, ka aizliegtā vienošanās turpināja pastāvēt pēc *Siemens* izstāšanās 1999. gada septembrī, kurai sekoja *Hitachi* un "*Schneider*/*VA Tech*" 2000. gadā, un pirms to pakāpeniskās atgriešanās no 2002. gada marta. Vispirms Komisija apstrīdētā lēmuma 191.–196. apsvērumā ir norādījusi uz dokumentiem, kurus paziņojusi *ABB* savā lūgumā par atbrīvošanu no naudas sodiem (skat. iepriekš 8. punktu) un kuri ietver virkni telefaksu, ar kuriem laika posmā no 2000. gada 18. decembra līdz 2001. gada 22. janvārim apmainījās *ABB*, *Melco* un *Alstom* saistībā ar sanāksmēm un GIS projektu piešķiršanu. Pēc tam apstrīdētā lēmuma 197. apsvērumā Komisija ir izklāstījusi dokumentu, kuru ir iesniegusi *ABB* savā lūgumā par atbrīvošanu no naudas sodiem un kurā ir ietverts "komitejas sanāksmju" saraksts, kas aptver daļu no 2000.–2001. gada perioda un kurš ir datēts ar 2000. gada 12. maiju. Tā ir norādījusi, ka no šī saraksta izriet, ka šo sanāksmju dalībnieces bija *Reyrolle*, *Alstom*, *Schneider*, *ABB*, *Melco* un *Toshiba*, bet ne *Siemens* un "*JAEPS* (*Hitachi*)", kas atbilst *ABB* paziņojumam 2004. gada 4. oktobra atbildē uz Komisijas informācijas pieprasījumu (skat. iepriekš 15. punktu), "saskaņā ar kuru šīs divas pēdējās sabiedrības nebija aizliegtās vienošanās dalībnieces tajā laikā". Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma 198. apsvērumā Komisija ir minējusi virkni dokumentu, kurus iesniegušas *FEH* un *FES* savā lūgumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību un *ABB* 2004. gada 7. maija papildinājumā savam lūgumam par atbrīvošanu no naudas sodiem (skat. iepriekš 10. punktu), izklāstot nolīgumus, kas noslēgti starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem par astoņiem GIS projektiem, kuriem aizliegtās vienošanās ietvaros ir atsauces numuri [*konfidenciāli*] [1], kas pierāda, ka aizliegtā vienošanās darbojās visā šajā laika posmā.

1 — Izlaisti konfidenciālie dati.

82 Komisija ir arī apstrīdētā lēmuma 372. apsvērumā konstatējusi, ka pirmais uzņēmums turpināja būt aizliegtās vienošanās dalībnieks pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā ir norādīts:

"(372) Lai sauktu pie atbildības pareizās juridiskās vienības *Fuji* [grupā], ir jānošķir divi periodi: pirms un pēc darbību GIS [jomā] nodošanas no *Fuji* [grupas] *JAEPS* 2002. gada 1. oktobrī.

(373) [*FEH*] un [*FES*] ir piedalījušās šajā lēmumā aprakstītajās slepenajās darbībās vismaz no 1988. gada 15. aprīļa (datuma, kurā *Fuji* pievienojās *GQ* nolīgumam) līdz 2002. gada 30. septembrim (darbības GIS [jomā] *Fuji* [grupa] nodeva *JAEPS* 2002. gada 1. oktobrī). [*FEH*] pieder 100 % [*FES*] kapitāla.

Fuji izvirzītie argumenti

(374) *Fuji* atzīst, ka tā bija paziņojumā par iebildumiem norādītās aizliegtās vienošanās dalībniece laikā no 1988. gada līdz 2000. gada septembrim, bet ne ilgāk. *Fuji* esot beigusi būt par aizliegtās vienošanās dalībnieci "vēlākais 2000. gada septembrī vai ap to laiku. *Fuji* nekad nav piedalījusies jaunajā plānā", jo *Fuji* vēlāk neesot piedalījusies kopīgās sapulcēs ar Eiropas piegādātājiem, kā arī vairs neesot apmainījusies ar informāciju.

(375) *Fuji* apgalvo, ka, pat ja daži [tās] piegādāti līgumu projekti (skat. 198. apsvērumu) "atbilstoši to formulējumam bija spēkā arī pēc šī datuma (2000. gada

septembra), *Fuji* neesot bijusi spējīga darboties uz to pamata pēc 2000. gada septembra, jo visi "konkursu termiņi esot beigušies pirms vairākiem mēnešiem". Turklāt *Fuji* esot sapratusi, ka iepriekšējie līgumi, kas saistīti ar *GQ* nolīgumu, vairs nebija saistoši aizliegtās vienošanās dalībniekiem; *Fuji* nav uzvarējusi nevienā no uzskaitītajiem konkursiem un tādējādi nav guvusi nekādu labumu no šiem nolīgumiem."

Komisijas vērtējums

(376) Ņemot vērā, ka *Fuji* nebija komitejas "Eiropa/Japāna" biedre, tai nebija jātiekas ar Eiropas ražotājiem ne menedžmenta, ne darba grupu ietvaros, bet tikai ikgadējās sanāksmēs. Turklāt ikgadējām sanāksmēm nebija būtiskas nozīmes aizliegtās vienošanās praktiskā īstenošanā, kā netieši ir apstiprinājusi Fuji, atzīstot, ka tā ir bijusi aizliegtās vienošanās dalībniece arī 2000. gadā (gadā, kad nenotika neviena ikgadējā sanāksme).

(377) Fuji paziņojumu, ka tā esot atstājusi aizliegto vienošanos ap 2000. gada septembri, nav apstiprinājusi neviena no dalībniecēm, uz kurām attiecas šis process, kaut gan tām šī informācija tika iesniegta komentēšanai. Fuji paziņojums turklāt nav skaidrs, jo vietām tā apgalvo, ka tās aiziešana no aizliegtās vienošanās esot notikusi "2000. gada septembrī vai ap to laiku", bet citur šajā pašā dokumentā, ka tas notika "vēlākais 2000. gada septembrī". Fuji arī apgalvo, ka "pēdējā nolīguma veidlapa, ko saņēma [Oz.], bija datēta ar 2000. gada 28. septembri" un ka "Fuji neturpināja sazināties ar GQ nolīguma aizliegto vienošanos pēc šī datuma". Tas nozīmē, ka *Fuji* bija jāiesniedz "noorganizēts" piedāvājums klientam, lai radītu iespaidu par zināmu konkurenci par projektu, bet tā nav sniegusi nevienu pierādījumu, ka tā būtu atteikusies no projekta

vai iesniegusi piedāvājumu konkurences apstākļos. Vēl saskaņā ar [*I. H.*] apgalvoto *Fuji* atstāja aizliegto vienošanos "nedaudz pēc *Siemens*", bet ir konstatēts, ka *Siemens* izstājās 1999. gada septembrī. Šis paziņojums turklāt nav apstiprināts ne ar vienu norādi vai pierādījumu lietas materiālos, kas ļautu apliecināt, ka tā ir publiski norobežojusies no aizliegtās vienošanās 2000. gada septembrī.

(378) Visbeidzot, pat ja Komisijai būtu jāatzīst, ka starp aizliegto vienošanos un *Fuji* līdz *JAEPS* izveidošanai nenotika nekāda apmaiņa, tai ir arī jāņem vērā, ka *Fuji* savā komercdarbībā nevarēja neņemt vērā informāciju, ar kuru jau bija notikusi apmaiņa, un ka jau noslēgtie līgumi joprojām bija spēkā. Saskaņā ar lietas materiālos esošajiem pierādījumiem un it īpaši *Fuji* sniegto informāciju, tā bija piedalījusies noteiktos 198. apsvērumā norādītajos nolīgumos, kuri bija spēkā ilgāk par 2000. gada septembri un par kuru neievērošanu bija paredzēts sods. Lai gan Komisija sniedza *Fuji* iespēju komentēt un sniegt papildu pierādījumus, lai apstrīdētu šos secinājumus, *Fuji* nav sniegusi nevienu pierādījumu, kas liecinātu, ka tā būtu atkāpusies no šiem nolīgumiem, tos būtu faktiski apstrīdējusi vai ka tā tos nav ievērojusi. Gluži pretēji tas, ka visi "konkursu termiņi bija beigušies pirms vairākiem mēnešiem", kā norāda *Fuji*, tikai pastiprina secinājumu, ka nolīgumi jau bija pieņemti un stājušies spēkā. Turklāt tas, ka *Fuji* beigās šajos konkursos neuzvarēja (kas arī nav pierādīts), neietekmē iepriekš minētos secinājumus. Pirmkārt, *Fuji* piedalījās visos uzskaitītajos nolīgumos, bet nebija ne to organizatore, ne obligāti labuma guvēja. Tās esamība sarakstā nozīmēja, ka tai bija jāiesniedz piedāvājumi, bet ne noteikti jābūt izvēlētajai kandidātei. Otrkārt, pat ja tā būtu bijusi aizliegtās vienošanās dalībnieku izvēlētā kandidāte (ko *Fuji* nav ne apgalvojusi, ne pierādījusi), tik un tā nebūtu pilnībā garantēts, ka tā galu galā iegūtu pasūtījumu, jo citi pretendenti, kas nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki, varētu būt veiksmīgāki par to.

(379) 334. un 373. apsvērumā minēto iemeslu dēļ [*FEH*] un [*FES*] ir jāuzskata par solidāri atbildīgām par *Fuji* dalību pārkāpumā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim."

— Par noteikumiem, kas ir piemērojami EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpuma un uzņēmuma piedalīšanās šādā pārkāpumā pierādīšanai

83 Tā kā lietas dalībniekiem ir strīds par pierādīšanas pienākuma sadali to starpā un vispārīgāk par to, vai šajā lietā ir vai nav ievēroti noteikumi, kas ir piemērojami EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpuma pierādīšanai un uzņēmuma piedalīšanās šādā pārkāpumā pierādīšanai, vispirms ir jāatgādina šajā jomā piemērojamās tiesības.

84 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pierādīšanas pienākuma jomā, pirmkārt, lietas dalībniekam vai iestādei, kas apgalvo, ka ir noticis konkurences normu pārkāpums, par to ir jāsniedz pierādījumi, ar ko juridiski pietiekami tiek pamatoti pārkāpuma fakti, un, otrkārt, uzņēmumam, kas apgalvojuma par pārkāpumu atspēkošanai izmanto kādu aizstāvības pamatu, ir jāsniedz pierādījumi, ka ir iestājušies šī aizstāvības pamata izmantošanas nosacījumi, lai minētajai iestādei tādējādi būtu jāatsaucas uz citiem pierādījumiem (Vispārējās tiesas 2006. gada 16. novembra spriedums lietā T-120/04 *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, Krājums, II-4441. lpp., 50. punkts; tāpat šajā ziņā skat. Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 58. punkts, un 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 78. punkts). Pārkāpuma ilgums turklāt ir apstāklis, kas ietilpst pārkāpuma jēdzienā atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam un kas galvenokārt ir jāpierāda Komisijai (Vispārējās tiesas 1994. gada 7. jūlija

spriedums lietā T-43/92 *Dunlop Slazenger*/Komisija, *Recueil*, II-441. lpp., 79. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, 51. punkts).

85 Šāds pierādīšanas pienākuma sadalījums var mainīties atkarībā no tā, vai viena lietas dalībnieka izvirzītie faktiskie apstākļi var likt otram lietas dalībniekam sniegt skaidrojumu vai pamatojumu, kuram trūkstot var secināt, ka pierādījums ir sniegts (šajā ziņā skat. iepriekš 84. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 79. punkts, un iepriekš 84. punktā minēto spriedumu lietā *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, 53. punkts).

86 Saistībā ar pierādīšanas līdzekļiem, kurus Komisija var izmantot šajā ziņā, konkurences tiesībās valdošais princips ir brīva pierādījumu vērtēšana (Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedums lietā C-407/04 P *Dalmine*/Komisija, Krājums, I-829. lpp., 63. punkts; Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00 *JFE Engineering* u.c./Komisija, Krājums, II-2501. lpp., 273. punkts). Tā kā aizliegums piedalīties pret konkurenci vērstās darbībās un nolīgumos, kā arī pārkāpējiem piemērojamie sodi ir vispārzināmi, ir ierasts, ka darbības, kas ir ietvertas tādā rīcībā un nolīgumos, norisinās slepeni, ka sanāksmes norisinās slepeni, visbiežāk trešā valstī, un ka ar tām saistītie dokumenti tiek samazināti līdz minimumam. Pat ja Komisija atklāj pierādījumus, kas tiešā veidā apliecina prettiesisku saziņu starp tirgus dalībniekiem, tādus kā sanāksmes protokoli, tie parasti ir tikai fragmentāri un izkaisīti, kā rezultātā bieži noteiktas detaļas jārekonstruē, izmantojot dedukciju. Vairumā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīguma pastāvēšana ir jāsecina no noteiktām sakritībām vai norādēm, kuras, skatot kopsakarā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var būt pierādījums konkurences tiesību pārkāpumam (iepriekš 84. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 55.–57. punkts). Šādas norādes un sakritības ļauj atklāt ne tikai pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšanu, bet arī turpinātas pret konkurenci vērstas darbības ilgumu un, pārkāpjot konkurences tiesību normas,

noslēgtu līgumu piemērošanas laika posmu (Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedums lietā C-113/04 *Technische Unie*/Komisija, Krājums, I-8831. lpp., 166. punkts).

87 Katrā ziņā Komisijai ir jāsniedz precīzi un saskanīgi pierādījumi, lai pierādītu pārkāpuma esamību (skat. Vispārējās tiesas 2000. gada 6. jūlija spriedumu lietā T-62/98 *Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, II-2707. lpp., 43. un 72. punkts un tajos minētā judikatūra, un iepriekš 86. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering*/Komisija, 179. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā T-38/02 *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, II-4407. lpp., 217. punkts). Tomēr katram Komisijas iesniegtajam pierādījumam par katru pārkāpuma aspektu nav noteikti jāatbilst šiem kritērijam. Ir pietiekami, ja pierādījumu kopums, uz ko iestāde atsaucas, kopumā ņemot, atbilst šiem kritērijiem (skat. iepriekš 86. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering*/Komisija, 180. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija, 218. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 57. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās "PVC II", 768.–778. punkts un it īpaši 777. punkts). Par pārkāpuma ilgumu judikatūrā ir prasīts, lai gadījumā, ja trūkst pierādījumu, kas tieši apstiprina pārkāpuma ilgumu, Komisija balstītos vismaz uz pierādījumiem, kas attiecas uz tādiem faktiem, kas ir pietiekami saistīti laikā, lai varētu saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti no viena datuma līdz otram (iepriekš 86. punktā minētais spriedums lietā *Technische Unie*/Komisija, 169. punkts, 84. punktā minētais spriedums lietā *Dunlop Slazenger*/Komisija, 79. punkts, un iepriekš 84. punktā minētais spriedums lietā *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, 51. punkts).

88 Saistībā ar dažādiem pierādījumiem piešķiramo pierādīšanas spēku ir jāuzsver, ka, lai novērtētu brīvi iesniegtos pierādījumus, vienīgais nozīmīgais kritērijs ir to ticamība (iepriekš 86. punktā minētais spriedums lietā *Dalmine*/Komisija, 63. punkts, skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, Krājums, II-2223. lpp., 84. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 86. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 273. punkts). Atbilstoši pierādījumu jomā vispārīgi piemērojamiem noteikumiem dokumenta ticamība un tātad pierādīšanas spēks ir atkarīgs no tā izcelsmes, tā izstrādāšanas apstākļiem, tā adresāta un tā satura (Vispārējās tiesas 2000. gada 15. marta

spriedums apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 1053. punkts; tiesneša Vesterdorfa [*Vesterdorf*], pildot ģenerāladvokāta pienākumus, sniegtie secinājumi Vispārējās tiesas 1991. gada 24. oktobra spriedumam lietā T-1/89 *Rhône-Poulenc*/Komisija, *Recueil*, II-867., II-869., II-956. lpp.). Liela nozīme ir jāpiešķir it īpaši tam, ka dokuments ir ticis sagatavots tiešā saistībā ar faktiem (Vispārējās tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-157/94 *Ensidesa*/Komisija, *Recueil*, II-707. lpp., 312. punkts) vai ka to ir sagatavojis šo faktu aculiecinieks (iepriekš 86. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 207. punkts). Dokumenti, no kuriem izriet, ka vairāki uzņēmumi ir savstarpēji sazinājušies tieši ar mērķi iepriekš novērst neziņu par savu konkurentu turpmāko rīcību, pietiekami juridiski pierāda saskaņotu darbību esamību (šajā ziņā skat. Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 175. un 179. punkts). Turklāt paskaidrojumi, kas ir pret to sniedzēja interesēm, principā ir uzskatāmi par īpaši ticamiem pierādījumiem (šajā ziņā skat. iepriekš 86. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 207., 211. un 212. punkts).

89 Visbeidzot jāatgādina, ka tādas tiesas uzdevums, kurā ir ierosināta prasība saskaņā ar EKL 230. pantu (jaunajā redakcijā — LESD 263. pants) atcelt tiesību aktu — Komisijas lēmumu, kurā konstatēts konkurences tiesību pārkāpums un tā adresātiem uzlikts naudas sods, ir izvērtēt, vai pierādījumi un citi Komisijas lēmumā minētie faktori ir pietiekami pārkāpuma pastāvēšanas pierādīšanai (iepriekš 86. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 174. un 175. punkts, šajā ziņā skat. arī iepriekš 57. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās "PVC II", 891. punkts). Tiesas šaubām ir jānāk par labu lēmuma, ar kuru konstatēts pārkāpums, adresātam tādējādi, ka tiesa nevar secināt, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi attiecīgā pārkāpuma esamību, ja par šo jautājumu tai vēl ir šaubas (iepriekš 86. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *JFE Engineering* u.c./Komisija, 177. punkts, un iepriekš 87. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 215. punkts). Šajā pēdējā situācijā ir jāņem vērā tostarp no 1950. gada 4. novembrī

Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — "ECPAK") 6. panta 2. punkta izrietošais nevainīguma prezumpcijas princips, kas ir daļa no pamattiesībām, kuras saskaņā ar Tiesas judikatūru, kas turklāt vēl ir apstiprināta Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktā, kā arī 2000. gada 7. decembrī Nicā pasludinātās Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (OV C 364, 1. lpp.) 47. pantā, ir aizsargātas Eiropas Savienības tiesību sistēmā. Ņemot vērā attiecīgo pārkāpumu raksturu, kā arī ar tiem saistīto sodu raksturu un smagumu, nevainīguma prezumpcijas princips ir it īpaši piemērojams procesos par konkurences tiesību normu pārkāpumiem, par kuriem var uzlikt naudas sodu vai kavējuma naudu (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedumi lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 149. un 150. punkts, un lietā C-235/92 P *Montecatini*/Komisija, *Recueil*, I-4539. lpp., 175. un 176. punkts; iepriekš 87. punktā minētais spriedums lietā *Groupe Danone*/Komisija, 216. punkts).

90 Tas, vai ir noticis pārkāpums, ir jānovērtē tikai atkarībā no Komisijas lēmumā, kurā konstatēts minētais pārkāpums, savāktajiem pierādījumiem, un vienīgais būtiskais jautājums tātad būtībā ir tas, vai, ņemot vērā šos pierādījumus, ir vai nav pierādīts pārkāpums (iepriekš 88. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 726. punkts).

91 Iepriekš minētā judikatūra pēc analoģijas ir piemērojama saistībā ar EEZ līguma 53. pantu un Komisijas, piemērojot šo pantu, pieņemtajiem lēmumiem.

92 Tieši iepriekš 84.–91. punktā aprakstīto noteikumu aspektā ir jāpārbauda, vai Komisija apstrīdētajā lēmumā ir norādījusi pietiekami ticamus, precīzus un saskanīgus pierādījumus, lai, kopīgi vērtējot un pēc prasītājas sniegto alternatīvo izskaidrojumu pārbaudes, varētu pārliecinoši uzskatīt, ka apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētais

pārkāpums ar pirmā uzņēmuma piedalīšanos ir turpinājies laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, par ko *FEH* var personīgi saukt pie atbildības, jo tā vadīja minēto uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas brīdī.

— Par to pierādījumu analīzi, ar kuriem ir pamatots apstrīdētais lēmums

93 Ievadā jāatgādina galvenie fakti, ar kuriem Komisija apstrīdētajā lēmumā ir pamatojusi vērtējumu, ka apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētais pārkāpums ir turpinājies ar pirmā uzņēmuma piedalīšanos laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

94 Apstrīdētā lēmuma 290. apsvērumā Komisija norādīja, ka tā noraida paziņojumus, ko sniegušas *FEH* un *FES*, *Areva* grupas sabiedrības, *Melco*, *Hitachi* grupas sabiedrības vai *JAEPS* un *Toshiba*, saskaņā ar kuriem aizliegtā vienošanās pirmo reizi beidzās 1997. gada laikā vai 1999. gada septembrī, vai arī 1999. gada laikā pēc *Siemens* aiziešanas, vai pat ap 2000. gada septembri, jo šie paziņojumi nebija ticami vai arī bija divdomīgi vai nepārliecinoši, jo tie bija savstarpēji pretrunīgi un pretrunā lietas materiālos esošajiem pierādījumiem (skat. iepriekš 80. punktu). Komisija šajā pašā apstrīdētā lēmuma 290. apsvērumā, kas lasāms kopā ar 191.–198. apsvērumu, norāda, ka pirmais uzņēmums, kā arī citi uzņēmumi turpināja piedalīties daudzpusējās sapulcēs 2000. un/vai 2001. gadā. Pierādījumi, uz kuriem pamatojas Komisija, lai pierādītu, ka aizliegtā vienošanās turpināja darboties ar pirmā uzņēmuma dalību pēc *Schneider*/*VA Tech* aizliešanas 2000. gada 13. decembrī, ir tie, kas ir minēti iepriekš 81. punktā.

95 Vispirms runājot par noteiktu aizliegtās vienošanās dalībnieku savstarpēji nosūtītajiem faksiem laikā no 2000. gada 18. decembra līdz 2001. gada 22. janvārim par sapulcēm un GIS projektu piešķiršanu, ir jānorāda, ka, gluži kā atzīst Komisija, uzņēmumi, uz kuriem attiecas šī nosūtīšana, ir tikai *Alstom* (vēlākā *Areva*), *Melco* un *ABB*. Tādējādi, kā pareizi norāda prasītāja, lai gan šī nosūtīšana, kas notika faktu notikumu laikā, ticami un precīzi apliecina aizliegtās vienošanās darbības laikā ap 2000. gada decembri un 2001. gada janvāri, tā savukārt šajā ziņā nesniedz nekādas norādes par to, ka pirmais uzņēmums pats tajā būtu piedalījies.

96 Turpinot par 2000. gada 12. maija sarakstu, tajā tiešām ir konstatētas trīspadsmit "komitejas sanāksmes", kas bija paredzētas laikā no 2000. gada 18. maija līdz 2001. gada 17. maijam. Šo "komitejas sanāksmju" pret konkurenci vērsto mērķi var secināt no tā, ka šajā sarakstā katrs attiecīgais uzņēmums tiek apzīmēts ar kodu, kas tam bija aizliegtās vienošanās ietvaros, kā ir izklāstīts apstrīdētā lēmuma 142. un 197. apsvērumā, un ka, gluži kā ir apstiprinājuši vairāki aizliegtās vienošanās dalībnieki, bija plānotas noteiktas tādu struktūrvienību sanāksmes kā Eiropas/Japānas kopējā komiteja un Eiropas komiteja, kas piedalījušās aizliegtās vienošanās operacionālajā darbībā, kā izriet arī no apstrīdētā lēmuma 150.–151. apsvēruma. Turklāt, tā kā sešu šo sanāksmju faktisko notikšanu vai nu ir apstiprinājuši noteikti aizliegtās vienošanās dalībnieki, vai to apstiprina citi pierādījumi lietas materiālos, tādi kā dokumenti par ceļojuma izdevumiem vai ieraksti personīgajos plānotājos, aizliegtās vienošanās darbību laika posmā no 2000. gada 18. maija līdz 2001. gada 18. janvārim var uzskatīt par pierādītu. Tomēr, kā atzīst Komisija, šajās sanāksmēs piedalījās tikai uzņēmumi *Reyrolle*, *Alstom*, *Schneider*, *ABB*, *Melco* un *Toshiba*. No tā izriet, kā pamatoti norāda prasītāja, ka, lai gan šis saraksts ticami un precīzi apliecina aizliegtās vienošanās darbības laika posmā no 2000. gada 18. maija līdz 2001. gada 17. maijam, tas savukārt nesniedz nevienu norādi par to, ka pirmais uzņēmums pats tajā būtu piedalījies.

97 Visbeidzot, runājot par dokumentiem, kas attiecas uz faktiem, kas notika to sarakstīšanas laikā, par astoņiem GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*], tie apliecina

nolīgumus, kas noslēgti starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem, lai piešķirtu iepriekš minētos GIS projektus, un to ilgums ir dažāds. Tādējādi šie dokumenti norāda uz to, ka pirmais uzņēmums ar citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem piedalījās nolīgumos, lai piešķirtu astoņus GIS projektus, kurus organizēja citi uzņēmumi, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, un kuri tika noslēgti vai stājās spēkā no [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*] un bija spēkā aptuveni [*konfidenciāli*], sākot no to noslēgšanas brīža vai pat attiecībā uz pēdējo projektu ar numuru — no [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*].

98 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai pastāvētu nolīgums EKL 81. panta 1. punkta nozīmē, pietiek ar to, ka konkrētie uzņēmumi ir izteikuši kopīgu gribu darboties tirgū noteiktā veidā (Vispārējās tiesas 1991. gada 24. oktobra spriedums lietā T-2/89 *Petrofina*/Komisija, *Recueil*, II-1087. lpp., 211. punkts, un 1992. gada 10. marta spriedums lietā T-13/89 *ICI*/Komisija, *Recueil*, II-1021. lpp., 253. punkts; šajā ziņā skat. arī 1970. gada 15. jūlija spriedumu lietā 41/69 *ACF Chemiefarma*/Komisija, 112. punkts). Turklāt EKL 81. pants ir piemērojams, ja aizliegtās vienošanās iedarbība ir turpinājusies, tai neesot formāli izbeigtai (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ICI*/Komisija, 254. punkts, un Vispārējās tiesas 2001. gada 13. decembra spriedumu lietā T-48/98 *Acerinox*/Komisija, *Recueil*, II-3859. lpp., 63. punkts). Iepriekš minētā judikatūra pēc analoģijas ir piemērojama EEZ līguma 53. panta 1. punktam.

99 Šajā gadījumā prasītāja nav apstrīdējusi, ka *FEH*, piemērojot aizliegtās vienošanās noteikumus, ir noslēgusi līgumus, lai aizliegtās vienošanās ietvaros piešķirtu astoņus GIS projektus ar numuriem [*konfidenciāli*]. Turklāt tā nav apstrīdējusi, ka šiem nolīgumiem, ņemot vērā tajos noteikto, bija jārada sekas laika posmā no [*konfidenciāli*], datuma, kad stājās spējā nolīgums par projektu ar numuru [*konfidenciāli*], līdz [*konfidenciāli*], datumam, kad beidzās termiņš nolīgumam par projektu ar numuru [*konfidenciāli*].

100 Turklāt neviens no lietas materiālos esošajiem pierādījumiem neļauj konstatēt, ka pirmais uzņēmums būtu publiski norobežojies no aizliegtās vienošanās un tās ietvaros noslēgtajiem līgumiem. Taču uzņēmums, kas publiski nenorobežojas no tādā sanāksmē izlemtā, kurā tas ir piedalījies, vai nolīguma, kura līgumslēdzēja puse tas ir bijis, principā ir pilnībā atbildīgs par piedalīšanos aizliegtas vienošanās īstenošanā. Uzņēmumiem būtu ļoti viegli samazināt risku maksāt lielu naudas sodu, ja tie varētu gūt labumu no piedalīšanās nelikumīgā aizliegtā nolīgumā, bet vēlāk panākt naudas soda samazināšanu, aizbildinoties ar to, ka tiem bijusi ierobežota loma pārkāpuma īstenošanā, kaut gan to uzvedība ir mudinājusi citus uzņēmumus rīkoties tādā veidā, kas vēl vairāk ir kaitējis konkurencei (šajā ziņā skat. iepriekš 88. punktā minēto spriedumu lietā *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, 278. punkts un tajā minētā judikatūra). No tā izriet, ka, pat pieņemot, ka pirmais uzņēmums nebūtu ievērojis visus aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtos nolīgumus, ar to vien, trūkstot pierādījumiem par to, ka tas būtu publiski norobežojies no citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem, nepietiek, lai to atbrīvotu no atbildības, kas tam ir radusies tāpēc, ka tas ir piedalījies šajos nolīgumos un ar tiem — apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētajā pārkāpumā.

101 Tāpēc ir jāatzīst, ka no 2000. gada 18. decembra līdz 2001. gada 22. janvārim zināmu aizliegtās vienošanās dalībnieku nosūtītie faksi, 2000. gada 12. maija "komitejas sanāksmju" saraksts, kā arī apstrīdētā lēmuma 191.–198. apsvērumā, uz kuriem ir norāde tā 290. apsvērumā, minētie dokumenti par astoņiem GIS projektiem ticami, precīzi un saskanīgi apliecina, ka apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētais pārkāpums ir turpinājies laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. Turklāt, ņemot vērā apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētā pārkāpuma īpaši ilgo darbību, kuru prasītāja neapstrīd attiecībā uz laika posmu no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada septembrim, un aizliegtās vienošanās dalībnieku veiktos sarežģītos aizsardzības pasākumus, lai nomaskētu vai slēptu tās pastāvēšanu, kas minēti apstrīdētā lēmuma 170. apsvērumā, var uzskatīt, ka šie pierādījumi attiecas uz faktiem, kas ir

pietiekami tuvi laikā iepriekš 87. pantā minētās judikatūras izpratnē, lai varētu saprātīgi atzīt, ka šis pārkāpums ir nepārtraukti turpinājies minētajā laika posmā.

102 Turklāt pierādījumi, ar kuriem šajā ziņā ir pamatots apstrīdētais lēmums, ir pietiekami ticami, precīzi un saskanīgi. Tos nevar atspēkot *FEH* un *FES* paziņojumi, kas ietverti to 2006. gada 21. novembra vēstulē Komisijai un to atbildē uz paziņojumu par iebildumiem (skat. iepriekš 19. un 27. punktu), kā arī *Melco*, *Hitachi* grupas vai *JAEPS* un *VA Tech* grupas sabiedrību paziņojumi to lūgumos saskaņā ar paziņojumu par sadarbību (skat. iepriekš 13., 14. un 16. punktu), saskaņā ar kuriem aizliegtā vienošanās pirmo reizi jau bija beigusies pirms laika posma no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. Šie paziņojumi, saskaņā ar kuriem aizliegtā vienošanās esot beigusies iepriekš, nav pamatoti ar ticamiem un precīziem pierādījumiem. Turklāt minētie paziņojumi ir pretrunīgi tādā ziņā, ka to autori apgalvo, ka aizliegtā vienošanās ir beigusies vai nu 1997. gada laikā (*Melco*), vai nu 1999. gada laikā (*Hitachi* grupas vai *JAEPS* un *VA Tech* grupas sabiedrības), vai arī 2000. gada septembrī "vai ap to laiku" (*FEH* un *FES*). Tāpēc, kā Komisija pareizi norāda apstrīdētā lēmuma 284., 285. un 290. apsvērumā, šie paziņojumi neļauj apstrīdēt dokumentālos pierādījumus, kas attiecas uz to izveides laikā notikušajiem faktiem un kas ir iegūti no uzņēmumiem, kas paši ir piedalījušies apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētajā pārkāpumā, no kura izriet, ka minētais pārkāpums ir turpinājies laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

103 Prasītāja tiešām apgalvo, ka to Komisijai adresētajā *FEH* un *FES* 2006. gada 21. novembra vēstulē un to atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ietvertie paziņojumi ir jāuzskata par tādiem, kam ir pierādījuma spēks vai īpaša ticamība, jo tiem ir tāds raksturs, ka tie ir *FEH* un *FES* apsūdzoši (skat. iepriekš 88. punktu un turpinājumā 107. punktu). Tomēr šos paziņojumus, kuros *FEH* un *FES* apgalvo, ka pirmais uzņēmums pārtrauca būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika ap 2000. gada septembri, nevar uzskatīt par tādiem, kas būtu

pretrunā to interesēm. Ar minētajiem paziņojumiem drīzāk tiek mēģināts samazināt pirmā uzņēmuma ieguldījuma pārkāpuma izdarīšanā nozīmi un tāpēc samazināt personīgo atbildību, kas ir *FEH*, tāpēc ka tā vadīja šo uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas laikā. Tādējādi šie paziņojumi nevar atspēkot pierādījumus, ar kuriem Komisija ir pamatojusi apstrīdēto lēmumu.

104 Tāpēc prasītāja nevar pamatoti pārmest Komisijai, ka tā nav atzinusi *FEH* un *FES* Komisijai adresētajā 2006. gada 21. novembra vēstulē un to atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ietverto paziņojumu pierādījumu spēku, kad tā secināja, ka pirmais uzņēmums bija piedalījies pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, par ko *FEH* varēja uzskatīt par personīgi atbildīgu, tāpēc ka tā vadīja šo uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas laikā.

105 Turklāt dokumenti par aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtajiem nolīgumiem, kuri ir minēti apstrīdētā lēmuma191. un 198. apsvērumā, ticami un precīzi pamato Komisijas vērtējumu, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, jo šajos dokumentos ir norādīts, ka "Fuji" bija šo aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgto nolīgumu puse, bet tās sekām bija jāiestājas laikā no 1998. gada 27. augusta līdz 2001. gada 28. oktobrim.

106 Tādējādi atliek pārbaudīt, vai prasītājas sniegtie alternatīvie izskaidrojumi vai pamatojumi var atspēkot ticamos un precīzos pierādījumus, ar kuriem ir pamatots apstrīdētais lēmums. Ja tas tā nav, būs iespējams secināt, ka Komisija ir sniegusi vajadzīgos pierādījumus par to, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim (šajā ziņā skat. iepriekš 84. punktā minētos spriedumus apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija,

79. punkts, un lietā *Peróxidos Orgánicos*/Komisija, 63. un 71. punkts), par ko *FEH* varēja uzskatīt par personīgi atbildīgu, tāpēc ka tās vadībā šis uzņēmums bija pārkāpuma izdarīšanas laikā.

— Par prasītājas iesniegto alternatīvo pierādījumu analīzi

107 Prasītāja vispirms iebilst, ka Komisija esot ignorējusi dažus argumentus vai faktus, kas esot apstiprinājuši *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ietverto paziņojumu ticamību, saskaņā ar kuriem pirmais uzņēmums pārtrauca būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Pirmkārt, tā apgalvo, ka pirmais uzņēmums pārtrauca piedalīties aizliegtās vienošanās sanāksmēs no 2000. gada septembra, kaut gan pirms tam tas piedalījās Japānas dalībnieku sanāksmēs pirms Eiropas komitejas un Japānas komitejas dalībnieku sanāksmēm saskaņā ar *GQ* nolīgumu. Otrkārt, tā apgalvo, ka *FEH* un *FES* paziņojumus apstiprinot zināmi *ABB*, *Melco*, *Hitachi* grupas sabiedrību vai *JAEPS* un *VA Tech* paziņojumi. Treškārt, tā pamatojas uz to, ka dokumentos pēc 2000. gada septembra pirmais uzņēmums nav minēts. Ceturtkārt, tā apgalvo, ka Komisija nav ņēmusi vērā to, ka *FEH* un *FES* paziņojumiem par to, ka pārkāpums un pirmā uzņēmuma piedalīšanās šajā pārkāpumā beidzās 2000. gada septembrī, ir bijis tās pašas apsūdzošs raksturs. Piektkārt, tā min, ka dokumenti par divām konkursu procedūrām [*konfidenciāli*], kas sarakstīti [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], kurus *FEH* un *FES* ir pievienojušas prasības pieteikuma pielikumā un atbildē uz Vispārējās tiesas uz jautājumiem un lūgumu sniegt dokumentus (skat. iepriekš 37. punktu), apliecina, ka pirmais uzņēmums beidza ievērot aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtos nolīgumus un galu galā piedalīties tās darbībās pēc

2000. gada septembra, jo šajās konkursu procedūrās tas ievērojami samazināja cenas salīdzinājumā ar aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgto nolīgumu "cenu apmēru". No šiem dokumentiem izriet, ka attiecībā uz GIS projektu tirgum [*konfidenciāli*], [*konfidenciāli*] pirmā uzņēmuma partneriem iesniegtās cenu aplēses bija no [*konfidenciāli*] % līdz [*konfidenciāli*] % zemākas par "cenu apmēru", kas bija noteikts nolīguma veidlapā, un attiecībā uz diviem GIS projektiem tirgum [*konfidenciāli*], [*konfidenciāli*] partnerim izsniegtajā rēķinā cena bija par [*konfidenciāli*] % mazāka par "cenu apmēru", kas bija noteikts nolīguma veidlapā.

108 Prasītāja turklāt pārmet Komisijai, ka tā ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu tai iesniegto pierādījumu vērtējumā un pārkāpusi tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, nevainīguma prezumpcijas principu un *in dubio pro reo* principu, noraidot *FEH* un *FES* paziņojumus, ka pirmais uzņēmums pārstāja piedalīties pārkāpumā 2000. gada septembrī "vai ap to laiku" tāpēc, ka tajos nebija skaidri norādīts datums, kurā šis uzņēmums atstāja aizliegto vienošanos, un minētais uzņēmums publiski nenorobežojās no šīs aizliegtās vienošanās.

109 Tomēr no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka, lai pierādītu attiecīgā pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, Komisija būtu pamatojusies uz *ABB* paziņojumu tās 2004. gada 4. oktobra atbildē uz informācijas pieprasījumu (skat. iepriekš 15. un 81. punktu), saskaņā ar kuru "laika posmā, kad *Siemens* un *Hitachi* nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki, aizliegtā vienošanās par GIS [projektiem] turpināja pastāvēt ar [..] *ABB*, *Alstom*, *Areva*, *VA Tech*, *Schneider* [..], [*Melco*], *Toshiba* un *Fuji*". Tāpēc nav jāpārbauda, kā ierosina prasītāja, vai šis paziņojums varēja pamatot Komisijas secinājumus par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

110 Par pārējiem prasītājas argumentiem vispirms ir jānorāda, ka, gluži kā tā pamatoti norāda, neviens no pierādījumiem apstrīdētā lēmuma pamatošanai neļauj pierādīt, ka pirmais uzņēmums būtu piedalījies to uzņēmumu sanāksmē, kas ir piedalījušies aizliegtās vienošanās īstenošanā, un it īpaši Japānas dalībnieku sanāksmē laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. Tomēr pretēji prasītājas apgalvotajam ar šo apstākli nepietiek, lai atspēkotu ticamos un precīzos pierādījumus, saskaņā ar kuriem pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā šajā pēdējā laika posmā.

111 Tam, ka no 2000. gada 12. maija "komitejas sanāksmju" saraksta (skat. iepriekš 96. punktu) neizriet, ka pirmais uzņēmums būtu piedalījies vai ka tam būtu bijis jāpiedalās šajās sanāksmēs, šajā ziņā nav nekādas nozīmes. Minētais saraksts attiecas tikai uz kopējās Eiropas/Japānas komitejas sanāksmēm un ar to saistītajām Eiropas komitejas sagatavošanās sanāksmēm. Taču no apstrīdētā lēmuma 150., 151., un 376. apsvēruma, kā arī tā 255. apsvērumam pievienotās 320. zemsvītras piezīmes izriet, ka pirmais uzņēmums nebija ne Japānas komitejas, ne tādējādi kopējās Eiropas/Japānas komitejas dalībnieks. Tas tieši nepiedalījās ne darba sanāksmēs, ne tā saucamajās "vadības" sanāksmēs, kas attiecās uz aizliegtās vienošanās pārvaldi, kas ietvēra Japānas un Eiropas uzņēmumus.

112 Tas, ka no zināmu aizliegtās vienošanās dalībnieku no 2000. gada 18. decembra līdz 2001. gada 22. janvārim nosūtītajiem faksiem, ne no 2000. gada 12. maija "komiteju sanāksmju" saraksta neiziet, ka pirmais uzņēmums 2000. gada decembrī un 2001. gada janvārī būtu piedalījies aizliegtās vienošanās sanāksmēs un apspriedēs, it īpaši tajās, kas bija par iepriekš 95. punktā minēto GIS projektu piešķiršanu, neļauj konstatēt, ka šis uzņēmums būtu beidzis piedalīties pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. No apstrīdētā lēmuma 198. apsvērumā minētajiem dokumentālajiem pierādījumiem izriet, ka šajā pēdējā laika posmā pirmais

uzņēmums bija starp aizliegtās vienošanās dalībniekiem noslēgto līgumu par astoņiem GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] piemērošanas puse un saskaņā ar tiem tam, pretējā gadījumā riskējot ar parasto sodu uzlikšanu, bija jāaizsargā citu uzņēmumu, aizliegtās vienošanās dalībnieku, iesniegtie piedāvājumi un visbeidzot — tas bija dalībnieks šo pašu attiecīgo GIS projektu piešķiršanā šiem uzņēmumiem, un tas tā bija visā šo nolīgumu spēkā esamības laikā. Ņemot vērā šo nolīgumu spēkā esamības laiku, kas ir tajos noteikts (skat. iepriekš 99. un 105. punktu), prasītāja nevar pamatoti apgalvot, ka minētie nolīgumi vairs nebija spēkā kopš 2000. gada janvāra, kad beidzās GIS projektu konkursi, uz kuriem attiecās šie nolīgumi, kā tas tajos bija minēts. Vēl jānorāda, ka, gluži kā apstrīdētā lēmuma 377. apsvērumā ir minējusi Komisija (skat. iepriekš 82. punktu), pēc 2000. gada 28. septembra nolīguma veidlapas saņemšanas pirmajam uzņēmumam bija jāiesniedz "sarunāts" piedāvājums vienam klientam, lai radītu iespaidu, ka par noteikto GIS projektu pastāvēja zināma konkurence.

113 Otrkārt, pretēji prasītājas apgalvojumiem nav pierādīts, ka pirmais uzņēmums būtu atteicies piemērot nolīgumus par astoņiem GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim un ka tas nebūtu nekādi reaģējis uz nolīguma veidlapu, ko tas saņēma 2000. gada 28. septembrī, kā izriet no tā atbildes uz paziņojumu par iebildumiem, tāpēc, ka tie būtu kļuvuši par spēkā neesošiem pēc tam, kad tas pārtrauca būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika ap 2000. gada septembri.

114 Prasītāja apgalvo, ka *FEH* un *FES* paziņojumus šajā ziņā apstiprina *ABB* paziņojumi, kas iekļauti tās atbildes uz paziņojumu par iebildumiem pielikumā (skat. iepriekš 21. punktu), un *Melco* paziņojumi lūgumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību (skat. iepriekš 16. punktu).

115 Vispirms *ABB* paziņojumi, kas iekļauti tās atbildes uz paziņojumu par iebildumiem pielikumā, neļauj secināt, ka pirmais uzņēmums būtu beidzis būt aizliegtās vienošanās dalībnieks un ievērot šīs aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtos nolīgumus 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Protams, šie paziņojumi apliecina, ka *ABB*, *Alstom*, *Melco* un *Toshiba* ir sanāksmē, kas notikusi 2000. gada septembrī vai oktobrī, publiski paziņojušas citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem savu nodomu izbeigt savas darbības aizliegtās vienošanās ietvaros. Vēl pirmais uzņēmums nav minēts to uzņēmumu starpā, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki šī paziņojuma datumā. Tomēr ir norādīts, ka informācija, saskaņā ar kuru tam bija jāizbeidz savas darbības aizliegtās vienošanās ietvaros, bija kļūdaina un ka šīs informācijas paziņošanai aizliegtās vienošanās ietvaros bija viens mērķis — panākt, lai šajās darbībās beigtu piedalīties "*Schneider*/*VA Tech*". Turklāt ir precizēts, ka aizliegtās vienošanās dalībnieki vēl ir tikušies vienu vai divas reizes, pirms tika organizēta sanāksme, ar kuru acīmredzot tika izbeigtas aizliegtās vienošanās darbības 2000. gada decembrī. Turklāt ir norādīts, ka, no vienas puses, aizliegtās vienošanās dalībnieki, kas piedalījās šajā pēdējā sanāksmē, bija "*ABB*, *Alstom*, *Schneider*/*VA Tech*, *Melco* un *Toshiba*" un, no otras puses, ka *Hitachi* un *Siemens* nepiedalījās, jo tās šajā datumā vairs nepiedalījās aizliegtās vienošanās darbībās. Šie paziņojumi tāpēc nesniedz nekādu īpašu ticamību *FEH* un *FES* paziņojumiem, ka pirmais uzņēmums varēja likumīgi uzskatīt, ka aizliegtā vienošanās bija beigusies 2000. gada septembrī "vai ap to laiku", un tāpēc beidza tajā piedalīties un it īpaši ievērot šīs aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtos nolīgumus. Pirmkārt, no šiem paziņojumiem izriet, ka nepareizā informācija, ko paziņoja *ABB*, *Alstom*, *Melco* un *Toshiba*, nebija domāta, lai panāktu pirmā uzņēmuma aiziešanu no aizliegtās vienošanās. Tāpēc, kā pareizi norāda Komisija, nav ticams, ka šī manipulācija būtu varējusi beigties ar tādu iznākumu, ko tā autori nebūtu gaidījuši, bez pēdējo reakcijas. Otrkārt, no šiem paziņojumiem izriet, ka sanāksme, ar kuru acīmredzot ir beigušās aizliegtās vienošanās darbības, notika tikai 2000. gada decembrī, tāpēc *ABB*, *Alstom*, *Melco* un *Toshiba* veiktā manipulācija nevar izskaidrot to, ka pirmais uzņēmums pats ir beidzis būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku kopš 2000. gada septembra. Treškārt, tam, ka paziņojumos starp uzņēmumiem, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki iepriekš minētās manipulācijas izpildes laikā, nav minēta "Fuji", nav īpašs pierādījuma spēks, jo, no vienas puses, šī manipulācija tika veikta kopējā komitejā Eiropa/Japāna, kurā pirmais uzņēmums neietilpa, un, no otras puses, "Fuji" nav arī minēta to uzņēmumu starpā, kuri vairs nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki minētās manipulācijas izpildes laikā. Katrā ziņā tas, ka pirmais uzņēmums atturējās no dalības jaunās sanāksmēs vai apspriedēs aizliegtās vienošanās ietvaros laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, nenozīmē, ka tas būtu pārtraucis ievērot nolīgumus, kas bija noslēgti aizliegtās vienošanās ietvaros, un ka tādējādi tas nebija aizliegtās vienošanās dalībnieks šajā laika posmā. No tā izriet, ka *ABB* paziņojumi

atbildes uz paziņojumu par iebildumiem pielikumā neatspēko apstrīdētajā lēmumā minētos dokumentālos pierādījumus, no kuriem izriet, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties šajā pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

116 Tāpat tam, ka *Melco* savā paziņojumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību starp uzņēmumiem, kas ir turpinājuši ierobežotas apspriedes aizliegtās vienošanās ietvaros no brīža, kad *Siemens* un *Hitachi* pārtrauca savu dalību, līdz brīdim, kad *Siemens* to atsāka, nemin "Fuji", nav nozīmes saistībā ar pirmā uzņēmuma dalību pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, jo *Melco* arī nemin to, ka pirmais uzņēmums būtu atstājis aizliegto vienošanos pēc tam, kad *Siemens* pārtrauca savu dalību šajā pārkāpumā 1999. gada septembrī, un pirms tam, kad tā atsāka savu dalību minētajā pārkāpumā 2002. gada jūlijā, un ka tāpēc šis uzņēmums būtu beidzis darboties saskaņā ar nolīgumiem, kas noslēgti minētās aizliegtās vienošanās ietvaros.

117 Turklāt Komisija ir pareizi novērtējusi *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ietvertos paziņojumus, ka pirmais uzņēmums beidza būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku", uzskatot, ka šie paziņojumi nebija īpaši ticami, un ka tāpēc minētie paziņojumi nevarēja atspēkot apstrīdētajā lēmumā minētos dokumentālos

pierādījumus, no kuriem izriet, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

118 Pirmkārt, iepriekš 103. punktā minēto iemeslu dēļ nevar uzskatīt, ka *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ietvertie paziņojumi, kuros norādīts, ka attiecīgais uzņēmums beidza būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika ap 2000. gada septembri, būtu pretrunā paziņotāju, šajā gadījumā *FEH*, interesēm un ka tāpēc šie paziņojumi bija jāuzskata par īpaši ticamiem.

119 Otrkārt, Komisija ir pareizi novērtējusi paziņojumus, kas iekļauti *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, konstatējot, ka to ticamību ietekmēja zināmas neatbilstības it īpaši attiecībā uz datumu, kad pirmais uzņēmums pārstāja piedalīties pārkāpumā. *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, kā arī 2006. gada 21. novembra vēstulē Komisijai (skat. iepriekš 19. un 27. punktu) un viens no *Fuji* grupas darbiniekiem, proti, *Oz.*, paziņojumā, kas pievienots *FEH* un *FES* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem pielikumā, ir apliecinājuši, ka pirmais uzņēmums pārtrauca būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku", kamēr cits *Fuji* grupas darbinieks *I. H.* paziņojumā, kas pievienots šīs pašas atbildes pielikumā, ir norādījis, ka Japānas dalībnieku sanāksmes beidzās neilgi pirms *Siemens* aiziešanas 1999. gadā. Savos rakstveida iesniegumos *FEH* un *FES* arī atzina, ka *I. H.* paziņojumi par iespējamo pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā pēc 1999. gada bija jāvērtē piesardzīgi, jo

tajā laikā *I. H.* bija pārtraucis to pārstāvēt Japānas dalībnieku sanāksmēs un tāpēc viņš vairs nebija faktu aculiecinieks.

120 Treškārt, kā pareizi norāda Komisija (skat. iepriekš 115. un 116. punktu), vērā ir jāņem tas, ka neviens no lietas dalībniekiem, uz kuriem attiecas process un kuriem apsvērumu sniegšanai tika iesniegti *FEH* un *FES* paziņojumi, nav apliecinājis, ka pirmais uzņēmums tiešām pārstāja piedalīties pārkāpumā un ievērot tā ietvaros noslēgtos nolīgumus pēc tam, kad *Siemens* pārtrauca būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku 1999. gadā vai 2000. gada septembrī "vai ap to laiku".

121 Ceturtkārt, tā kā šīs lietas apstākļos prasītājas apgalvojumi, ka pirmais uzņēmums ir likumīgi uzskatījis, ka aizliegtā vienošanās bija beigusies 2000. gada septembrī, nav ticami un tā kā ar tiem nepietiek, lai atspēkotu apstrīdētajā lēmumā minētos dokumentālos pierādījumus (skat. iepriekš 115. punktu), jāatzīst, kā norāda Komisija, ka prasītāja nav bijusi spējīga ne citēt, ne iesniegt kādas trešās personas paziņojumu vai kādu dokumentālu pierādījumu, no kura izrietētu, ka pirmais uzņēmums būtu 2000. gada septembrī publiski norobežojies no aizliegtās vienošanās un spēkā esošajiem nolīgumiem, kas bija noslēgti tās ietvaros.

122 Par dokumentiem, kas attiecas uz divām konkursu procedūrām [*konfidenciāli*], kas ir sarakstīti [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], Komisija būtībā apgalvo, ka tos pret to nevar izmantot tiesvedībā par šo prasību, jo *FEH* un *FES* tos nav iesniegušas administratīvā procesa laikā.

123 Tāpēc, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai šie apstrīdētie dokumenti ir jānoraida kā tādi, kurus nevar izmantot pret Komisiju, tāpēc, ka tā ar tiem nav iepazīstināta administratīvā procesa laikā un tie ir pirmo reizi iesniegti tiesā.

124 Šajā ziņā jāatgādina, ka konkurences tiesības nevar interpretēt tādējādi, ka tās uzliek attiecīgajai personai pienākumu administratīvā procesa laikā atbildēt uz tai Komisijas adresēto paziņojumu par iebildumiem. Noteikumos, kuros uzskaitītas uzņēmumu tiesības un pienākumi konkurences tiesībās paredzētajā administratīvajā procesā, un nevienā vispārējo tiesību principā šiem uzņēmumiem nav paredzēts citādāks pienākums, kā sniegt Komisijai informāciju, ko tā tiem ir lūgusi saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 18. pantu. Šāds pienākums turklāt, trūkstot tiesiskam pamatam, būtu grūti savienojams ar tiesību uz aizstāvību ievērošanu, jo tas apgrūtinātu prasības celšanu tiesā personai, kura kāda iemesla dēļ nebūtu atbildējusi uz paziņojumu par iebildumiem (pēc analoģijas skat. Vispārējās tiesas 1991. gada 12. decembra spriedumu lietā T-30/89 *Hilti*/Komisija, *Recueil*, II-1439. lpp., 37. un 38. punkts). Tādējādi, lai gan tāda Komisijas lēmuma likumība, ar kuru konstatēts, ka persona ir pārkāpusi konkurences tiesības, un kurā šī iemesla dēļ tai ir uzlikts naudas sods, ir izvērtējama, ņemot vērā tikai faktus un tiesības, kas ir bijušas spēkā datumā, kad lēmums ir ticis pieņemts (Vispārējās tiesas 2005. gada 18. jūlija spriedums lietā T-241/01 *Scandinavian Airlines System*/Komisija, Krājums, II-2917. lpp., 225. punkts), no tā neizriet, ka attiecīgajai personai būtu Komisijai jau administratīvā procesa stadijā jāsniedz visi pierādījumi, kurus tā vēlas varēt izmantot Savienības tiesā celtas prasības atcelt tiesību aktu pamatošanai, kas attiecas uz lēmumu, kas pieņemts administratīvā procesa noslēgumā.

125 No tā izriet, ka pretēji Komisijas apgalvotajam *FEH* un *FES* nebija administratīvā procesa stadijā jāiesniedz apstrīdētie dokumenti, lai tās uz tiem varētu pamatoties šajā prasībā.

126 Tāpēc ir pēc būtības jāpārbauda, vai, kā apgalvo prasītāja, dokumenti par divām konkursu procedūrām [*konfidenciāli*], kas sarakstīti [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], pierāda, ka pirmais uzņēmums beidza būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku "2000. gada septembrī vai ap to laiku", tiktāl, ciktāl tie pierāda, ka šis uzņēmums pēc šī datuma ir noteicis cenas, kuras ir bijušas tieši atkarīgas no ražošanas izmaksām un ir bijušas ievērojami mazākas par tām, kas izrietēja no aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtajiem nolīgumiem.

127 Šajā ziņā jānorāda, ka *FEH* un *FES* Vispārējā tiesā iesniegtie dokumenti, kā arī to papildu paskaidrojumi, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, ir fragmentāri, nepilnīgi un nosacīti grūti interpretējami. Katrā ziņā tie neļauj izveidot skaidru priekšstatu, no vienas puses, par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tika apspriesti vai piešķirti GIS projekti un vispārīgi attiecīgie iepirkumi un, no otras puses, precīzus iemeslus, kāpēc tika izdarīti cenu aplēšu vai šo dažu GIS projektu cenu izmaiņas [*konfidenciāli*] pēc 2000. gada septembra. Šajos dokumentos, pat ja tie ir pavisam iekšēji dokumenti, nekas neliecina par to, ka šīs izmaiņas tiešām ir varējušas notikt, tāpēc, ka pirmais uzņēmums uzskatīja, ka tam vairs nebija jāpiemēro aizliegtās vienošanās noteikumi un jāievēro tās ietvaros noslēgtie noteikumi par cenu.

128 Gluži pretēji GIS projekta ietvaros [*konfidenciāli*] tirgum [*konfidenciāli*], kur pirmais uzņēmums bija tikai apakšlīguma puse ar vairākiem uzņēmumiem, kas bija pretendenti un no kuriem daži, piemēram, [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, [*konfidenciāli*] faksi, ko viens otram nosūtīja *FEH* un viens no tās partneriem uz vietas, ļauj uzskatīt, ka jaunā cenu aplēse tika veikta pēc "tehniskiem izskaidrojumiem" un jaunām sarunām ar klientiem, kas notika [*konfidenciāli*]. Lai klienta formulēto jauno prasību ievērošana neizraisītu iesniedzamā piedāvājuma cenas palielināšanos it īpaši [*konfidenciāli*], uzņēmums, kas bija pirmā uzņēmuma

partneris, norāda, ka ir samazinājis izmaksas, lai, cik vien iespējams, samazinātu GIS projekta cenu. Šis samazinājums varētu būt saistīts ar attiecīgā GIS projekta sastāvdaļu, piemēram, gāzes izolēto kopņu, cenu. Prasītāja atzīst, ka gāzes izolētās kopnes ir diezgan dārgi saražojamas ierīces, kurām ir ietekme uz galīgo cenu. To izmantošanu, kā arī šīs izmantošanas apmēru principā nosaka klients, nevis piegādātājs. Rokrakstā veiktā norādē uz [*konfidenciāli*] iekšēja faksa *Fuji* grupai par attiecīgo GIS projektu ir teikts:

"Samazinājums šķiet ievērojams. Vai tas ir tāpēc, ka mums nav *GIB* [gāzes izolētu kopņu]? [..]"

129 Prasītāja, protams, apgalvo, ka gāzes izolēto kopņu izmantošana, kā arī tās apmērs šajā GIS projektā netika mainīts laikā no [*konfidenciāli*] sniegtās cenas aplēses līdz cenas aplēsei, kas tika sniegta [*konfidenciāli*]. Tomēr tās šajā ziņā sniegtie pierādījumi, it īpaši tehniskais zīmējums, kas izveidots [*konfidenciāli*], proti, pirms tehniskajām sarunām ar klientu [*konfidenciāli*], neļauj to pārbaudīt.

130 Katrā ziņā, izņemot, ja tiktu atzītas slepenas norunas dažu aizliegtās vienošanās dalībnieku starpā attiecībā pret pārējiem tās dalībniekiem, nav ticams, ka pirmais uzņēmums būtu varējis iesniegt savam partnerim, kas saskaņā ar apstrīdēto lēmumu nebija aizliegtās vienošanās dalībnieks, cenu aplēsi, kas acīmredzami pārkāpa šīs aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgto vienošanos par cenu, kas joprojām bija spēkā, lai pārējie uzņēmumi, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki un kam, kā ir pierādīts, šī aplēse tika paziņota, proti, [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], nereaģētu, norādot

pirmajam uzņēmumam, ka aizliegtā vienošanās joprojām bija spēkā un bija jāievēro tās noteikumi.

131 Šajā ziņā daudz ticamāk šķiet, ka GIS projekta ietvaros [*konfidenciāli*] tirgum [*konfidenciāli*] "zemākā cena", kas bija noteikta nolīgumā, tika samazināta, lai ņemtu vērā vai nu klienta vēlētās tehniskās izmaiņas vai arī lai ņemtu vērā konkurences spiedienu, ko, iespējams, radīja uzņēmumi, kas nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki.

132 No lietas materiāliem izriet, ka nolīgumus par cenu varēja pārskatīt, lai ņemtu vērā tādas vēlākas pēc klienta lūguma izdarītas tehniska rakstura izmaiņas, kā tas bija [*konfidenciāli*] gadījumā attiecībā uz GIS projektu ar numuru [*konfidenciāli*]. Vēl aizliegtās vienošanās dalībnieku kopīgā darbība pret ārējo konkurenci ietvēra arī to, ka bija paredzēts, ka, ja kāds GIS projekts, par kuru dalībnieki bija izrādījuši interesi un par kuru bija noslēgts nolīgums par "zemākām cenām", tika apdraudēts ar spēcīgu konkurenci par cenām ārpus aizliegtās vienošanās, aizliegtās vienošanās dalībniekiem bija kopīgi jācīnās pret ārējo konkurenci un izņēmuma kārtībā jāizlemj samazināt cenas, lai novērstu konkurenci. No lietas materiāliem izriet, ka tika panākta vienošanās par būtisku samazinājumu salīdzinājumā ar "zemākajām cenām" [*konfidenciāli*] attiecībā uz GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*] attiecībā uz GIS projektu ar numuru [*konfidenciāli*] arī attiecībā uz [*konfidenciāli*] tirgiem. Tāpat no lietas materiāliem izriet, ka cenas nolīgums, šķiet, tika apspriests no jauna, ievērojot konkurences spiedienu [*konfidenciāli*] attiecībā uz GIS projektu ar numuru [*konfidenciāli*] vēlreiz saistībā ar [*konfidenciāli*] tirgu. Visbeidzot, no apstrīdētā lēmuma 169. apsvēruma izriet, ka Komisijas lietas materiālos ir pierādījumi, no kuriem izriet,

ka tad, kad *Siemens* īslaicīgi pārtrauca piedalīšanos, proti, attiecīgajā laika posmā, "aizliegtā vienošanās zināmu laiku mēģināja to sodīt par izstāšanos, konkurējot ar to attiecībā uz konkrētiem [GIS] projektiem visā pasaulē".

133 Šāds aizliegtās vienošanās aizsardzības mehānisms no ārējas konkurences tāpēc bija viegli īstenojams gan attiecībā uz GIS projektu [*konfidenciāli*] tirgum [*konfidenciāli*], kurā turklāt pirmais uzņēmums un tādējādi [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], šķiet, nebija veiksmīgi, kā arī attiecībā uz [*konfidenciāli*] tirgu [*konfidenciāli*], kur prasītāja norāda, ka pirmais uzņēmums ir piedāvājis divus GIS projektus par cenu, kas atbilda [*konfidenciāli*] % no "zemākām cenām", kas izrietēja no nolīguma, kas noslēgts [*konfidenciāli*] aizliegtās vienošanās ietvaros, un galu galā ieguva pasūtījumu.

134 Tāpat, kā norāda Komisija, ir iespējams, ka attiecībā uz zināmiem GIS projektiem aizliegtās vienošanās dalībnieki un šajā gadījumā pirmais uzņēmums ir darbojušies slepeni savās personīgajās interesēs pretēji pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku interesēm un kopējām interesēm.

135 Katrā ziņā *FEH* un *FES* iesniegtajos dokumentos nav nevienas norādes un tiem nav pievienots neviens cits pierādījums, kas ļautu secināt, ka pirmā uzņēmuma nolīgtais GIS projektu cenas samazinājums [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*] divās konkursu procedūrās [*konfidenciāli*] būtu bijusi pazīme vai sekas tam, ka šis uzņēmums 2000. gada septembrī būtu publiski norobežojies no aizliegtās vienošanās un tās ietvaros noslēgtajiem nolīgumiem. Tāpēc, pat pieņemot, ka šos dokumentus varētu interpretēt tā, ka pirmais uzņēmums pēc 2000. gada septembra ir vairākas reizes beidzis iesniegt piedāvājumus konkursos, tas neļauj secināt, ka tas šajā laikā beidza būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku.

136 No tā izriet, ka dokumenti par abām konkursa procedūrām [*konfidenciāli*], kas sarakstīti [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*], paši par sevi nav pietiekami apliecinoši, lai pierādītu, ka pirmais uzņēmums ir pilnībā beidzis piedalīties aizliegtās vienošanās darbībās pēc 2000. gada septembra.

137 No iepriekš veiktās analīzes izriet, ka prasītāja nav sniegusi pietiekami apliecinošus pierādījumus vai pārliecinošu alternatīvu izskaidrojumu, lai atspēkotu apstrīdētajā lēmumā minētos dokumentālos pierādījumus, no kuriem izriet, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

138 Tāpēc ir jāatzīst, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami uzņēmuma dalības EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumā pierādīšanai un kas ir atgādināti iepriekš 84.–91. punktā, un nepieļaujot acīmredzamas kļūdas vērtējumā, kas tai ir pārmestas šajā prasībā, ir pierādījusi, ka pirmais uzņēmums ir turpinājis piedalīties pārkāpumā, kas ir turpinājies laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. Šajos apstākļos prasītājai nav pamata apgalvot, ka Komisija ir pārkāpusi tādus vispārējos tiesību principus kā tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, nevainīguma prezumpcijas principu un *in dubio pro reo* principu, nolemjot, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

139 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, pirmais un otrais pamats ir noraidāmi.

Par trešo pamatu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, kas izjauc Komisijas secinājumu, ka FEH *turpināja piedalīties pārkāpumā pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku"*

Lietas dalībnieku argumenti

140 Trešajā pamatā prasītāja būtībā apgalvo, ka Komisija ir vairākos veidos pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, secinot, ka pirmais uzņēmums turpināja piedalīties pārkāpumā pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Pirmkārt, Komisija esot pret pirmo uzņēmumu attiekusies citādāk nekā pret *Siemens*, *Hitachi*, *VA Tech* vai *Schneider*, uzskatot, ka tāpēc, ka tas nebija spējīgs pilnīgi precīzi nosaukt datumu, kurā šis uzņēmums beidza piedalīties pārkāpumā, minētais uzņēmums bija turpinājis piedalīties šajā pārkāpumā, kaut gan visi pārliecinošie netiešie pierādījumi, kas atradās lietas materiālos, esot pamatojuši tā paziņojumus. Otrkārt, Komisija esot attiekusies pret pirmo uzņēmumu citādi nekā pret *Siemens*, *Hitachi*, *VA Tech* vai *Schneider*, apstrīdētā lēmuma 378. apsvērumā uzskatot, ka, tā kā šis uzņēmums bija dalībnieks nolīgumos par GIS projektiem, kas turpinājās pēc 2000. gada septembra, minētais uzņēmums bija turpinājis piedalīties pārkāpumā. Treškārt, Komisija esot attiekusies pret pirmo uzņēmumu citādāk nekā pret *VA Tech* un *Schneider*, apstrīdētā lēmuma 377. apsvērumā uzskatot, ka, tā kā šis uzņēmums nebija publiski norobežojies no aizliegtās vienošanās pēc 2000. gada septembra, minētais uzņēmums bija turpinājis piedalīties pārkāpumā.

141 Komisija apstrīd apgalvoto vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un prasa noraidīt trešo pamatu kā nepamatotu.

Vispārējās tiesas vērtējums

142 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tikai tad, ja līdzīgas situācijas tiek aplūkotas atšķirīgi vai ja atšķirīgas situācijas tiek aplūkotas vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota (skat. Tiesas 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 40. punkts, un Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-311/94 *BPB de Eendracht*/Komisija, *Recueil*, II-1129. lpp., 309. punkts).

143 Saskaņā ar Komisijas teikto nav nekādas atšķirības starp pirmā uzņēmuma situāciju un *Siemens*, *Hitachi*, *VA Tech* vai *Schneider* situāciju tiktāl, ciktāl atšķirībā no *Siemens*, *Hitachi* grupas, *VA Tech* grupas sabiedrības vai *Schneider* paziņojumiem, ka tās esot atstājušas aizliegto vienošanos attiecīgajā laika posmā, *FEH* un *FES* paziņojums, ka pirmais uzņēmums esot beidzis būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku 2000. gada septembrī "vai ap to laiku", nav apliecināts ar nevienu ticamu pierādījumu, piemēram, ar citu aizliegtās vienošanās dalībnieku saskanīgiem paziņojumiem vai dokumentāliem pierādījumiem.

144 Šajā lietā, kā jau ir norādīts iepriekš 113.–137. punktā, nav pierādīts, ka pirmais uzņēmums būtu beidzis piemērot nolīgumus par astoņiem GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] to spēkā esamības laikā pēc 2000. gada septembra un ka *FEH* un *FES* nebūtu nekādi ievērojušas nolīguma veidlapu, par kuru tās pašas ir atzinušas atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, ka to ir saņēmušas 2000. gada 28. septembrī, tāpēc, ka tie vairs neesot bijuši spēkā attiecībā uz pirmo uzņēmumu pēc tam, kad tas bija izbeidzis būt par aizliegtās vienošanās dalībnieku pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku". Tas ir citādi *Siemens*, *Hitachi* grupas

sabiedrību, *VA Tech* grupas sabiedrību vai *Schneider* paziņojumu gadījumā, kuri visi ir apliecināti ar ticamiem pierādījumiem, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 186.–189. apsvēruma. Tādējādi šo uzņēmumu gadījumā Komisija varēja atzīt, ka noteiktā datumā tās bija atstājušas aizliegto vienošanos, kas nozīmē, ka tās vēlāk bija beigušas piemērot nolīgumus to spēkā esamības laikā vai arī ievērot nolīgumu veidlapas, kuras tās bija saņēmušas. No apstrīdētā lēmuma 169. apsvēruma izriet, ka tad, kad *Siemens* uz laiku pārtrauca būt par aizliegtās vienošanās dalībnieci, aizliegtās vienošanās dalībnieki atsāka konkurēt par konkrētiem GIS projektiem visā pasaulē (skat. iepriekš 132. punktu).

145 Vēl, kaut gan no citu aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumiem izriet, ka tie apzinājās, ka *Siemens*, *Hitachi*, *VA Tech* vai *Schneider* bija atstājušas aizliegto vienošanos noteiktā datumā uz noteiktu laika posmu, no šiem pašiem paziņojumiem nebūt neizriet, ka pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki arī uzskatīja, ka pirmais uzņēmums bija pārtraucis piedalīties pārkāpumā pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika ap 2000. gada septembri.

146 Atšķirība starp *Siemens*, *Hitachi*, *VA Tech* vai *Schneider* situāciju, no vienas puses, un pirmā uzņēmuma situāciju, no otras puses, kā Komisija ir aprakstījusi apstrīdētajā lēmumā, ļauj pamatot atšķirīgo attieksmi pret šiem uzņēmumiem attiecībā uz datumu, kad, iespējams, ir beigusies to dalība pārkāpumā.

147 No tā izriet, ka arī trešais pamats ir noraidāms.

Par ceturto pamatu — acīmredzamu kļūdu vērtējumā, kas izjauc Komisijas secinājumu, ka FES *ir piedalījusies pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam*

Lietas dalībnieku argumenti

148 Ceturtajā pamatā prasītāja norāda, ka apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punkts, kā arī 2. panta d) un f) punkts tiktāl, ciktāl *FES* ir atzīta par solidāri atbildīgu par uzliktā naudas soda samaksu, ir jāatceļ, jo tie ir pamatoti ar acīmredzami kļūdainu konkrētās lietas faktu vērtējumu, ka *FES* piedalījās pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam. No vienas puses, prasītāja apgalvo, ka pirmais uzņēmums nepiedalījās pārkāpumā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim un ka *FES* pati šo uzņēmumu vadīja tikai no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. septembrim, proti, laika posmā, kad minētais uzņēmums pārkāpumā nepiedalījās. No otras puses, tā apstrīd, ka *FES* būtu netieši ar *JAEPS* starpniecību vadījusi otro uzņēmumu no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Visbeidzot, tikai *FEH* vai *JAEPS*, kas esot vadījušas pirmo uzņēmumu un/vai otro uzņēmumu visā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam vai daļā no tā, varot būt atbildīgas par šo uzņēmumu piedalīšanos pārkāpumā.

149 Komisija lūdz noraidīt ceturto pamatu kā nepieņemamu, jo tas esot pamatots ar iebildumu, ko *FEH* un *FES* nav izvirzījušas administratīvajā procesā un saskaņā ar kuru *FES* pirms 2001. gada 1. jūlija nebija iesaistīta *Fuji* grupas darbībās GIS jomā. Turklāt tiktāl, ciktāl *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem esot skaidri

atzinušas *FES* personisko atbildību par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada septembrim, tās nevarot atkāpties no šī atzinuma šajā prasībā. Katrā ziņā pamats neesot pamatots ne tiesību, ne faktu ziņā.

150 Prasītāja lūdz noraidīt Komisijas izvirzīto iebildi par nepieņemamību tiktāl, ciktāl *FEH* un *FES* esot skaidri pierādījušas, ka *FES* pirms 2001. gada 1. jūlija nebija iesaistīta *Fuji* grupas darbībās GIS jomā, ja ne atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, tad vismaz 2004. gada 4. oktobra atbildē uz informācijas pieprasījumu (skat. iepriekš 15. punktu) un it īpaši zināmos pierādījumos, kas pievienoti šīs atbildes pielikumā.

Vispārējās tiesas vērtējums

151 No apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punkta izriet, ka *FES* tika uzskatīta par personīgi atbildīgu par attiecīgo uzņēmumu piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam. Šī iemesla dēļ minētā apstrīdētā lēmuma 2. panta d) un f) punktā Komisija tai solidāri ar *FEH* uzlika naudas sodu EUR 2 400 000 apmērā un solidāri ar *FEH*, *JAEPS* un *Hitachi* — naudas sodu EUR 1 350 000 apmērā.

152 No apstrīdētā lēmuma 379. un 380. apsvēruma, kuros ir atsauces uz apstrīdētā lēmuma 334., 373. un 385.–402. apsvērumu, arī izriet, ka Komisija uzskatīja *FES* un *FEH* par solidāri atbildīgām par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim un ka tā uzskatīja *FES*, *FEH*, *JAEPS* un

Hitachi par solidāri atbildīgām par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

153 Saskaņā ar iepriekš 59. punktā minēto judikatūru solidāri pie atbildības par viena un tā paša uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā var saukt personas, ko Komisija uzskata par personīgi atbildīgām par šo piedalīšanos, jo pārkāpuma izdarīšanas laikā tās ir vai nu tieši vadījušas šo uzņēmumu, vai arī faktiski kontrolējušas personas, kas vadīja minēto uzņēmumu, un tādējādi noteikušas to rīcību tirgū.

154 No apstrīdētā lēmuma 334., 373. un 385.–402. apsvēruma, lasot tos kopā ar tā 32. un 33. apsvērumu, izriet, ka Komisija ir uzskatījusi, ka, no vienas puses, pirmo uzņēmumu, kas bija piedalījies pārkāpumā visā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam, no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim tieši vadīja *FES* un *FEH* un ka, no otras puses, otro uzņēmumu, kas bija piedalījies pārkāpumā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam, šajā pašā laika posmā tieši vadīja *JAEPS* un netieši ar šīs pēdējās minētās kopsabiedrības starpniecību — *FES*, *FEH* un *Hitachi*.

155 Tā kā otrais prasītājas ceturtajā pamatā izvirzītais iebildums sakrīt ar piekto pamatu, kas būtībā ir par acīmredzamām kļūdām vērtējumā vai tiesību kļūdām, kas atspēko Komisijas secinājumu, ka *FEH* un *FES* ir jāuzskata par personīgi un solidāri atbildīgām to *JAEPS* mātes sabiedrību statusā par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā, tie ir jāapskata kopā un tāpēc minētā otrā iebilduma pārbaude ir atliekama līdz piektā pamata izskatīšanai (skat. turpinājumā 175. un nākamos punktus).

156 Saistībā ar pirmo prasītājas šajā pamatā izvirzīto iebildumu ir jāpārbauda, vai apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punkts un 2. panta d) punkts ir pamatoti ar acīmredzami kļūdainu lietas faktu vērtējumu, atbilstoši kuram *FES* var uzskatīt par personiski atbildīgu par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim — datumam, kad saskaņā ar apstrīdētā lēmuma tekstu *Fuji* grupas darbības GIS jomā tika nodotas *JAEPS* (skat. iepriekš 7. punktu), tāpēc, ka *FES* vadīja minēto uzņēmumu šajā laika posmā.

157 Pirmkārt, ir jāpārbauda, vai, kā apgalvo Komisija, prasītājai nav aizliegts pirmo reizi Vispārējā tiesā apstrīdēt *FES* personisko atbildību, kas tai apstrīdētajā lēmumā ir noteikta tāpēc, ka pirmais uzņēmums piedalījās pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim, un kas bija izvirzīta *FEH* un *FES* adresētajā paziņojumā par iebildumiem, proti, pat šajā ziņā Vispārējā tiesā apstrīdēt pierādījumus, kurus tās ir skaidri atzinušas administratīvajā procesā.

158 Kā jau atgādināts iepriekš 124. punktā, noteikumus, kuros uzskaitītas uzņēmumu tiesības un pienākumi konkurences tiesībās paredzētājā administratīvajā procesā, nevar interpretēt tādējādi, ka tie uzliek pienākumu fiziskai vai juridiskai personai administratīvajā procesā sadarboties un atbildē uz Komisijas adresēto paziņojumu par iebildumiem administratīvā procesa stadijā formulēt visus iebildumus, ko tās vēlētos varēt minēt tiesā celtas prasības atcelt tiesību aktu pamatojumā attiecībā uz lēmumu, kas pieņemts šī procesa beigās. Šādu risinājumu nekādā veidā neapstrīd Komisijas minētā judikatūra. Apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, kurās tika pieņemts iepriekš 84. punktā minētais spriedums, tiesa piekrita pārbaudīt, vai bija pamatota tādas sabiedrības apsūdzība pārkāpuma izdarīšanā, kas nebija apstrīdējusi šo apsūdzību

administratīvajā stadijā, bet šis apstāklis tika ņemts vērā tikai, lai novērtētu Komisijas pienākuma norādīt pamatojumu apmēru šajā gadījumā (iepriekš 84. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 346.–361. punkts, un iepriekš 88. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 1335. un 1336. punkts).

159 Ja attiecīgā persona nolemj labprātīgi sadarboties un administratīvajā procesā skaidri vai netieši atzīst faktiskos vai tiesiskos aspektus, kas pamato to, ka tai tiek inkriminēts pārkāpums, netiek ierobežota tās tiesību iesniegt prasību izmantošana saskaņā ar EKL 230. panta ceturto daļu (šajā ziņā skat. iepriekš 41. punktā minēto spriedumu lietā *Knauf Gips*/Komisija, 89. un 90. punkts). Tā kā šajā ziņā nepastāv tieši paredzēts juridiskais pamats, šāds ierobežojums būtu pretrunā tiesiskuma un tiesību uz aizstāvību ievērošanas pamatprincipiem (iepriekš 41. punktā minētais spriedums lietā *Knauf Gips*/Komisija, 91. punkts). Turklāt ir jānorāda, ka tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un iespēju vērsties objektīvā tiesā ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā, bet atbilstoši šīs hartas 52. panta 1. punktam visiem tajā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos (skat. iepriekš 41. punktā minēto spriedumu lietā *Knauf Gips*/Komisija, 91. punkts).

160 Ievērojot iepriekš 158. un 159. punktā minētos tiesību noteikumus, Komisijas celtā iebilde par nepieņemamību tāpēc ir noraidāma.

161 Šajā prasībā prasītāja neapstrīd, ka pirmais uzņēmums piedalījās pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada septembrim. Vēl, kā konstatēts iepriekš 138. punktā, Komisija apstrīdētajā lēmumā varēja likumīgi secināt, ka pirmais uzņēmums bija piedalījies pārkāpumā visu laika posmu no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. No tā izriet, ka prasītāja nevar pamatoti ceturtā pamata

pirmajā iebildumā apgalvot, ka apstrīdētajā lēmumā šajā ziņā ir pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.

162 Tiktāl, ciktāl prasītāja apstrīd Komisijas vērtējumu, ka *FES* varētu uzskatīt par personīgi atbildīgu par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam tāpēc, ka tā ir vadījusi minēto uzņēmumu šajā pašā laika posmā, ievadā jāatgādina, ka, no vienas puses, nelabvēlīga akta pamatojumam ir jāļauj veikt efektīvu tā likumības pārbaudi un sniegt ieinteresētajai personai norādes, kas vajadzīgas, lai tā zinātu, vai lēmums ir vai nav pamatots, un, no otras puses, šāda pamatojuma pietiekamais raksturs ir jānovērtē atkarībā no lietas apstākļiem, it īpaši akta satura, norādītā pamatojuma rakstura un interesēm, kādas adresātiem var būt paskaidrojumu saņemšanā (Vispārējās tiesas 1994. gada 28. aprīļa spriedums lietā T-38/92 *AWS Benelux*/Komisija, *Recueil*, II-211. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra). Lai atbilstu iepriekš minētajiem uzdevumiem, pietiekamam pamatojumam ir skaidrā un nepārprotamā veidā jāatspoguļo Savienības iestādes, apstrīdētā akta autores, argumentācija (iepriekš minētais spriedums lietā *AWS Benelux*/Komisija, 26. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt, kad kā šajā lietā lēmums par EKL 81. panta un EEZ līguma 53. punkta piemērošanu attiecas uz vairākiem adresātiem un attiecas uz jautājumu par vainojamību pārkāpumā, tajā ir jāietver pietiekams pamatojums attiecībā uz katru no adresātiem, it īpaši tiem, kuriem saskaņā ar šī lēmuma tekstu ir jānes atbildība par šo pārkāpumu (iepriekš minētais spriedums lietā *AWS Benelux*/Komisija, 26. punkts).

163 Tas, ka prasītāja šajā lietā ir izvirzījusi pamatu pēc būtības par acīmredzamu kļūdu vērtējumā, nevis pamatojuma trūkumu vai nepietiekamību, proti, pamatu par būtisku formas prasību pārkāpumu EKL 230. panta (jaunajā redakcijā — LESD 263. pants) izpratnē, neliedz tiesai iespēju šādu pamatu izvirzīt pēc savas ierosmes, kad tas ir absolūts pamats, ko tiesa var celt pēc savas ierosmes vai tai tas pat ir jādara (Tiesas 2009. gada 2. decembra spriedums lietā C-89/08 P Komisija/Īrija u.c., Krājums,

I-11245. lpp., 54. punkts), ja vien tiek ievērots sacīkstes princips (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Īrija u.c., 54. punkts).

164 Šajā lietā apstrīdētā lēmuma 32. apsvērumā Komisija bez nekādiem citiem precizējumiem tikai norādīja, ka *Fuji* grupas darbības GIS jomā citu starpā vadīja *FES*, un, kā izriet no šī paša lēmuma 373. un 379. apsvēruma, tas bija iemesls, kāpēc šī pēdējā sabiedrība minētā lēmuma 1. panta h) punktā tika atzīta par vainīgu pārkāpuma izdarīšanā it īpaši laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim. Apstrīdētais lēmums neļauj ne prasītājai, ne Vispārējai tiesai uzzināt faktiskos un juridiskos aspektus, uz kuriem Komisija pamatojās, lai nolemtu, ka *FES* citu starpā veica *Fuji* grupas darbības GIS jomā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam un ka tai tāpēc varēja inkriminēt pārkāpumu šajā pašā laika posmā.

165 Atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumu (iepriekš 41. punkts), Komisija šajā ziņā izskaidroja precizējumu trūkumu apstrīdētajā lēmumā ar to, ka *FEH* un *FES* bija skaidri atzinušas *FES* atbildību par pārkāpumu atbildē uz paziņojumu par iebildumiem. Šim paskaidrojumam tomēr nevar piekrist. Protams, apstrīdētā lēmuma 374. apsvērumā Komisija, aprakstot "*Fuji* izvirzītos argumentus", min, ka "*Fuji* atzīst, ka tā bija paziņojumā par iebildumiem norādītās aizliegtās vienošanās dalībniece laikā no 1988. gada līdz 2000. gada septembrim, bet ne ilgāk". Tomēr šī vienīgā norāde neļauj skaidri un nepārprotami secināt, ka Komisija gatavojās pamatot savu vērtējumu, ka *FES* bija vadījusi *Fuji* grupas darbības GIS jomā no 1988. gada līdz 2001. gada 30. jūnijam un šī iemesla dēļ to varēja uzskatīt par atbildīgu par pārkāpumu, tikai pamatojoties uz *FEH* un *FES* administratīvā procesa laikā izteiktajiem argumentiem. It īpaši apstrīdētā lēmuma 32., 373. un 379. apsvērumā nav nevienas atsauces uz šī paša lēmuma 374. apsvērumā minētajiem *FEH* un *FES* argumentiem. *A fortiori* tajos nav nevienas norādes, kas ļautu prasītājai un Vispārējai tiesai saprast iemeslus, kas lika Komisijai interpretēt *FEH* un *FES* argumentus tādā veidā, ka *FES* esot atzinusi, ka tā ir vadījusi *Fuji* grupas darbības GIS jomā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam un šī iemesla

dēļ to var uzskatīt par atbildīgu par pārkāpuma izdarīšanu par šo pašu laika posmu. Šāda norāde šajā lietā bija vēl jo vairāk nepieciešama, jo Komisijas interpretācija bija pretrunā informācijai, ko *FEH* un *FES* tai bija paziņojušas 2004. gada 4. oktobra atbildē uz informācijas pieprasījumu (iepriekš 15. punkts). Pēc rūpīgas pēdējā dokumenta un it īpaši tā D pielikuma izlasīšanas, kas bija paredzēts, lai konkrēti atbildētu uz Komisijas pieprasījumiem par juridiskajām vienībām, kas ir vadījušas *Fuji* grupas darbības GIS jomā, ir redzams, ka pirms 2001. gada 1. jūlija vienīgās juridiskās vienības, kas veica šādas darbības, bija *FEH* un divas meitas sabiedrības, kas tai piederēja 100 % apmērā, proti, *Fuji Electric Corp. of America* (*FECOA*) un *Fuji Electric International Corp*. (*FEIC*).

166 Vēl apstrīdētajā lēmumā bija jānorāda plašāks paskaidrojums, jo Komisijas veiktā *FEH* un *FES* argumentu interpretācija nebija tāda, lai izskaidrotu *FES* vainošanu pārkāpumā par visu laika posmu no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam. Komisijas apgalvotā atbildības atzīšana faktiski neattiecas uz laika posmu "pēc" 2000. gada septembra.

167 Tiktāl, ciktāl turklāt Komisija apgalvo, ka apstrīdēto lēmumu katrā ziņā pamato prasītājas atzītais fakts, ka *FES* 2001. gada 1. jūlijā tika nodotas noteiktas *Fuji* grupas darbības GIS jomā un ka, tā kā arī ekonomiskā ziņā tā turpināja *FEH* vai to meitas sabiedrību, kas tai piederēja 100 % apmērā, darbības, saskaņā ar judikatūru šajā jomā (iepriekš 84. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 346.–360. punkts) tai tika nodota arī atbildība, kas tām bija par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā it īpaši laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam, jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 263. pantu (agrākais EKL 230. pants) Vispārējai tiesai apstrīdētā lēmuma likumības pārbaude ir jāattiecina tikai uz tajā ietverto pamatojumu (Vispārējās tiesas 2001. gada 6. marta spriedums lietā T-331/94

IPK-München/Komisija, *Recueil*, II-779. lpp., 91. punkts). Šajā gadījumā jānorāda, ka Komisijas izvirzīto pamatojumu nevar uzskatīt par ietvertu apstrīdētajā lēmumā. Ne tajā, ne pat paziņojumā par iebildumiem Komisija nav norādījusi, ka tā gatavojās atzīt *FES* par atbildīgu par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā attiecīgajā laika posmā *FEH* vai tās meitas uzņēmumu, kas tai piederēja 100 % apmērā, ekonomiskās pārņēmējas statusā. Savukārt tā, lai vainotu pārkāpumā *FES*, vienmēr norādīja, ka šī pēdējā "citu starpā" bija vadījusi *Fuji* grupas darbības GIS jomā un tāpēc tā bija tieši vadījusi pirmo uzņēmumu šajā laika posmā. Tomēr šo abu veidu atbildības ir ļoti atšķirīgas, jo personai, kas vada uzņēmumu brīdī, kad tas piedalās pārkāpumā, principā ir jāatbild par šo pārkāpumu saskaņā ar personiskās atbildības principu (skat. iepriekš 58. punktā minēto judikatūru), bet atbildības nodošana, kas izriet no tā saucamā "ekonomiskās turpinātības" kritērija piemērošanas, veido atkāpi no šī paša principa (šajā ziņā skat. iepriekš 58. punktā minēto spriedumu lietā *ETI* u.c., 39., 40. un 46. punkts).

168 No tā izriet, ka Komisijas šajā tiesvedībā minēto jauno pamatojumu par tā saucamā "ekonomiskās turpinātības" principa piemērošanu nevar ņemt vērā apstrīdētā lēmuma likumības pārbaudē un ka Komisijas ar to pamatotie argumenti ir noraidāmi.

169 Ņemot vērā iepriekš minēto un lietas dalībnieku sniegtos apsvērumus, pēc savas ierosmes ir jānorāda, ka apstrīdētajā lēmumā tiktāl, ciktāl tajā *FES* ir vainota par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam, nav norādīts pietiekams pamatojums un tas ir apdraudējis prasītājas tiesības uz aizstāvību un efektīvas prasības iesniegšanas iespēju un liedz Vispārējai tiesai pārbaudīt šajā iebildumā kritizēto apstrīdētā lēmuma punktu pamatotību.

170 Tāpēc apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punkts un 2. panta d) punkts ir jāatceļ tiktāl, ciktāl tie ir pamatoti ar nepamatotu atzinumu, ka *FES* "citu starpā" vadīja pirmo uzņēmumu laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam.

171 Turklāt, lai gan prasītāja apstrīd, ka *FES* var atzīt par personīgi atbildīgu par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. septembrim, jāprecizē, ka tā apstrīd nevis to, ka, sākot ar 2001. gada 1. jūliju, *FES* vadīja noteiktas *Fuji* grupas darbības GIS jomā it īpaši tāpēc, ka tajā tika iekļauta *FEIC*, viena no *FEH* meitas sabiedrībām, kas bija 100 % tās īpašumā, bet gan tikai to, ka šīs darbības, it īpaši tās, kuras iepriekš bija veikusi *FEIC*, toreiz ietilpa pirmajā uzņēmumā. Šajā ziņā jāprecizē, ka, gluži kā atzīst prasītāja un kā turklāt izriet no atbildes uz 2004. gada 4. oktobra informācijas pieprasījumu D pielikuma, *FEIC* it īpaši laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam veica GIS projektu pārdošanas darbības starptautiskajiem klientiem, izņemot komunālo pakalpojumu sniedzējus un Ziemeļameriku — Ziemeļamerikas tirgus, kuru pārkāpums neskāra, bija rezervēts *FECOA* —, un ka tādējādi tā principā bija tieši atbildīga par vispārējā nolīguma īstenošanu un to, ka netika iegūti jauni klienti visā iekšējā tirgū un galu galā EEZ teritorijā. No tā izriet, ka pretēji prasītājas apgalvotajam *FEIC* veiktās darbības GIS jomā obligāti bija iekļautas "*Fuji* GIS [projektu] darbībās, [ko] citu starpā veica [*FEH*] un [*FES*]", kā minēts apstrīdētā lēmuma 32. apsvērumā. Tās tāpēc piedalījās pirmajā uzņēmumā, uz kuru attiecas apstrīdētais lēmums, kā aprakstīts iepriekš 61. punktā. Tādējādi Komisija apstrīdētajā lēmumā ir uzskatījusi, ka *FES* ir personīgi atbildīga par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. septembrim, nepieļaujot tai pārmesto kļūdu.

172 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir daļēji jāapmierina ceturtā pamata pirmais iebildums un jāatceļ apstrīdētā lēmuma 1. panta h) punkts un 2. panta

d) punkts tiktāl, ciktāl Komisija ir atzinusi vai pamatojas uz atzinumu, ka *FES*, kuras tiesības ir pārņēmusi prasītāja, var uzskatīt par personīgi atbildīgu par pārkāpumu laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam tāpēc, ka tā "citu starpā" ir vadījusi minēto uzņēmumu šajā pašā laika posmā. Pārējā daļā ceturtā pamata pirmais iebildums ir noraidāms.

Par piekto pamatu — acīmredzamām kļūdām vērtējumā vai tiesību kļūdām, kas izjauc Komisijas secinājumu, ka FEH *un* FES *ir jāuzskata par personiski un solidāri atbildīgām par* JAEPS *piedalīšanos pārkāpumā*

Lietas dalībnieku argumenti

173 Prasītāja būtībā apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma 2. panta f) punkts ir jāatceļ tiktāl, ciktāl tas ir pamatots ar acīmredzami kļūdainu faktu vērtējumu, atbilstoši kuram *FEH* un *FES* varēja uzskatīt par personīgi un solidāri atbildīgām par *JAEPS* vai, precīzāk, otrā uzņēmuma, kas toreiz atradās *JAEPS* vadībā, piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Saskaņā ar prasītājas teikto Komisija nav sniegusi pierādījumus, kas tai bija jāsniedz, par to, ka *FEH* un *FES* bija spējīgas īstenot izšķirošu ietekmi pār *JAEPS*, kas pamatotu to, ka tās tiek uzskatītas par personīgi un solidāri ar *JAEPS* un *Hitachi* atbildīgām par uzliktā naudas soda samaksu par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

174 Komisija uzskata, ka pastāv daudz netiešu pierādījumu, kas, kopumā vērtējot, apliecina apstrīdētajā lēmumā izdarīto atzinumu, ka *FEH* un *FES* ir īstenojušas izšķirošu ietekmi pār *JAEPS*, atļaujot pārkāpumam turpināties pēc tam, kad 2002. gada 1. oktobrī *JAEPS* tika nodotas *Fuji* grupas darbības GIS jomā. Tāpēc tā lūdz piekto pamatu noraidīt kā nepamatotu.

Vispārējās tiesas vērtējums

175 Pirms šī pamata, kā arī iepriekš 155. punktā minēto iemeslu dēļ — pirms ceturtā pamata otrā iebilduma analizēšanas pēc būtības ir konkrēti jānoskaidro šī pamata būtībā esošās apstrīdēšanas priekšmets, kā arī apstrīdētā lēmuma apsvērumi, uz kuriem attiecas šī apstrīdēšana, un jāatgādina noteikumi, kas ir piemērojami konkurences tiesību pārkāpuma inkriminēšanai meitas un mātes sabiedrību attiecībās.

— Par piektā pamata būtībā esošās apstrīdēšanas priekšmetu

176 Prasītāja neapstrīd, ka otrais uzņēmums piedalījās pārkāpumā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Tāpat tā neapstrīd, ka šajā laika posmā minētais uzņēmums atradās *JAEPS* tiešā atbildībā vai vadībā. Taču tā apstrīd to, ka *FEH* un *FES* pašām saistībā ar tiešu vai netiešu dalību *JAEPS* pamatkapitālā 30 % apmērā būtu bijušas faktiskas otrā uzņēmuma vadības tiesības un tāpēc tās to būtu netieši vadījušas no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

— Par apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem attiecas piektais pamats

177 Apstrīdētā lēmuma 383.–403. apsvērumā Komisija apskata *FEH* un *FES* personisko atbildību *JAEPS* — kuras tiešā atbildībā bija otrais uzņēmums — mātes sabiedrības statusā tāpēc, ka *JAEPS* piedalījās pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Komisija it īpaši norādīja:

"(383) [*JAEPS*] tika izveidota 2001. gada jūlijā un piedalījās šajā lēmumā aprakstītajās slepenajās darbībās no 2002. gada 1. oktobra (kad *Hitachi* un *Fuji* darbības GIS [jomā] tika nodotas *JAEPS*) līdz 2004. gada 11. maijam (datumam, kad notika pēdējā aizliegtās vienošanās sanāksme paziņojuma par Komisijas pārbaudēm dēļ).

(384) *JAEPS* tika izveidota, lai pārgrupētu mātes sabiedrību [elektrības pārvadīšanas un sadales] darbības, lai to piegādātu šīs nozares klientiem [399. zemsvītras piezīme, 23134. lpp. (*Hitachi* [grupas sabiedrību] atbilde uz paziņojumu par iebildumiem)]. [*Hitachi*] un [*FES*] ([*FEH*]) 100 % meitas sabiedrība) pieder attiecīgi 50 % un 30 % no kopsabiedrības *JAEPS* kapitāla (kuras trešā īpašniece ir [*Meidensha*]).

[..]

(389) Tikai mātes sabiedrību attiecīgās daļas *JAEPS* neļauj Komisijai pieņemt, ka šīs sabiedrības būtu īstenojušas izšķirošu ietekmi uz *JAEPS* rīcību tirgū vispār vai konkrēti uz darbībām aizliegtās vienošanās ietvaros. Tomēr faktiskie dati skaidri norāda, ka *Hitachi* un *Fuji* varēja īstenot un faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi saistībā ar *JAEPS* dalību šajā lēmumā aprakstītajās aizliegtās

vienošanās darbībās no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam. Komisija uzskata, ka *JAEPS* nav noteikusi autonomi savu rīcību tirgū, bet gan ir turpinājusi *Hitachi* un *Fuji* uzsākto komerciālo praksi un uzvedību.

(390) Nododot savas darbības GIS [jomā] *JAEPS* (tomēr nenododot savas attiecīgās meitas sabiedrības, kas kādreiz ir darbojušās šajā jomā), *Hitachi* un *Fuji* ir faktiski izmantojušas *JAEPS* par vienību, lai turpinātu ilglaicīgo piedalīšanos GIS [projektu] ražotāju aizliegtās vienošanās darbībā [400. zemsvītras piezīme, Komisijas lietas materiālos nav pierādījumu pret *Meidensha*] (*Hitachi* un *Fuji* abas turpināja pārdot [GIS] ar savu preču zīmi, bet ražošanā kā apakšuzņēmēju piesaistīja *JAEPS*).

(391) Šie secinājumi ir pamatoti ar tādiem objektīviem faktoriem kā [..] *Hitachi* un *Fuji* uzraudzības loma un *JAEPS* darbību vadība[,] *Hitachi* un *Fuji* iepriekšēja piedalīšanās pirms *JAEPS* izveides aizliegtās vienošanās darbībās[,] tas, ka *Hitachi* un *Fuji* meitas uzņēmumi, kas agrāk bija iesaistīti darbībās GIS [jomā], tās pārtrauca, ļaujot tās pārņemt *JAEPS*, galu galā tai palīdzot, un saglabāja savu ieinteresētību attiecībā uz precēm kā to izplatītājas[,] *JAEPS* pārstāvju, kuri vienlaikus vai vēlāk bija nodarbināti pie *Hitachi* un/vai *Fuji*, piedalīšanās aizliegtās vienošanās sanāksmēs un [..] tas, ka liels skaits *JAEPS* vadošo darbinieku vienlaikus vai vēlāk bija vadošie darbinieki *Hitachi* un *Fuji*.

[..]

(402) *Hitachi* un *Fuji* lēmums turpināt būt par aizliegtās vienošanās dalībniecēm ar kopīga uzņēmuma starpniecību tām neļauj izvairīties no atbildības par šo piedalīšanos.

(403) Tādējādi [*JAEPS*], [*Hitachi*], [*FEH*] un [*FES*] ir uzskatāmas par solidāri atbildīgām par *JAEPS* piedalīšanos pārkāpumā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam."

178 Tādējādi no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija *FEH* un *FES* uzskatīja par personīgi atbildīgām no 2002. gada 1. oktobra nevis tāpēc, ka tās tiešā veidā vadīja pirmo uzņēmumu, bet gan tāpēc, ka tās bija *JAEPS*, kuras tiešā atbildībā atradās otrais uzņēmums, mātes sabiedrības.

— Par noteikumiem, kas ir piemērojami konkurences tiesību pārkāpuma inkriminēšanai meitas un mātes sabiedrību attiecībās

179 Konkurences noteikumu piemērošanai formālai divu sabiedrību nošķiršanai, kas izriet no to atsevišķajām juridiskajām personībām, nav izšķiroša nozīme, jo nozīme ir tam, vai tās izturas tirgū kā viena vienība vai nē. Tāpēc var izrādīties, ka ir jānosaka, vai divas sabiedrības, kurām ir atšķirīga juridiskā personība, veido vai attiecas uz vienu un to pašu uzņēmumu vai ekonomisku vienību ar vienu un to pašu izturēšanos tirgū (iepriekš 56. punktā minētais spriedums lietā *DaimlerChrysler*/Komisija, 85. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 58. punktā minēto spriedumu lietā *Imperial Chemical Industries*/Komisija, 140. punkts).

180 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar to, ka meitas sabiedrībai ir atsevišķas juridiskas personas statuss, nepietiek, lai izslēgtu, ka tās rīcībā var vainot mātes sabiedrību, it īpaši tad, ja meitas sabiedrība savu rīcību tirgū nenosaka autonomi, bet gan būtībā izpilda mātes sabiedrības norādījumus (iepriekš 58. punktā minētais spriedums lietā *Imperial Chemical Industries*/Komisija, 132. un 133. punkts, un iepriekš 57. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās "PVC II", 960. punkts). Ja meitas sabiedrībai nav faktiskas autonomijas izlemt darbības virzienu tirgū, tad EKL 81. pantā 1. punktā paustos aizliegumus var uzskatīt par nepiemērojamiem attiecībās starp to un mātes sabiedrību, ar kuru tā veido ekonomisku vienību (iepriekš 58. punktā minētais spriedums lietā *Imperial Chemical Industries*/Komisija, 134. punkts; Vispārējās tiesas 1995. gada 12. janvāra spriedums lietā T-102/92 *Viho*/Komisija, *Recueil*, II-17. lpp., 51. punkts). Iepriekš minētā judikatūra pēc analoģijas ir piemērojama EEZ līguma 53. panta 1. punktam.

181 Šādos apstākļos Komisijai principā ir jāpierāda, ka viena vai vairākas mātes sabiedrības ir faktiski izmantojušas noteicošu ietekmi pār savas meitas sabiedrības rīcību tirgū, un tas ir jāveic, pamatojoties uz faktisko apstākļu kopumu, kuru starpā it īpaši ir iespējamās vadības pilnvaras, kuras viena vai vairākas mātes sabiedrības ir īstenojušas pār savu meitas sabiedrību (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu lietā T-314/01 *Avebe*/Komisija, Krājums, II-3085. lpp., 136. punkts un tajā minētā judikatūra).

182 Parasti meitas sabiedrības pamatkapitāla vairākuma īpašumtiesības var ļaut mātes sabiedrībai faktiski īstenot izšķirošu ietekmi pār tās meitas sabiedrību un it īpaši tās uzvedību tirgū. Tādējādi ir atzīts, ka, ja mātes sabiedrības faktiskā kontrole pār meitas sabiedrību, kurā tai pieder 25,001 % no pamatkapitāla, atbilst dalībai mazākuma dalībnieka statusā ļoti tālu no vairākuma, nevar uzskatīt, ka mātes sabiedrība un tās meitas sabiedrība pieder pie vienas grupas, kurā tās veido ekonomisku vienību (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedumu lietā T-141/89 *Tréfileuropa*/Komisija, *Recueil*, II-791. lpp., 129. punkts).

183 Tomēr līdzdalība mazākuma dalībnieka statusā var ļaut mātes sabiedrībai faktiski īstenot noteicošu ietekmi pār meitas sabiedrības uzvedību tirgū, ja tai ir piešķirtas tiesības, kas pārsniedz tādas tiesības, kādas parasti tiek piešķirtas mazākuma akcionāriem, lai aizsargātu to finanšu intereses, un kas, tās pārbaudot atbilstoši pārliecinošu netiešu juridisku vai ekonomisku pierādījumu kopuma metodei, ir tādas, kas var pierādīt, ka pār meitas sabiedrības uzvedību tirgū ir īstenota izšķiroša ietekme. Tādējādi Komisija var sniegt pierādījumus par faktiskas izšķirošas ietekmes īstenošanu, pateicoties netiešu pierādījumu kopumam, pat ja šiem netiešajiem pierādījumiem atsevišķi nav pietiekama pierādīšanas rakstura.

184 Faktiska vienas vai vairāku mātes sabiedrību vadības tiesību izmantošana pār to meitas sabiedrību var tieši izrietēt no piemērojamo tiesību noteikumu vai starp mātes sabiedrībām atbilstoši šiem tiesību noteikumiem noslēgta līguma par to kopīgās meitas sabiedrības vadību īstenošanas (šajā ziņā skat. iepriekš 181. punktā minēto spriedumu lietā *Avebe*/Komisija, 137.–139. punkts). Mātes sabiedrības iesaistīšanās meitas sabiedrības vadībā apmēru var apliecināt arī tas, ka meitas sabiedrības vadībā ir vairākas personas, kas veic vadības pienākumus mātes sabiedrībā. Šāda pienākumu apvienošana noteikti nostāda mātes sabiedrību situācijā, kad tā var noteicoši ietekmēt meitas sabiedrības uzvedību tirgū, jo tā ļauj mātes sabiedrības vadības locekļiem, īstenojot savas vadības funkcijas meitas sabiedrībā, rūpēties par to, lai tās rīcības virziens tirgū atbilstu mātes sabiedrības vadošo orgānu izstrādātajām vadlīnijām. Šādu mērķi var sasniegt pat tad, ja mātes sabiedrības viens vai vairāki darbinieki, kas uzņemas vadības funkcijas meitas sabiedrībā, nedarbojas mātes sabiedrības pārstāvju statusā. Visbeidzot, vienas vai vairāku mātes sabiedrību iesaistīšanās meitas sabiedrības pārvaldē var izrietēt no darījumu attiecībām, kas pirmajām ir ar otro. Tādējādi, ja mātes sabiedrība ir arī tās meitas sabiedrības piegādātāja vai kliente, tās interesēs īpaši ir vadīt pēdējās ražošanas vai izplatīšanas darbības, lai pilnībā izmantotu peļņu, kas radusies šādi veiktas vertikālas integrācijas rezultātā (šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta Mišo [*Mischo*] secinājumus iepriekš 58. punktā minētajam spriedumam lietā *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija, *Recueil*, I-9928. lpp., 50. un 51. punkts).

185 Ievērojot to, ka saskaņā ar LESD 263. pantu (agrākais EKL 230. pants) Vispārējai tiesai apstrīdētā lēmuma likumība ir jāizvērtē, pamatojoties tikai uz šajā aktā ietverto pamatojumu (iepriekš 167. punktā minētais spriedums lietā *IPK-München*/Komisija, 91. punkts), mātes sabiedrības faktiska vadības pilnvaru izmantošana pār meitas sabiedrību ir jāizvērtē tikai atkarībā no Komisijas lēmumā, ar kuru atbildība par pārkāpumu ir uzlikta mātes sabiedrībai, minētajiem pierādījumiem. Vienīgais svarīgais jautājums būtībā ir, vai, ņemot vērā minētos pierādījumus, ir vai nav pierādīts pārkāpuma fakts (iepriekš 88. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, 726. punkts).

— Par Komisijas apstrīdētajā lēmumā minētajiem pierādījumiem par to, ka *FEH* un *FES* faktiski īstenoja *JAEPS* vadības tiesības

186 Ievērojot iepriekš 179.–185. punktā minēto judikatūru, pirmkārt, ir jāpārbauda apstrīdētajā lēmumā izmantotie netiešie pierādījumi saistībā ar pamatnolīgumu par kopīgas meitas sabiedrības *JAEPS* izveidi (turpmāk tekstā — "pamatnolīgums"), kas noslēgts [konfidenciāli] starp *Hitachi*, *FEH* un *Meidensha* (turpmāk tekstā — "dibinātājas sabiedrības").

187 Lai pierādītu *FEH* un *FES* uzraudzības un vadības lomas *JAEPS*, Komisija apstrīdētā lēmuma 395. apsvērumā it īpaši norāda:

"[konfidenciāli]".

188 Par faktu vērtējumiem *FEH* un *FES* rakstveida iesniegumos vai rakstveida atbildē uz Vispārējās tiesas jautājumiem ir tikai norādījušas, ka no šiem vērtējumiem nebija iespējams secināt, ka tās būtu īstenojušas izšķirošu ietekmi uz *JAEPS* uzvedību tirgū, jo [*konfidenciāli*].

189 Pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantā, ko *FEH* un *FES* ir iesniegušas atbildes uz paziņojuma par iebildumiem pielikumā, ir noteikts, ka [*konfidenciāli*].

190 Pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantā ir paredzēts [*konfidenciāli*]. Saskaņā ar pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantu [*konfidenciāli*]. Pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantā šajā ziņā ir noteikts [*konfidenciāli*]. Visbeidzot, pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantā ir paredzēts, ka [*konfidenciāli*].

191 Pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantā ir paredzēts arī, ka [*konfidenciāli*].

192 Visbeidzot, saskaņā ar pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantu [*konfidenciāli*].

193 Tādējādi no pamatnolīguma [*konfidenciāli*] panta, lasot kontekstā ar citiem šī līguma noteikumiem, izriet, ka katrai no dibinātājām sabiedrībām bija tiesības [*konfidenciāli*] īstenot izšķirošu ietekmi uz *JAEPS* uzvedību tirgū. Faktiski [*konfidenciāli*]. No tā izriet, ka dibinātājām sabiedrībām noteikti bija jāvienojas par svarīgiem lēmumiem par to kopējās meitas sabiedrības uzvedību tirgū.

194 Prasītāja nav iesniegusi nevienu pārliecinošu pierādījumu savu apgalvojumu [*konfidenciāli*] pamatošanai. Šajos apstākļos prasītājas neapstrīdētais fakts, ka [*konfidenciāli*], apliecina, ka [*konfidenciāli*] dibinātājām sabiedrībām praktiski bija jāvienojas par svarīgiem lēmumiem par *JAEPS* vadību un ekonomiskajām darbībām.

195 Prasītājas apgalvojums, ka [*konfidenciāli*], pat pieņemot, ka tas būtu pamatots, pats par sevi nav izšķirošs, jo [*konfidenciāli*]. Atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 4.3. punktā *FEH* un *FES* faktiski ir atzinušas, ka "[*konfidenciāli*]" un ka "[*konfidenciāli*]". Katrā ziņā, kā norāda Komisija, no *FEH* un *FES* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 5.7. un 5.8. punkta izriet, ka [*konfidenciāli*]. Visbeidzot, *FEH* un *FES* 2006. gada 10. novembra vēstulē Komisijai atzīst, ka "[*konfidenciāli*]". [*konfidenciāli*] Ņemot vērā pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantu, katrā ziņā šķiet kļūdaini apgalvot, kā to dara prasītāja, ka "[*konfidenciāli*]".

196 Tas, ka otrā uzņēmuma, kas toreiz atradās *JAEPS* tiešā vadībā, piedalīšanās netika apspriesta dibinātāju sabiedrību priekšsēdētāju un/vai vadošo darbinieku sanāksmēs, nav netiešs pierādījums, jo, lai mātes sabiedrību uzskatītu par atbildīgu par meitas sabiedrības veiktajām darbībām, nekādi netiek prasīts pierādīt, ka minētā mātes sabiedrība ir tieši piedalījusies vai zinājusi par inkriminētajām darbībām. Komisijas tiesības adresēt sabiedrību grupas mātes sabiedrībai lēmumu, ar kuru uzlikts naudas sods, neizriet ne no tā, ka mātes sabiedrība būtu pamudinājusi meitas sabiedrību izdarīt pārkāpumu, ne arī vēl jo vairāk no mātes sabiedrības dalības minētajā pārkāpumā, bet gan no tā, ka pārkāpuma izdarīšanas brīdī mātes un meitas sabiedrības tirgū darbojās kopīgi (iepriekš 57. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 58. punkts, un 2009. gada 30. aprīļa spriedums lietā T-12/03, *Itochu*/Komisija, Krājums, II-883. lpp., 58. punkts). Šajā gadījumā tāpēc Komisijai nav jāpierāda, ka

FEH un *FES* bija tieši iesaistītas vai ka tās zināja par otrā uzņēmuma, kas toreiz atradās tiešā *JAEPS* vadībā, piedalīšanos pārkāpumā, bet tikai jākonstatē, ka šī pārkāpuma izdarīšanas laikā minētās sabiedrības faktiski īstenoja noteicošu ietekmi uz to meitas sabiedrības uzvedību tirgū it īpaši darbības sanāksmju locekļu statusā (skat. iepriekš 180. un 181. punktu).

197 Otrkārt, ir jāpārbauda apstrīdētajā lēmumā izmantotie netiešie pierādījumi par to, ka daudzi *JAEPS* vadošie darbinieki vienlaikus vai pēc tam bija vadošie darbinieki *FEH* vai *FES*.

198 Apstrīdētā lēmuma 400. apsvērumā Komisija norādīja:

"Šajā ziņā šie *Fuji* [..] vadības amatu pārklāšanās piemēri ir apliecinoši:

a) [*Os.*] bija *JAEPS* [*konfidenciāli*] no [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*] un vienlaicīgi [*FES*] [*konfidenciāli*]. Vēlāk [*konfidenciāli*] viņš kļuva par šīs pēdējās sabiedrības [*konfidenciāli*];

b) [*H. H.*], *JAEPS* [*konfidenciāli*] [un] [*konfidenciāli*] no [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*], bija arī [*FEH*] [*konfidenciāli*]. Vēlāk viņš kļuva par [*FES*] [*konfidenciāli*];

c) [*Ok.*] pārņēma [*I.*] amatu [*konfidenciāli*] *JAEPS* no [*konfidenciāli*]. Viņš vienlaikus bija [*FES*] [*konfidenciāli*];

d) [*Y.*], *JAEPS* [*konfidenciāli*] no [*konfidenciāli*], vienlaikus bija [*FES*] [*konfidenciāli*], bet vēlāk — [*konfidenciāli*];

e) [*A.*], *JAEPS* [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*], bija arī [*FEH*] [*konfidenciāli*];

f) [*K.*] pārņēma [*A.*] amatu [*konfidenciāli*] *JAEPS* no [*konfidenciāli*]. Viņš bija arī [*FES*] [*konfidenciāli*]."

199 Vadības amatu *FEH* vai *FES* un *JAEPS* [*konfidenciāli*] amatu apvienošana noteikti nostādīja *FEH* un *FES* tādā situācijā, ka tās varēja faktiski noteicoši ietekmēt *JAEPS* rīcību tirgū, jo atļāva minēto sabiedrību vadības locekļiem kontrolēt to, lai šīs pēdējās darbības virziens tirgū atbilstu tam, kas izriet no [*konfidenciāli*], atbilstoši pamatnolīguma [*konfidenciāli*] pantam. No apstrīdētā lēmuma 393. apsvēruma, kuru šajā punktā apliecina *Hitachi* grupas sabiedrību atbildes uz paziņojumu par iebildumiem H daļa un *FEH* un *FES* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 5.10. un 5.11. punkts, izriet, ka [*konfidenciāli*]. Taču *FEH* un *FES* nav ne apstrīdējušas, ne apgalvojušas, ka to vadošie darbinieki, kas bija arī *JAEPS* [*konfidenciāli*] [*konfidenciāli*] statusā, nebūtu saņēmuši visu informāciju, kas bija nepieciešama to pienākumu izpildei. Pat pieņemot, ka viņi nebūtu saņēmuši informāciju par [*konfidenciāli*], no *FEH* un *FES* atbildes uz paziņojumu par iebildumiem 5.10. punkta izriet, ka viņi dibinātājām sabiedrībām bija informācijas nesēji par jautājumiem, kas tika apspriesti *JAEPS* [*konfidenciāli*], proti, par *JAEPS* [*konfidenciāli*].

200 Treškārt, ir jāpārbauda apstrīdētajā lēmumā izmantotie netiešie pierādījumi par to, ka *FES* un *FEH* saglabāja ieinteresētību saistībā ar *JAEPS* ražotajiem GIS projektiem kā to izplatītājas.

201 Tas, ka kopš *JAEPS* izveides *FEH* un *FES*, kā norādīts apstrīdētā lēmuma 398. apsvērumā, turpināja pārdot *JAEPS* ražotos GIS projektus "saviem pastāvīgajiem klientiem, izņemot komunālo pakalpojumu sniedzējus", kas saskaņā ar Komisijas teikto bija no [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*] % no *Fuji* grupas darbības GIS jomā pirms *JAEPS* izveides, un ka tās tādējādi kļuva par svarīgiem *JAEPS* klientiem, liecina, ka tās saglabāja īpašas komerciālas intereses faktiski īstenot izšķirošu ietekmi uz meitas sabiedrības uzvedību tirgū, [*konfidenciāli*], saskaņā ar pamatnolīguma [*konfidenciāli*] panta noteikumiem.

202 Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minētos atzinumus, bez vajadzības pārbaudīt pārējos apstrīdētajā lēmumā izmantotos pierādījumus šajā ziņā, kuru nozīmību prasītāja arī ir apstrīdējusi, jāsecina, ka Komisija ir pietiekami juridiskā ziņā pierādījusi, ka *FEH* un *FES* faktiski īstenoja izšķirošu ietekmi uz *JAEPS* ievēroto darbības virzienu tirgū, ievērojot tikai tos apstrīdētajā lēmumā izmantotos netiešos pierādījumus, kas ņemti no pamatnolīguma noteikumiem, *FEH* un *FES* un *JAEPS* vadības amatu apvienošanas un tā, ka *FEH* un *FES* saglabāja ieinteresētību saistībā ar *JAEPS* ražotajiem GIS projektiem to izplatītāju statusā.

203 Tādējādi šīs lietas apstākļos Komisija pamatoti atzina *FEH* un *FES* par personīgi un solidāri ar *Hitachi* un *JAEPS* atbildīgām par otrā uzņēmuma pārkāpumu laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

204 Tāpēc piektais pamats, kā arī ceturtā pamata otrais iebildums ir noraidāmi kā nepamatoti.

2. *Par prasījumiem daļēji pārskatīt apstrīdēto lēmumu*

205 Prasītāja būtībā aicina Vispārējo tiesu, izmantojot tās neierobežoto kompetenci saskaņā ar LESD 261. pantu (agrākais EKL 229. pants), būtiski samazināt naudas sodu, kas *FEH* un *FES* ir uzlikts apstrīdētā lēmuma 2. panta d) un f) punktā, ņemot vērā to, ka nav iespējams likumīgi vainot *FEH* apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētā pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim, nav iespējams likumīgi vainot *FES* šī paša pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim, nav iespējams likumīgi vainot *FEH* un *FES* to *JAEPS* mātes sabiedrību statusā pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam un, visbeidzot, ir nepieciešams samazināt *FEH* un *FES* uzlikto naudas sodu, ievērojot to administratīvajā procesā sniegtās informācijas būtisko papildu vērtību paziņojuma par sadarbību 23. panta b) punkta izpratnē vai pretējā gadījumā — atbildību mīkstinošu apstākli tādā ziņā, ka šī informācija ir Komisijai ļāvusi vieglāk konstatēt pārkāpumu Pamatnostādņu sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTK] līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "pamatnostādnes"), 3. punkta sestā ievilkuma izpratnē.

Ievada apsvērumi par Savienības tiesas neierobežoto kompetenci

206 Pamatojoties uz LESD 261. pantu (agrākais EKL 229. pants), dažādās regulās Savienības tiesām ir piešķirta neierobežota kompetence attiecībā uz sodiem. It īpaši Regulas Nr. 17 17. pantā un Regulas Nr. 1/2003 31. pantā ir paredzēts, ka Vispārējai tiesai ir

neierobežota kompetence, izskatot prasības par lēmumiem, ar ko Komisija nosaka vai ir noteikusi naudas sodu.

207 Tomēr šo neierobežoto kompetenci Savienības tiesas var izmantot tikai iestāžu izdotu aktu pārbaudes un it īpaši prasību atcelt tiesību aktu ietvaros. LESD 261. pants (agrākais EKL 229. pants) ir nevis autonoms tiesību aizsardzības līdzeklis, bet tikai paplašina to Savienības tiesas pilnvaru apmēru, kuras tai ir LESD 263. panta (agrākais EKL 230. pants) prasības ietvaros. Tādējādi prasība, ar kuru Savienības tiesai ir lūgts izmantot tās neierobežoto kompetenci attiecībā uz lēmumu uzlikt naudas sodu, noteikti aptver vai ietver lūgumu pilnībā vai daļēji atcelt šo lēmumu (Vispārējās tiesas 2004. gada 9. novembra rīkojums T-252/03 *FNICGV*/Komisija, Krājums, II-3795. lpp., 25. punkts).

208 Pārsniedzot vienkāršu tiesiskuma pārbaudi, kas tiek veikta saskaņā ar LESD 263. pantu (agrākais EKL 230. pants) celtu prasību atcelt tiesību aktu, kas ļauj vienīgi noraidīt prasību atcelt tiesību aktu vai atcelt apstrīdēto aktu, kā ir paredzēts LESD 264. pantā (agrākais EKL 231. pants), neierobežotā kompetence ļauj Savienības tiesnesim grozīt apstrīdēto aktu arī bez atcelšanas, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus, lai, piemēram, grozītu uzliktā naudas soda summu (Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, I-8375. lpp., 692. punkts). No tā izriet, ka tajās jomās, kurās Komisija ir saglabājusi rīcības brīvību, piemēram, attiecībā uz naudas soda palielinājuma likmi pārkāpuma ilguma dēļ vai vajadzību nodrošināt, lai sods būtu preventīvs, vai uzņēmuma administratīvajā procesā veiktās sadarbības kvalitātes un lietderības novērtēšanā it īpaši salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, tas, ka tiesiskuma pārbaude norisinās saskaņā ar LESD 263. pantu (agrākais EKL 230. pants) celtas prasības atcelt tiesību

aktu ietvaros, attiecas tikai uz acīmredzamas kļūdas vērtējumā neesamību un principā neliedz Savienības tiesai izmantot savu neierobežoto kompetenci (šajā ziņā skat. iepriekš 59. punktā minēto Vispārējās tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās *Tokai Carbon* u.c./Komisija, 164. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2009. gada 6. maija spriedumu lietā T-116/04 *Wieland-Werke*/Komisija, Krājums, II-1087. lpp., 32., 33. un 124. punkts).

209 Izmantojot neierobežoto kompetenci, Savienības tiesas kompetencē ir saskaņā ar kritērijiem, kas atbilstoši gadījumam ir noteikti Regulas Nr. 17 15. panta 4. punktā vai Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktā, novērtēt naudas soda atbilstošo raksturu (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedumi lietā C-248/98 P *KNP BT*/Komisija, *Recueil*, I-9641. lpp., 40. punkts; lietā C-280/98 P *Weig*/Komisija, *Recueil*, I-9757. lpp., 41. punkts, un iepriekš 58. punktā minētais spriedums lietā *Cascades*/Komisija, 41. punkts). Šis pēdējais vērtējums var pamatot papildu informācijas, kas nav minēta Komisijas lēmumā, ar kuru uzlikts naudas sods, iesniegšanu un ņemšanu vērā (skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., 165. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 59. punktā minēto 2005. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās *Tokai Carbon* u.c./Komisija, 164. un 190. punkts).

210 Šajā gadījumā atbilstoši visiem prasījumiem daļēji grozīt apstrīdēto lēmumu Vispārējai tiesai saskaņā ar savu neierobežoto kompetenci ir jāpārbauda, vai ir jāizdara grozījumi apstrīdētā lēmuma 2. panta d) un f) punktā, pat ja tas netiek atcelts, lai mainītu *FEH* un *FES* uzliktā naudas soda apmēru. Šajā ziņā bez trūkumiem, kas ir minēto prasījumu atcelt apstrīdētā lēmuma 1. panta g) un h) punktu un 2. panta d) un f) punktu pamatojumā, kas jau ir norādīti tiesiskuma pārbaudes ietvaros, vērā ir jāņem trūkumi, kas ir norādīti tikai prasījumu izdarīt grozījumus apstrīdētā lēmuma 2. panta d) un f) punktā pamatojumā, un visa informācija, ko lietas dalībnieki snieguši šajā lietā un kas šķiet nozīmīga attiecīgo naudas sodu apmēra novērtēšanai.

Par to, ka nav iespējams likumīgi vainot FEH *apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētā pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim*

Lietas dalībnieku argumenti

211 Prasītāja, ievērojot to pirmo, otro un trešo pamatu, lūdz Vispārējo tiesu izmantot neierobežoto kompetenci saskaņā ar LESD 261. pantu (agrākais EKL 229. pants) un ievērojami samazināt *FEH* uzlikto naudas sodu, ņemot vērā, ka nav iespējams to likumīgi vainot apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētā pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim.

212 Komisija uzskata, ka pirmais, otrais un trešais pamats ir noraidāmi un ka tāpēc ir noraidāmi arī šie prasītājas prasījumi.

Vispārējās tiesas vērtējums

213 Tā kā Komisija varēja apstrīdētajā lēmumā inkriminēt *FEH* pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā, kas ir norisinājies nepārtraukti laika posmā no 2000. gada septembra beigām līdz 2002. gada 30. septembrim, un tā kā pirmais, otrais un trešais pamats ir noraidāmi (skat. iepriekš 139. un 147. punktu), Vispārējai tiesai, izmantojot neierobežoto kompetenci, šajā ziņā nav jāizdara grozījumi apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā.

214 Tāpēc šie prasījumi daļēji izdarīt grozījumus apstrīdētajā lēmumā ir noraidāmi.

Par to, ka nav iespējams likumīgi vainot FES *pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim*

Lietas dalībnieku argumenti

215 Prasītāja, ievērojot ceturto pamatu, lūdz Vispārējo tiesu izmantot neierobežoto kompetenci saskaņā ar LESD 261. pantu (agrākais EKL 229. pants) un ievērojami samazināt *FES* uzlikto naudas sodu, ņemot vērā, ka nav iespējams to likumīgi vainot par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim.

216 Komisija uzskata, ka ceturtais pamats ir noraidāms un ka tāpēc ir noraidāmi arī šie prasītājas prasījumi.

Vispārējās tiesas vērtējums

217 Tā kā Komisija varēja apstrīdētajā lēmumā inkriminēt *FES* pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. septembrim (skat. iepriekš 171. punktu), Vispārējai tiesai, izmantojot neierobežoto kompetenci, šajā ziņā nav jāizdara grozījumi apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā. Tāpēc šajā apmērā šie prasījumi daļēji izdarīt grozījumus apstrīdētajā lēmumā ir noraidāmi.

218 Savukārt Vispārējai tiesai, izmantojot neierobežoto kompetenci, ir daļēji jāizdara grozījumi apstrīdētajā lēmumā, tāpēc ka tā ir atcēlusi minētā apstrīdētā lēmuma 2. panta

d) punktu tiktāl, ciktāl tas ir balstīts uz nepamatotu atzinumu, ka *FES* var uzskatīt par personiski atbildīgu par pārkāpumu laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam (skat. iepriekš 170. un 172. punktu).

219 Attiecībā uz konkrētu apmēru, kādā ir jāizdara grozījumi apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā, vispirms ir jānorāda, ka *FES* gadījumā vaina par pirmā uzņēmuma piedalīšanās pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2001. gada 30. jūnijam tika ņemta vērā tai uzliktā naudas soda aprēķināšanā un tas palielināja šo naudas sodu, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 498. apsvēruma.

220 Vēl, lai izlemtu jautājumu par *FES* naudas soda sākumsummas palielinājumu tai inkriminējamā pārkāpuma ilguma dēļ, nav jāatkāpjas no Komisijas apstrīdētā lēmuma 492. apsvērumā izmantotās metodes, saskaņā ar kuru naudas soda sākumsummas tiek palielinātas par 10 % par katru pilnu pārkāpuma gadu un par 5 % par ikvienu papildu laika posmu, kas ir vienāds vai ilgāks par sešiem mēnešiem, bet īsāks par gadu. Kaut gan šī metode tiešām atšķiras no tās, kas ir aprakstīta pamatnostādnēs un kurā ir paredzēts, ka par vidēji ilgiem pārkāpumiem (parasti no 1 līdz 5 gadiem) naudas soda summa var būt līdz 50 % no summas, kas piespiesta par pārkāpuma smagumu, tā tomēr atbilst Komisijas ierastajai praksei minēto pamatnostādņu piemērošanā. Turklāt ir jānorāda, ka Komisija minēto metodi ir piemērojusi visiem uzņēmumiem, kas ir piedalījušies apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētajā pārkāpumā, un to prasītāja šajā prasībā nav apstrīdējusi.

221 Visbeidzot, ņemot vērā apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punkta atcelšanu tiktāl, ciktāl tas ir pamatots ar kļūdainu atzinumu, ka *FES* var uzskatīt par personīgi atbildīgu par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz

2001. gada 30. jūnijam, vairs nav iespējams piekrist tam, ka, kā ir norādīts apstrīdētā lēmuma 498. apsvērumā, ar tās piedalīšanos pārkāpums ir ildzis 14 gadus un 4 mēnešus, kas saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 492. apsvērumā minētajiem principiem pamato tās naudas soda sākumsummas palielināšanu par 140 %, bet gan tikai tam, ka pārkāpums ir vidēji 1 gada un 3 mēnešu ilgumā, pamatojot EUR 1 000 000 apmērā uzliktās naudas soda sākumsummas, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 490. apsvēruma, palielināšanu par 10 % un tāpēc — *FES* solidāri ar *FEH* par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. septembrim maksājamā naudas soda sākumsummas noteikšanu EUR 1 100 000 apmērā, neskaitot samazinājumus, kas, iespējams, ir piemērojami šai summai, lai atbilstoši ņemtu vērā prasītājas minētos atbildību mīkstinošos apstākļus (skat. iepriekš 226.–268. punktu).

Par to, ka nav iespējams likumīgi vainot FEH *un* FES *to* JAEPS *mātes sabiedrību statusā par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam*

Lietas dalībnieku argumenti

222 Prasītāja, ievērojot piekto pamatu un ceturtā pamata otro iebildumu, lūdz Vispārējo tiesu izmantot neierobežoto kompetenci saskaņā ar LESD 261. pantu (agrākais EKL 229. pants) un ievērojami samazināt *FEH* un *FES* uzlikto naudas sodu, ņemot vērā, ka nav iespējams tās likumīgi vainot to *JAEPS* mātes sabiedrību statusā par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam.

223 Komisija uzskata, ka piektais pamats un ceturtā pamata otrais iebildums ir noraidāmi un ka tāpēc ir noraidāmi arī šie prasītājas prasījumi.

Vispārējās tiesas vērtējums

224 Komisija apstrīdētajā lēmumā varēja likumīgi vainot *FEH* un *FES* to *JAEPS* mātes sabiedrību statusā par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam (skat. iepriekš 203. un 204. punktu). Vispārējai tiesai, izmantojot neierobežoto kompetenci, šajā ziņā nav jāizdara grozījumi apstrīdētā lēmuma 2. panta f) punktā.

225 Tāpēc šie prasījumi daļēji izdarīt grozījumus apstrīdētajā lēmumā ir noraidāmi.

Par vajadzību samazināt FEH *un* FES *uzlikto naudas sodu, ievērojot to administratīvajā procesā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību sniegtās informācijas būtisko papildu vērtību vai, pakārtoti, atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar pamatnostādnēm*

Lietas dalībnieku argumenti

226 Prasītāja lūdz Vispārējo tiesu izmantot neierobežoto kompetenci saskaņā ar LESD 261. pantu (agrākais EKL 229. pants) un samazināt *FEH* un *FES* uzlikto naudas sodu par 50 %, ievērojot paziņojuma par sadarbību 21. un 22. punktu, kā arī 23. punkta

b) apakšpunktu, ņemot vērā to administratīvajā procesā paziņojumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību, atbildē uz paziņojumu par iebildumiem un 2006. gada 29. septembra vēstulē Komisijai sniegtās informācijas būtisko papildu vērtību (skat. iepriekš 19., 20. un 25. punkts), kas esot ļāvusi Komisijai pierādīt pārkāpumu, par kuru tai bija aizdomas. Tas, ka šī informācija tika sniegta pēc paziņojuma par iebildumiem, neizslēdzot to, ka tā atbilst būtiskas papildu vērtības kritērijam paziņojuma par sadarbību izpratnē.

227 Pakārtoti, prasītāja lūdz Vispārējo tiesu samazināt *FEH* un *FES* uzlikto naudas sodu, ņemot vērā to, ka tiktāl, ciktāl to faktiskā sadarbība administratīvajā procesā ir Komisijai ļāvusi vieglāk pierādīt pārkāpuma esamību, to tātad, ievērojot judikatūru, var uzskatīt par atbildību mīkstinoši apstākli pamatnostādņu 3. punkta sestā ievilkuma izpratnē.

228 Komisija lūdz noraidīt šos prasījumus.

Vispārējās tiesas vērtējums

229 Pirms šo prasījumu analizēšanas pēc būtības ir jānosaka, uz kuriem apstrīdētā lēmuma apsvērumiem šie prasījumi attiecas, un jāatgādina noteikumi, kas ir piemērojami naudas soda samazināšanai, ņemot vērā pierādījumus, ko ir sniedzis uzņēmums, kas ir piedalījies pārkāpumā, un tā faktisko sadarbību administratīvajā procesā.

— Par apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem attiecas šie prasījumi tos grozīt

230 Apstrīdētā lēmuma 548.–550. apsvērumā Komisija par *FEH* un *FES* sadarbību administratīvajā procesā norādīja:

"(548) Pēc paziņojuma par iebildumiem paziņošanas lietas dalībniekiem *Fuji* lūdza samazināt naudas sodu saskaņā ar paziņojumu par [sadarbību] (2006. gada 12. jūlijā), šajā ziņā lūdzot ņemt vērā arī atbildi uz paziņojumu par iebildumiem. 2006. gada 28. septembrī tā papildināja iepriekšējos paziņojumus ar vēlāku agrāka darbinieka liecību.

(549) Savos paziņojumos *Fuji* aprakstīja aizliegto vienošanos un atzina, ka tā pastāvēja paziņojumā par iebildumiem aprakstītajā formā. Tā atzina, ka tajā bija piedalījusies no 1988. gada aprīļa līdz "2000. gada septembrim vai aptuveni tam laikam". *Fuji* aprakstīja aizliegtās vienošanās iekšējās procedūras, it īpaši attiecībā uz sakariem starp Japānas sabiedrībām, un sniedza noteiktus pierādījumus — it īpaši sarakstu ar dokumentiem, kas ietvēra projektus, kurus tā saskaņā ar aizliegtās vienošanās noteikumiem bija piekritusi īstenot pēc 2000. gada septembra [skat. 198. apsvērumu]. Tomēr *Fuji* apstrīdēja, ka būtu piedalījusies pārkāpumā pēc 2000. gada septembra, kā arī noraidīja atbildību par *JAEPS* izdarīto pārkāpumu.

(550) Tā kā *Fuji* lūgums ir iesniegts pēc paziņojuma par iebildumiem paziņošanas un ņemot vērā šo paziņojumu saturu, Komisija uzskata, ka *Fuji* paziņojumi nav būtiski palielinājuši Komisijas spējas pierādīt attiecīgos faktus, jo *Fuji* ir apliecinājusi faktus, kurus Komisija jau bija pietiekami juridiski pierādījusi, pamatojoties uz citiem pierādījumiem, un nav sniegusi nevienu pierādījumu,

kas varētu pamatot jaunus iebildumus. Tāpēc tās ieguldījums nav sniedzis būtisku papildu vērtību salīdzinājumā ar pierādījumiem, kas jau bija Komisijas rīcībā datumā, kad tika sniegti pierādījumi, un nepamato naudas soda samazināšanu, piemērojot paziņojumu par [sadarbību]."

— Par noteikumiem, kas ir piemērojami naudas soda samazināšanai, ņemot vērā pierādījumus, ko ir sniedzis uzņēmums, kas ir piedalījies pārkāpumā, un tā faktisko sadarbību administratīvajā procesā

231 Saskaņā ar judikatūru naudas sodu, kas uzliekami par konkurences tiesību pārkāpumu, summas samazināšana pārkāpumā piedalījušos uzņēmumu sadarbības gadījumā balstās uz apsvērumu, ka šāda sadarbība ir palīdzējusi Komisijai konstatēt šo pārkāpumu un vajadzības gadījumā to izbeigt (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 399. punkts; iepriekš 142. punktā minētais Vispārējās tiesas spriedums lietā *BPB de Eendracht*/Komisija, 325. punkts, un 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-338/94 *Finnboard*/Komisija, *Recueil*, II-1617. lpp., 363. punkts).

232 Paziņojuma par sadarbību 20.–23. punktā ir paredzēts:

"20. Uzņēmumi, kas neatbilst [A iedaļā "Imunitāte no naudas soda"] izklāstītajiem noteikumiem, var pretendēt uz [naudas soda] samazinājumu, kas tiem citādi būtu uzlikt[s].

21. Lai varētu pretendēt uz [naudas soda] samazinājumu, uzņēmumam ir jāiesniedz Komisijai pierādījumi par iespējamo pārkāpumu, kas būtiski papildina pierādījumus, kas jau ir Komisijas rīcībā, un tiem jāpārtrauc dalība iespējamajā pārkāpumā ne vēlāk kā pierādījumu iesniegšanas laikā.

22. "[Papildu] vērtības" jēdziens attiecas uz to, ciktāl iesniegtie pierādījumi pēc sava rakstura un/[vai] detalizētās pakāpes stiprina Komisijas spēju pierādīt attiecīgos faktus. Veicot šādu vērtējumu, Komisija parasti uzskata, ka lielāka vērtība ir rakstiskiem pierādījumiem, kas sarakstīti laikposmā, uz kuru attiecas fakti, nevis vēlāk sarakstītiem pierādījumiem. Tāpat arī uzskata, ka lielāka vērtība ir pierādījumiem, kas tieši attiecas uz attiecīgajiem faktiem, nevis pierādījumiem, kam ir netieša saistība.

23. Visos galīgajos lēmumos, ko Komisija pieņem administratīvā procesa beigās, Komisija nosaka:

a) vai uzņēmuma iesniegtajiem pierādījumiem piemīt būtiska papildu vērtība, salīdzinot ar pierādījumiem, kas tajā pašā laikā ir Komisijas rīcībā;

b) uzņēmumam piemērojamo [naudas soda] samazinājuma līmeni [..].

Lai noteiktu samazinājuma līmeni [..], Komisija ņem vērā laiku, kad ir iesniegti pierādījumi, kas atbilst 21. punkta nosacījumiem, un šo pierādījumu [papildu] vērtību. Tā

var ņemt vērā arī uzņēmuma sadarbošanās apjomu un nepārtrauktību pēc pierādījumu iesniegšanas dienas.

Turklāt, ja uzņēmums iesniedz pierādījumus, kas attiecas uz Komisijai iepriekš nezināmiem faktiem, kuri tieši attiecas uz iespējamās aizliegtās vienošanās smagumu vai ilgumu, Komisija neņem tos vērā, nosakot [naudas sodu] uzņēmumam, kas iesniedzis šos pierādījumus."

233 Pamatnostādnēs ir noteikts, ka jaunā metode, ko piemēro naudas soda apmēra noteikšanai, atbilst shēmai, kas ir balstīta uz to, ka vispirms nosaka sākumsummu, ko palielina, ņemot vērā atbildību pastiprinošus apstākļus, vai samazina, ņemot vērā atbildību mīkstinošus apstākļus.

234 Pamatnostādņu 3. punkta sestajā ievilkumā ir paredzēts, ka uzņēmuma faktiska piedalīšanās procesā papildus paziņojuma par sadarbību piemērošanai var, piemēram, būt par atbildību mīkstinošu apstākli, kas pamato naudas soda summas samazināšanu.

235 Lai gan paziņojumā par sadarbību un pamatnostādnēs, kas izriet no tā, ka Komisija pati ir samazinājusi savu rīcības brīvību (skat. iepriekš 208. punktu), nav tiesību normu, kuras administrācijai ir jāievēro visos gadījumos, tajos tomēr ir paredzēts indikatīvs uzvedības noteikums par praksi, kas jāievēro un no kuras administrācija, izmantojot savas tiesības uzlikt naudas sodu saskaņā ar EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu, konkrētā gadījumā nevar atkāpties, nenorādot ar vienlīdzīgās attieksmes principu saderīgus iemeslus (skat. pēc analoģijas iepriekš 196. punktā minēto spriedumu lietā *Itochu*/Komisija, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

— Par *FEH* un *FES* sniegtās informācijas un pierādījumu analīzi, kuri esot snieguši "būtisku papildu vērtību" salīdzinājumā ar Komisijas rīcībā jau esošajiem pierādījumiem un atbilduši "faktiskai sadarbībai" administratīvajā procesā

236 Prasītāja šajā lietā atsaucas uz noteiktu informāciju, ko *FEH* un *FES* esot sniegušas Komisijai administratīvajā procesā par vispārējā nolīguma pastāvēšanu kopš 1988. gada un tā savstarpējo raksturu un kas esot minēta apstrīdētā lēmuma 255. apsvērumā, kā arī dokumentu izlasi, it īpaši aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtajiem nolīgumiem un dokumentiem par trīspadsmit dažādiem GIS projektiem, kuri ir minēti apstrīdētā lēmuma 198. apsvērumā.

237 Komisija vispārīgi apgalvo, ka šī informācija un dokumenti nevarēja sniegt "būtisku papildu vērtību" un atbilst *FEH* un *FES* "faktiskai sadarbībai" izmeklēšanā, jo tie bija iesniegti pēc paziņojuma par iebildumiem paziņošanas un tāpēc — stadijā, kad Komisija jau bija skaidrā veidā minējusi faktus, uz kuriem tā pamatojās šajā lietā, to juridisko kvalifikāciju, kā izrietot arī no paziņojuma par sadarbību 26. punkta.

238 Protams, paziņojumam par iebildumiem jādod iespēja ieinteresētajām personām faktiski uzzināt, kādu rīcību Komisija tām pārmet, un šī prasība ir ievērota tad, ja galīgajā lēmumā ieinteresētās personas netiek vainotas par pārkāpumiem, kas atšķiras no tiem, kuri paredzēti paziņojumā par iebildumiem, un ja tajā ir norādīti tikai tie fakti, par kuriem ieinteresētajām personām ir bijusi iespēja sniegt paskaidrojumus (Vispārējās tiesas 2003. gada 30. septembra spriedums apvienotajās lietās T-191/98, no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3275. lpp., 138. punkts, un iepriekš 209. punktā minētais 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās *Tokai Carbon* u.c./Komisija, 47. punkts; šajā ziņā skat. arī iepriekš 98. punktā minēto spriedumu lietā *ACF Chemiefarma*/Komisija, 94. punkts). Tomēr, lai gan uzņēmumam lēmumā inkriminējamie pārkāpumi nedrīkst atšķirties no tiem,

kas ir minēti paziņojumā par iebildumiem, attiecībā uz izmantotajiem faktiem tas tā nav, jo saistībā ar šiem pēdējiem pietiek ar to, ka par visiem uzņēmumu apsūdzībai izmantotajiem faktiem attiecīgajiem uzņēmumiem ir bijusi iespēja ieņemt nostāju. Savienības tiesas ir to skaidri atzinušas, uzskatot, ka nevienā tiesību normā Komisijai nav aizliegts pēc paziņojuma par iebildumiem sniegšanas paziņot lietas dalībniekiem jaunus dokumentus, kuri, pēc tās domām, pamato tās tēzi, ja vien uzņēmumiem ir dots nepieciešamais laiks izteikt savu viedokli par šo jautājumu (Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 190. punkts; šajā ziņā skat. arī Tiesas 1983. gada 25. oktobra spriedumu lietā 107/82 *AEG-Telefunken*/Komisija, *Recueil*, 3151. lpp., 29. punkts).

239 Lai gan datums, kurā pierādījumi tiek iesniegti Komisijai, ietekmē to kvalificēšanu par tādiem, kuriem ir papildu vērtība, tā kā šī kvalifikācija ir atkarīga no to nodošanas datumā Komisijas lietas materiālos jau esošajiem pierādījumiem, tas vien, ka šie pierādījumi ir nodoti pēc paziņojuma par iebildumiem paziņošanas, neizslēdz iespēju, ka tiem vēl var būt būtiska papildu vērtība, lai gan administratīvais process ir vēlā stadijā. It īpaši lūgumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību, kas iesniegts pēc paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, uzņēmums var koncentrēties uz faktiem, kas, pēc tā domām, nav pietiekami juridiski pierādīti, lai sniegtu būtisku papildu vērtību salīdzinājumā ar pierādījumiem, kas jau ir Komisijas rīcībā.

240 Vēl paziņojuma par sadarbību 26. punktā ir tikai minēts Komisijas procesuāls pienākums. Tajā ir paredzēts tikai tas, ka uzņēmuma sadarbībai pārkāpuma pierādījumu sniegšanā nav nekādas vērtības, ja tā ir notikusi tikai pēc paziņojuma par iebildumiem paziņošanas. Turklāt ir jānorāda, ka šāda sadarbība var būt ļoti noderīga, ja sniegtie

pierādījumi Komisijai iepriekš nebija zināmi un tie ir tieši saistīti ar iespējamā pārkāpuma smagumu vai ilgumu.

— Par *FEH* un *FES* sniegtās informācijas par vispārējā nolīguma pastāvēšanu kopš 1988. gada un tā savstarpējo raksturu analīzi

241 Vispirms jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma 125. apsvērumā Komisija uzskatīja, ka "vispārējais nolīgums" bija nerakstīts nolīgums, kas bija noslēgts starp Japānas un Eiropas uzņēmumiem un saskaņā ar kuru "Japānas [uzņēmumiem] nebija jāiesniedz piedāvājumi par Eiropas [GIS] projektiem un pretēji — Eiropas [uzņēmumiem] tas nebija jādara saistībā ar Japānas [GIS] projektiem", un "Japāna un Eiropas valstis, kurās aizliegtās vienošanās Eiropas dalībnieki bija priviliģētā stāvoklī, bija rezervētas attiecīgajiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem un pārējie dalībnieki tajās nekādā veidā nevarēja iejaukties". Apstrīdētā lēmuma 261. apsvērumā tā turklāt konstatēja, ka "atbilstoši aizliegtās vienošanās loģikai [..] saskaņā ar [aizliegtās vienošanās dalībnieku] paziņojumiem un citiem dokumentāliem pierādījumiem ir secināts, ka pret konkurenci vērstais nolīgums pastāvēja un ietvēra savstarpēju noteikumu, ka Japānas [uzņēmumi] neies lielākajā daļā no EEZ tirgus un Eiropas [uzņēmumi] neies Japānas tirgū"; tāpat "[tika] konstatēts, ka globālo kvotu uzraudzības apstākļos EEZ ārpus mītnes valstīm veiktie pārdošanas darījumi tika ieskaitīti globālajās kvotās" un ka "šis mehānisms, spriežot pēc tā noteikšanas un īstenošanas vien, liecina par ierobežojošu mērķi [..]".

242 Vispārējais nolīgums ir vienīgais faktors, kas ļauj uzskatīt, ka Japānas uzņēmumi, izmantojot apstrīdētā lēmuma 261. apsvērumā lietoto izteicienu, ir "faktiski piedalījušies pārkāpumā", kas konstatēts apstrīdētā lēmuma 1. punktā. No vienas puses, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 119., 126., 244. un 246. apsvēruma, *GQ* nolīgums, kura

puses bija Japānas uzņēmumi, nebija piemērojams Rietumeiropai. No otras puses, kā izriet, piemēram, no apstrīdētā lēmuma 247. apsvēruma, Komisija apstrīdētajā lēmumā nav uzskatījusi, ka Japānas uzņēmumi būtu bijušas puses tādos nolīgumos kā *EQ* nolīgums, kam bija tieša ietekme uz Eiropas tirgu. Šajos apstākļos tieši vispārējais nolīgums, kā ir aprakstīts apstrīdētā lēmuma 125. un 261. apsvērumā, ļauj saskatīt saikni starp Japānas uzņēmumiem un EEZ tirgu un tāpēc eventuāli pamato Komisijas kompetenci attiecībā uz tiem.

243 No apstrīdētā lēmuma 125.–132. un 255.–264. apsvēruma izriet, ka, lai pierādītu vispārējā nolīguma pastāvēšanu, kā ir aprakstīts apstrīdētā lēmuma 125. un 261. apsvērumā, Komisija nav, kā kļūdaini apgalvo prasītāja, pamatojusies tikai uz attiecīgo uzņēmumu uzvedību tirgū, bet arī uz "saskanīgu apsūdzošu pierādījumu kopumu", kuros ietilpst šādi pierādījumi:

— *Areva* grupas sabiedrību (skat. apstrīdētā lēmuma 70. un 71. zemsvītras piezīmi) un *ABB* (skat. apstrīdētā lēmuma 72. zemsvītras piezīmi) paziņojumi, no kuriem izrietēja, ka aizliegtā vienošanās bija izveidota, lai saglabātu *status quo*, ņemot vērā vēsturiskās tirgus daļas un dalībnieku tradicionāli priviliģētos stāvokļus (skat. apstrīdētā lēmuma 124. apsvērumu);

— *ABB* un it īpaši viena no tās agrākajiem darbiniekiem, *M.*, kas bija faktu aculiecinieks, paziņojumi (skat. apstrīdētā lēmuma 73.–75. zemsvītras piezīmi), kā arī *FEH* un *FES* paziņojumi (skat. apstrīdētā lēmuma 76. zemsvītras piezīmi), saskaņā ar kuriem projektu sadale pasaules mērogā pamatojās uz vispārējo nolīgumu (skat. apstrīdētā lēmuma 125., 255., 262. un 263. apsvērumu);

— tas, ka ne *Alstom*, ne *Areva* grupas sabiedrības, ne *VA Tech* grupa atklāti neapstrīdēja vispārējā nolīguma esamību (skat. apstrīdētā lēmuma 124., 127. un 253. apsvērumu);

— *GQ* nolīgums un tā 2. pielikums, ko izpauda *ABB*, tiktāl, ciktāl tajos sākotnēji bija paredzēts izslēgto valstu saraksts, kas it īpaši ietvēra Japānu un lielāko daļu Rietumeiropas valstu un kas vēlāk tika paplašināts ar "Eiropas" tirgu, un kas nodrošināja, ka saistībā ar minētajiem reģioniem tiek piemēroti specifiski piešķiršanas noteikumi saskaņā ar vispārējā nolīguma garu (apstrīdētā lēmuma 126. apsvērums un 62. zemsvītras piezīme);

— dokumentāli pierādījumi no pārkāpuma izdarīšanas laika, kurus izpauda *ABB* vai *Hitachi* grupas sabiedrības vai *JAEPS*, kas liecināja par to, ka GIS projektu piešķiršana Japānas uzņēmumiem Islandē, Lihtenšteinā un ilgu laiku Austrumeiropā nebija izslēgta, jo aizliegtās vienošanās pielāgošanas laikā starp Japānas un Eiropas uzņēmumiem notika apspriedes par to, vai Centrāleiropa un Austrumeiropa bija eiropiešu tirgus, un ka Eiropas uzņēmumi faktiski sadalīja attiecīgos GIS projektus Eiropā, kopš 2002. gada ieskaitot GIS projektus Austrumeiropā (apstrīdētā lēmuma 127., 128. un 256. apsvērums);

— *FEH* un *FES* atbilde uz paziņojumu par iebildumiem, *Hitachi* grupas sabiedrību vai *JAEPS* paziņojumi [apstrīdētā lēmuma 85. un 86. zemsvītras piezīme], kā arī vairāki dokumentāli pierādījumi no pārkāpuma izdarīšanas laika, ko izpaudusi *ABB* un kas liecināja par to, ka Japānas uzņēmumiem arī bija zināms par nolīgumiem Eiropas mērogā (kaut arī tie ne obligāti zināja to detaļas vai noteikumus) par GIS projektiem un ka tiem arī bija zināms par GIS projektiem, it īpaši noteiktiem GIS projektiem Eiropā, kas bija sadalīti starp Eiropas sabiedrībām; tās arī

bija iepriekš informētas par zināmiem GIS projektiem Eiropā, ne tikai Islandē, bet arī noteiktās valstīs, kas bija izslēgtas no *GQ* nolīguma 2. pielikuma, un tas notika atbilstoši *EQ* nolīguma 2. pielikumā, ko bija izpaudusi *ABB*, paredzētajai paziņošanas iespējai (apstrīdētā lēmuma 119. un 129.–132. apsvērums).

244 Prasītāja apgalvo, ka *FEH* un *FES* paziņojumi par vispārējā nolīguma pastāvēšanu kopš 1988. gada un tā savstarpējo raksturu, kā minēts apstrīdētā lēmuma 255. apsvērumā, Komisijai sniedza būtisku papildu vērtību, jo šie paziņojumi tai ļāva juridiski pietiekami pierādīt vispārējā nolīguma pastāvēšanu un apmēru, ņemot vērā judikatūras prasības un ticamu alternatīvu skaidrojumu, kas ir pamatots ar lielu šķēršļu pastāvēšanu ieiešanai Eiropas GIS projektu tirgū, atturot šo preču Japānas ražotājus, kuru ir minējušas vai apstiprinājušas *Hitachi* grupas sabiedrības vai *JAEPS*, *Toshiba*, *Melco*, tās pašas un *Areva* grupas un *VA Tech* grupas sabiedrības.

245 Ir noskaidrots, ka administratīvajā procesā un pirmo reizi atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *FEH* un *FES* atzina vispārējā nolīguma esamību, norādot:

"Lai gan *Fuji* zināja par vispārējo nolīgumu, saskaņā ar kuru Japānas ražotāji nedrīkstēja ieiet Eiropas tirgū, tas nebija galvenais iemesls, kāpēc tā nepārdeva GIS projektus EEZ. *Fuji* nebija liels un ticams GIS projektu piegādātājs Eiropā šādu iemeslu dēļ [..]."

246 Pat bez vajadzības atsaukties uz vēlākiem *FEH* un *FES* paziņojumiem, kā norādīts apstrīdētā lēmuma 125. un 255. apsvērumā, var konstatēt, ka *FEH* un *FES*, kaut gan

nosacīti neskaidriem vārdiem, tādējādi ir faktiski apstiprinājušas vispārējā nolīguma esamību un vienu būtisku tā satura daļu, proti, ka Japānas ražotāji ir uzņēmušies neienākt Eiropas tirgū. Vēl šajā pašā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem *FEH* un *FES* zemsvītras piezīmē norādīja, ka Japānas ražotāji nebija [*EQ* nolīguma] puses, ka "*Fuji* pārstāvji kā tādi nezināja, vai [*EQ* nolīgums] bija vai nebija noslēgts Vīnē", ka "viņi nezināja vairāk par [*EQ* nolīguma] saturu" un ka "turklāt [..] informācija par [GIS] projektu piešķiršanu Eiropas valstīs, kas bija izslēgtas ar *GQ* nolīguma 2. pielikumu, netika sistemātiski paziņota Japānas ražotājiem". Šo paziņojumu var uzskatīt par apstiprinājumu tam, ka Japānas uzņēmumiem bija zināmi GIS projekti, kas bija sadalīti Eiropas uzņēmumu starpā arī noteiktās valstīs, kas bija izslēgtas no *GQ* nolīguma 2. pielikuma. Tomēr pretēji Komisijas apstrīdētā lēmuma 129. apsvērumā norādītajam, ievērojot šos pierādījumus, nevar uzskatīt, ka Japānas uzņēmumi zināja arī par nolīgumu esamību Eiropas mērogā.

247 Tomēr no iepriekš 243. punktā minētajiem apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, lasot tos kopā ar 88., 91. un 95. apsvērumu, izriet, ka brīdī, kad Komisija uzzināja šos paziņojumus, kas pirmo reizi formulēti *FEH* un *FES* atbildē uz paziņojumu par iebildumiem 2006. gada 30. jūnijā, tās rīcībā bija iepriekš 243. punktā minētie pierādījumi, proti, *ABB* un *Hitachi* grupas sabiedrību vai *JAEPS* izpaustie dokumentālie pierādījumi, kā arī *Areva* grupas sabiedrības, *ABB* un *Hitachi* grupas sabiedrību vai *JAEPS* skaidrās liecības, no kurām saskaņā ar Komisijas teikto varēja loģiski secināt, ka pastāvēja tāds "vispārējais nolīgums", kā aprakstīts apstrīdētā lēmuma 125. apsvērumā.

248 Apstrīdētā lēmuma 258. un 261. apsvērumā Komisija faktiski būtībā apgalvo, ka tāda "vispārējā nolīguma" pastāvēšanu, kā ir aprakstīts apstrīdētā lēmuma 125. apsvērumā, varēja secināt no aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumiem un citiem lietas

materiālos ietvertiem dokumentāliem pierādījumiem, jo, ņemot vērā šos pierādījumus, tā deva saskanīgu pamatojumu un atbilda aizliegtās vienošanās loģikai. Tādējādi, kā norāda Komisija 258.–260. apsvērumā, tāda "vispārējā nolīguma" pastāvēšana, kāds ir aprakstīts apstrīdētā lēmuma 125. apsvērumā, ļauj saskanīgi izskaidrot:

— iemeslus, kāpēc pārdošanas darījumi noteiktās EEZ valstīs (kas netika uzskatītas par "mītnes valstīm") tika ieskaitīti aizliegtās vienošanās kvotās un tos pārbaudīja šo nolīgumu puses, bet pārdošanas darījumi Japānā un citās EEZ valstīs ("mītnes valstīs") netika "iekļauti aprēķinā" (apstrīdētā lēmuma 258. apsvērums);

— iemeslus, kāpēc, no vienas puses, pasaules kvotas ietvēra pārdošanas darījumus lielākajā daļā Eiropas valstu un, no otras puses, atšķirīgā attieksme pret pārdošanas darījumiem EEZ dokumentos kā tāda nav minēta, ņemot vērā, ka visas EEZ valstis *GQ* nolīgumā tika vienkārši uzskaitītas kā izslēgtas teritorijas (apstrīdētā lēmuma 258. apsvērums), un

— iemeslus, kāpēc Japānas uzņēmumi biežāk neiesniedza piedāvājumus Eiropā un acīmredzot pat nebija plānojuši ienākt Eiropas tirgū 16 gadu laikā ar līdzīgiem līdzekļiem, kādi tika izmantoti pārējos pasaules tirgos (apstrīdētā lēmuma 259. un 260. apsvērums).

249 Prasītāja tomēr apgalvo, ka aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumi un pārējie dokumentālie pierādījumi, kas pamatoja Komisijas paskaidrojumu, apliecinot "vispārējā

nolīguma" esamību, nebija nozīmīgi, jo tie bija formulēti neskaidri un ar tiem nepietika, lai noraidītu ticamo alternatīvo izskaidrojumu, ko bija snieguši vairāki uzņēmumi, kas bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, un saskaņā ar kuru lielo ienākšanas šķēršļu pastāvēšana Japānas GIS projektu piegādātājiem padarīja komerciāli nepievilcīgu ienākšanu šo preču Eiropas tirgū.

250 Tomēr ir jānorāda, ka alternatīvais izskaidrojums, uz kuru atsaucas prasītāja, nav saderīgs ar aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumiem un citiem dokumentāliem pierādījumiem, kas it īpaši ir minēti 243. punktā un no kuriem izriet, ka aizliegtās vienošanās pielāgošanas laikā 2002. gadā starp Japānas un Eiropas uzņēmumiem notika apspriedes par to, vai Centrāleiropa un Austrumeiropa bija rezervēta Eiropas uzņēmējiem, ka Japānas uzņēmumi arī bija aizliegtās vienošanās ietvaros informēti par noteiktu GIS projektu piešķiršanu Eiropā, un tas tā bija, lai gan visas EEZ valstis *GQ* nolīgumā principā bija uzskaitītas kā izslēgtas teritorijas, kas nozīmēja, ka tām *a priori* nebija jātiek ieskaitītām kopējā Eiropas kvotā, un ka Japānas uzņēmumi bija arī iepriekš informēti par noteiktiem GIS projektiem Eiropā, ne tikai Islandē, bet arī noteiktās valstīs, kas bija izslēgtas no *GQ* nolīguma 2. pielikuma. Kā pareizi apstrīdētā lēmuma 256. un 257. apsvērumā norāda Komisija, šādu apspriežu pastāvēšana savukārt ir saderīga ar to, ka Japānas uzņēmumus to Eiropas līdzinieki uzskatīja par ticamiem potenciālajiem konkurentiem Eiropas tirgū, to, ka tie it īpaši pirms 2002. gada bija atbildējuši uz uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumu iepirkuma procedūrās Centrāleiropā un Austrumeiropā vai bija pārdevuši GIS projektus, kas bija paredzēti izmantošanai šajā reģionā, un to, ka Eiropas uzņēmumi aizliegtās vienošanās ietvaros, kurā bija paredzēts saglabāt vēsturiskās tirgus daļas tās dalībniekiem, ir piekritušas "upurēt" GIS projektus ārpus Eiropas, ieskaitot Eiropas GIS projektus (ārpus "mītnes valstīm") *GQ* nolīgumā paredzētajā globālajā kvotā apmaiņā pret iespēju kontrolēt savas cenas Eiropā.

251 Vēl ir jāatzīst, ka Komisijas rīcībā jau bija iepriekš 243. punktā minētie *ABB* paziņojumi, kas apliecināja tādus tās secinājumus par vispārējā nolīguma esamību un saturu kā tos, ka "tos [varēja] objektīvi secināt no aizliegtās vienošanās globālā mehānisma" saskaņā ar Komisijas apstrīdētā lēmuma 262. apsvērumā lietoto izteicienu, un tas atbilda aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumiem un citiem iepriekš 243. punktā minētajiem dokumentālajiem pierādījumiem. Vēl no Komisijas pēc Vispārējās tiesas lūguma iesniegtajiem dokumentiem (skat. iepriekš 37. punktu) izriet, ka 2006. gada 30. jūnijā un vienlaikus ar *FEH* un *FES* atbildi uz paziņojumu par iebildumiem Komisijas rīcībā bija *Hitachi* grupas sabiedrību vai *JAEPS* atbilde uz to pašu paziņojumu par iebildumiem, kas apliecināja noteiktu GIS projektu Eiropā (ārpus "mītnes valstīm") ieskaitīšanu *GQ* nolīguma paredzētajā kopējā Eiropas kvotā.

252 Tādējādi, lai gan "saskanīgu apsūdzošu pierādījumu kopumā", uz kuru Komisija balstījās apstrīdētajā lēmumā, *FEH* un *FES* paziņojumiem bija noteikta vērtība, tie tikai neprecīzākā un neskaidrākā veidā salīdzinājumā ar iepriekšējiem *ABB* paziņojumiem apstiprināja vispārējā nolīguma esamību un saturu, ko jau varēja izsecināt no aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumiem un citiem Komisijai iesniegtajiem dokumentālajiem pierādījumiem, kas minēti iepriekš 243. punktā.

253 Šajos apstākļos ir jāatzīst, ka *FEH* un *FES* nosacīti nekonkrētajiem paziņojumiem, kaut gan tiem bija zināma pierādījumu vērtība, nebija būtiska pierādījuma vērtība salīdzinājumā ar Komisijas rīcībā jau toreiz esošajiem pierādījumiem un tie nedod pamatu Komisijai samazināt tām naudas sodu saskaņā ar paziņojuma par sadarbību 21., 22. un 23. punktu.

254 Runājot par prasītājas argumentiem, ka *FEH* un *FES* sadarbība tomēr pamato naudas soda samazinājumu saskaņā ar pamatnostādņu 3. punkta sesto ievilkumu, jāatgādina,

ka tiktāl, ciktāl šajā tiesību normā par atbildību mīkstinošu apstākli tiek uzskatīta "faktiska sadarbība no uzņēmuma puses procedūrās ārpus paziņojuma [par sadarbību] piemērošanas sfēras", tajā noteikti, vismaz tiktāl, ciktāl runa ir par minētajā paziņojumā paredzētajiem horizontālo vienošanos gadījumiem, ir atsauce uz sadarbību, kas nav pietiekama, lai pamatotu samazinājumu saskaņā ar paziņojumu par sadarbību (šajā ziņā un pēc analoģijas skat. iepriekš 88. punktā minēto spriedumu lietā *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, 307. punkts).

255 Tomēr ir arī jāatgādina, ka, lai pamatotu naudas soda samazinājumu, pamatojoties uz sadarbību, uzņēmuma rīcībai ir jāveicina Komisijas uzdevuma veikšana un Kopienas konkurences tiesību pārkāpumu sodīšana (pēc analoģijas skat. iepriekš 88. punktā minēto spriedumu lietā *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, 308. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajos apstākļos ir jāatzīst, ka pamatnostādņu 3. punkta sestajā ievilkumā paredzētais gadījums attiecas uz izņēmuma situāciju saistībā ar tajā minētajiem horizontālo vienošanos gadījumiem, jo ir jāpastāv "faktiskai" sadarbībai, kas ir veicinājusi Komisijas uzdevumu veikšanu, bet uz ko paziņojums par sadarbību neattiecas (pēc analoģijas skat. iepriekš 88. punktā minēto spriedumu lietā *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, 308. punkts).

256 Šajā gadījumā *FEH* un *FES* paziņojumus nevar uzskatīt par tādiem, kas būtu atvieglojuši Komisijas uzdevumu konstatēt pārkāpumus un par tiem sodīt, jo, kā ir norādīts iepriekš 252. punktā, ar tiem tikai sekundāri un neprecīzāk un neskaidrāk nekā iepriekšējos *ABB* paziņojumos tiek apliecināta vispārējā nolīguma esamība un saturs, ko jau varēja izsecināt no aizliegtās vienošanās dalībnieku paziņojumiem un citiem Komisijai iesniegtajiem dokumentālajiem pierādījumiem, it īpaši dažiem, kas minēti iepriekš 243. punktā.

257 Tādējādi ir jāatzīst, ka *FEH* un *FES* paziņojumi nepamato tām uzlikto naudas sodu samazināšanu tāpēc, ka tās būtu faktiski sadarbojušās izmeklēšanas laikā pamatnostādņu 3. punkta sestā ievilkuma izpratnē. Tāpēc Vispārējai tiesai, izmantojot neierobežoto kompetenci, šajā ziņā nav jāizdara grozījumi apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā.

258 Līdz ar to šie prasītājas prasījumi kopumā ir noraidāmi.

— Par dokumentu izlases, it īpaši nolīguma veidlapu, kas izveidotas faktu notikumu laikā un attiecas uz trīspadsmit dažādiem GIS projektiem, kas bija pakļauti norunām aizliegtās vienošanās ietvaros, analīzi

259 Prasītāja turklāt apgalvo, ka dokumentu izlasei, it īpaši nolīguma veidlapām, kas izveidotas faktu notikumu laikā un attiecas uz trīspadsmit dažādiem GIS projektiem, kas bija pakļauti norunām aizliegtās vienošanās ietvaros, ko tās iesniedza Komisijai administratīvā procesa laikā, tai bija būtiska papildu vērtība, pastiprinot tās iespējas pierādīt, ka aizliegtā vienošanās nebija beigusies pēc sanāksmes, kas notika [*konfidenciāli*] [*konfidenciāli*].

260 Jānorāda, ka prasītājas nosauktie dokumenti nav minēti paziņojumā par iebildumiem un pirmo reizi ir norādīti apstrīdētā lēmuma 198. apsvērumā.

261 Vēl no apstrīdētā lēmuma, kā arī lietas materiāliem izriet, ka dati par GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] ir ņemti no nolīguma veidlapām un citiem konkrētiem dokumentiem, kas ietverti *FEH* un *FES* paziņojuma saskaņā ar paziņojumu par sadarbību 2. pielikumā. Lai gan Komisija nav precizējusi, no kurienes ir ņemti dati par GIS projektu ar numuru [*konfidenciāli*], no lietas materiāliem izriet, ka *FEH* un *FES* ir arī iesniegušas nolīguma veidlapu par šo projektu paziņojuma saskaņā ar paziņojumu par sadarbību 2. pielikumā.

262 Protams, apstrīdētā lēmuma 198. apsvērumā Komisija norāda, ka noteiktus datus par iepriekš minētajiem GIS projektiem bija paziņojusi *ABB*, un no Komisijas atbildes uz Vispārējās tiesas jautājumiem un lūgumu iesniegt dokumentus (skat. iepriekš 37. punktu) izriet, ka šī paziņošana notika 2004. gada 7. maijā (skat. iepriekš 10. punktu) GIS projektu saraksta formā. Tomēr sarakstā, ko Komisija iesniedza pēc Vispārējās tiesas lūguma, ir ietverti tikai daži dati par GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] un [*konfidenciāli*] un tie nekādi neatbilst tiem, kas iekļauti apstrīdētā lēmuma 198. apsvērumā. Tāpēc jāuzskata, ka būtiskie dati par minētajiem GIS projektiem ir tikai tie, kurus paziņoja *FEH* un *FES* paziņojuma saskaņā ar paziņojumu par sadarbību 2. pielikumā.

263 Jānorāda, ka *FEH* un *FES* iesniegtie dati par GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] un it īpaši par vienošanos par GIS projektu ar numuru [*konfidenciāli*], kurā bija iesaistīts pirmais uzņēmums un kurš bija spēkā no [*konfidenciāli*] līdz [*konfidenciāli*],

tieši ietekmēja iespējamā pārkāpuma ilgumu *FEH* un *FES* gadījumā, ļaujot Komisijai pierādīt, ka pirmais uzņēmums bija turpinājis piedalījies pārkāpumā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 1. oktobrim.

264 Vēl it īpaši no apstrīdētā lēmuma 290. apsvēruma un iepriekš minētajiem 80., 94. un 97.–101. punkta izriet, ka aizliegtās vienošanās dalībnieku noslēgtos nolīgumus par astoņiem GIS projektiem ar numuriem [*konfidenciāli*] Komisija izmantoja, lai pierādītu, ka pirmais uzņēmums un citi uzņēmumi bija turpinājuši būt par aizliegtās vienošanās dalībniekiem laika posmā no 2000. gada līdz 2001. gadam. Taču no Komisijas rīcībā esošajiem dokumentiem tikai aizliegtās vienošanās dalībnieku noslēgtie nolīgumi par astoņiem iepriekš minētajiem projektiem ļāva pierādīt, ka vismaz līdz 2001. gada septembrim vai oktobrim iepriekš minētajiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem vēl bija saistoši aizliegtās vienošanās ietvaros noslēgtie nolīgumi, bet tas pastiprināja Komisijas spējas pierādīt, ka aizliegtā vienošanās turpinājās šajā laika posmā.

265 Tā kā ir noskaidrots, ka *FEH* un *FES* ir iesniegušas visus būtiskos datus par šiem nolīgumiem, kuri Komisijai iepriekš nebija zināmi, to naudas soda sākumsumma bija jāsamazina saskaņā ar paziņojuma par sadarbību 23. punktu, lai neņemtu vērā šos faktus, nosakot tām apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā uzlikto naudas sodu.

266 No tā izriet, ka Komisijai bija jāsamazina *FEH* un *FES* uzliktā naudas soda summa, lai neņemtu vērā to piedalīšanos pārkāpumā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. Šajos apstākļos nav vērts noskaidrot, vai, kā apgalvo prasītāja, *FEH* un *FES* ir jāsamazina naudas sods tāpēc, ka, iesniedzot šo nolīgumu sarakstu, tās ir faktiski sadarbojušās izmeklēšanā pamatnostādņu 3. punkta sestā ievilkuma izpratnē.

267 Atbilstoši apstrīdētajā lēmumā izmantotajai metodei (skat. iepriekš 220. punktu), *FEH* un *FES* uzliktā naudas soda summas aprēķins ir jāpārskata, lai ņemtu vērā, ka ne *FEH*, ne *FES* nevar uzlikt naudas soda sākumsummas palielinājumu par pirmā uzņēmuma piedalīšanās pārkāpumā visu laika posmu no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim. Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 492. apsvērumā minētajiem principiem *FES* nevar piemērot naudas soda sākumsummas palielinājumu par 10 % par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. septembrim, kā ir paredzēts iepriekš 221. punktā, un *FEH* gadījumā vērā var ņemt tikai pārkāpuma ilgumu 12 gadu un 3 mēnešu apmērā, kas pamato naudas soda sākumsummas palielināšanu par 120 % un tādējādi naudas soda EUR 2 200 000 apmērā noteikšanu šai pēdējai minētajai sabiedrībai par pirmā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim.

268 Ņemot vērā iepriekš minētos konstatējumus, *FEH* maksājamā naudas soda summa EUR 2 400 000 apmērā, kā tā ir aprēķināta apstrīdētā lēmuma 522. un 552. apsvērumā (apstrīdētā lēmuma 457. un 465. zemsvītras piezīme), galu galā ir jāsamazina līdz summai EUR 2 200 000 apmērā, bet EUR 1 000 000 no *FEH* maksājamās summas tai ir jāmaksā solidāri ar *FES*.

269 Tomēr šī sprieduma rezolutīvajā daļā ir jāņem vērā, ka, gluži kā norādīts iepriekš 43. punktā, kopš 2011. gada 1. aprīļa *Fuji Electric Co. Ltd*, kas ir *FEH* jaunais nosaukums, ir juridiski aizstājusi *FES* un ir pārņēmusi tās tiesības, kas nozīmē, ka *FEH* un *FES* tagad ir apvienojušās vienā personā. Tāpēc apstrīdētā lēmuma 2. panta d) punktā ir jāizdara grozījumi tādā ziņā, ka prasītājai, kas iepriekš saucās *FEH* un ir *FES* tiesību pārņēmēja, uzliktais naudas sods ir jānosaka EUR 2 200 000 apmērā.

Par tiesāšanās izdevumiem

270 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. punktam, ja abiem lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, Vispārējā tiesa var nolemt, ka tiesāšanās izdevumi ir jāsadala vai ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

271 Tā kā prasība tika daļēji apmierināta, Vispārējā tiesa, taisnīgi izvērtējot lietas apstākļus, nolemj, ka Komisija atlīdzina vienu ceturtdaļu no prasītājas tiesāšanās izdevumiem un sedz vienu ceturtdaļu no saviem tiesāšanās izdevumiem pati. Prasītāja sedz trīs ceturtdaļas no saviem tiesāšanās izdevumiem pati, kā arī atlīdzina trīs ceturtdaļas no Komisijas tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (otrā palāta)

nospriež:

1) atcelt Komisijas 2007. gada 24. janvāra Lēmuma C(2006) 6762, galīgā redakcija, par EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/F/38.899 — Gāzes izolācijas slēgiekārtas) 1. panta h) punktu un 2. panta d) punktu tiktāl, ciktāl tajos ir atzīts vai tie ir pamatoti ar atzinumu, ka *Fuji Electric Systems Co. Ltd*, kuras tiesību pārņēmēja ir *Fuji Electric Co. Ltd*, var uzskatīt par personīgi atbildīgu par pārkāpumu laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2001. gada 30. jūnijam;

2) Lēmuma C(2006) 6762, galīgā redakcija, 2. panta d) punktā *Fuji Electric*, agrākajai *Fuji Electric Holdings Co. Ltd*, kas ir *Fuji Electric Systems* tiesību pārņēmēja, uzliktais naudas sods tiek noteikts EUR 2 200 000 apmērā;

3) Eiropas Komisija atlīdzina vienu ceturtdaļu no *Fuji Electric* tiesāšanās izdevumiem un sedz vienu ceturtdaļu no saviem tiesāšanās izdevumiem pati;

4) *Fuji Electric* sedz trīs ceturtdaļas no saviem tiesāšanās izdevumiem pati, kā arī atlīdzina trīs ceturtdaļas no Komisijas tiesāšanās izdevumiem.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 12. jūlijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture ..... II - 4104

1. Attiecīgā prece ..... II - 4105

2. Attiecīgie uzņēmumi ..... II - 4106

3. Administratīvais process ..... II - 4106

4. Apstrīdētais lēmums ..... II - 4110

Process un lietas dalībnieku prasījumi ..... II - 4113

Juridiskais vērtējums ..... II - 4116

1. Par prasījumiem daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu ..... II - 4117

Ievada apsvērumi par uzņēmumiem, uz kuriem attiecas apstrīdētā lēmuma 1. panta g) un h) punktā konstatētais pārkāpums, un par *FEH* un *FES* tāpēc radušos atbildību ..... II - 4118

Par pirmo un otro pamatu par acīmredzamām kļūdām vērtējumā, kā arī tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu, nevainīguma prezumpcijas un *in dubio pro reo* principa pārkāpumiem un noteikumu par pierādīšanas pienākuma sadali pārkāpumu ..... II - 4122

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4122

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4123

— Par precīzu pirmajā un otrajā pamatā ietvertās apstrīdēšanas priekšmetu ..... II - 4124

— Par apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem attiecas pirmajā un otrajā pamatā ietvertā apstrīdēšana ..... II - 4126

— Par noteikumiem, kas ir piemērojami EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpuma un uzņēmuma piedalīšanās šādā pārkāpumā pierādīšanai ..... II - 4133

— Par to pierādījumu analīzi, ar kuriem ir pamatots apstrīdētais lēmums ..... II - 4138

— Par prasītājas iesniegto alternatīvo pierādījumu analīzi ..... II - 4144

Par trešo pamatu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, kas izjauc Komisijas secinājumu, ka *FEH* turpināja piedalīties pārkāpumā pēc Japānas dalībnieku sanāksmes, kas notika 2000. gada septembrī "vai ap to laiku" ..... II - 4158

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4158

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4159

Par ceturto pamatu — acīmredzamu kļūdu vērtējumā, kas izjauc Komisijas secinājumu, ka *FES* ir piedalījusies pārkāpumā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam ..... II - 4161

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4161

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4162

Par piekto pamatu — acīmredzamām kļūdām vērtējumā vai tiesību kļūdām, kas izjauc Komisijas secinājumu, ka *FEH* un *FES* ir jāuzskata par personiski un solidāri atbildīgām par *JAEPS* piedalīšanos pārkāpumā ..... II - 4171

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4171

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4172

— Par piektā pamata būtībā esošās apstrīdēšanas priekšmetu ..... II - 4172

— Par apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem attiecas piektais pamats ..... II - 4173

— Par noteikumiem, kas ir piemērojami konkurences tiesību pārkāpuma inkriminēšanai meitas un mātes sabiedrību attiecībās ..... II - 4175

— Par Komisijas apstrīdētajā lēmumā minētajiem pierādījumiem par to, ka *FEH* un *FES* faktiski īstenoja *JAEPS* vadības tiesības ..... II - 4178

2. Par prasījumiem daļēji pārskatīt apstrīdēto lēmumu ..... II - 4184

Ievada apsvērumi par Savienības tiesas neierobežoto kompetenci ..... II - 4184

Par to, ka nav iespējams likumīgi vainot *FEH* apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatētā pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2000. gada septembra līdz 2002. gada 30. septembrim ..... II - 4187

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4187

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4187

Par to, ka nav iespējams likumīgi vainot *FES* pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2002. gada 30. septembrim ..... II - 4188

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4188

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4188

Par to, ka nav iespējams likumīgi vainot *FEH* un *FES* to *JAEPS* mātes sabiedrību statusā par otrā uzņēmuma piedalīšanos pārkāpuma izdarīšanā laika posmā no 2002. gada 1. oktobra līdz 2004. gada 11. maijam ..... II - 4190

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4190

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4191

Par vajadzību samazināt *FEH* un *FES* uzlikto naudas sodu, ievērojot to administratīvajā procesā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību sniegtās informācijas būtisko papildu vērtību vai, pakārtoti, atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar pamatnostādnēm ..... II - 4191

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 4191

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 4192

— Par apstrīdētā lēmuma apsvērumiem, uz kuriem attiecas šie prasījumi tos grozīt ..... II - 4193

— Par noteikumiem, kas ir piemērojami naudas soda samazināšanai, ņemot vērā pierādījumus, ko ir sniedzis uzņēmums, kas ir piedalījies pārkāpumā, un tā faktisko sadarbību administratīvajā procesā ..... II - 4194

— Par *FEH* un *FES* sniegtās informācijas un pierādījumu analīzi, kuri esot snieguši "būtisku papildu vērtību" salīdzinājumā ar Komisijas rīcībā jau esošajiem pierādījumiem un atbilduši "faktiskai sadarbībai" administratīvajā procesā ..... II - 4197

— Par *FEH* un *FES* sniegtās informācijas par vispārējā nolīguma pastāvēšanu kopš 1988. gada un tā savstarpējo raksturu analīzi ..... II - 4199

— Par dokumentu izlases, it īpaši nolīguma veidlapu, kas izveidotas faktu notikumu laikā un attiecas uz trīspadsmit dažādiem GIS projektiem, kas bija pakļauti norunām aizliegtās vienošanās ietvaros, analīzi ..... II - 4208

Par tiesāšanās izdevumiem ..... II - 4212